Poštnina plačana v gotovini

Leto VIII, št. 190

Ljubljana, sobota 13. avgusta 1927

Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon št. 2072 in 2804; ponoči tudi št. 2034.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 2036.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 2492

Podružnici: Maribor, Aleksandrova št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 12. avgusta.

Po ujedinjenju je bila postavljena na dnevni red likvidacija predvojnih strank. Dasi je nova državna zajednica zahtevala novih smernic, vendar stare stranke niso — če izvzamemo demokrate — pokazale volje, da to upoštevajo. Doživeli smo v tem oziru naravnost reakcijo.

Ideja velikih strankarskih preorijentacij pa se s tem seveda ni dala trajno odpraviti. Vračala se je in danes je zopet na dnevnem redu. Nekaj časa se je radikalna stranka poskušala povzpeti sama do večine. Ako ji to ni uspelo in ako je ta misel definitivno pokopana, so tega pač v veliki meri krive razmere v tej stranki sami, ki ni znala med Slovenci in Hrvati najti pravih ljudi, s korupcijo in klikarstvom pa je tudi med Srbi ogromno izgubila. Druga ideja v tej smeri je bila ustanovitev velike nacijonalne stranke iz najboljših elementov med demokrati in radikali. «Radikalno demokracijo» je še v zadnjih mesecih življenja forsiral pokojni Pašić kot braniteljico parlamentarizma. Nato se je pojavila ideja «četrte stranke», ki pa jo je nespretnost g. Vukičevića že v kali zamorila.

Struje v narodu se ne dajo podrediti pravilom. Danes stojimo pred zanimivim dejstvom, da so na vidiku konture dveh velikih taborov, drugačnih kakor se je pričakovalo. Nastale so same in proti volji vladajočih. Zato pa so tem jačje.

Signal je dal g. Vukičević, ki se je čutil slabega in je začel iskati pomoči. Moral je pogledati preko Drine, kajti v starih krajih Srbije ni nikomur več imponiral. Po brezuspešnih poskusih, da stvori nekak hrvatski blok, mu je pogled obstal na SLS. Nič ga ni motilo, da je še par tednov poprej izražal svoje ogorčenje proti tej predstavnici vatikanske politike in proti njenim metodam. Povabil jih je in našel odziv, ker je bila SLS ravno v hudi notranji krizi radi svoje taktike in je prejemala od rimske kurije navodila za spremembo svoje politike v Jugoslaviji.

Tako je nastala fronta reakcije, ki sanja o gosposki zbornici in o odpravi proporca iz volilnega reda. Navzgor je uslužna, navzdol kaže kundak. Likvidacija socialne politike, popoln umik v agrarnem vprašanju, centralistični birokratizem, tajna zunanja politika — to so glavni znaki te konservativne koncepcije. Parlament se potiska z omalovaženjem ob stran, odgovornost vlade in visokega uradništva napram Narodni skupščini se izigrava. Na obzorju se pojavlja zopet vladavina, kakršne smo imeli pred pol stoletjem. Vatikan je take razmere od nekdaj blagoslavljal.

G. Vukičević bi rad podedoval kar celo radikalno stranko, iztisnil pa seveda iz nje vse stare radikale, tako da bi ostal okrog njega konglomerat konjunkturistov, ki so pokopali nekdanjo slavo in čast radikalne stranke. Priključil bi si še našo SLS, ki naj postane katoliška filijalka srbskega radikalstva. Ne radikalstva, kakor si ga je zamislil veliki Svetozar Marković, ampak radikalstva epigonov, ki mislijo, da sta država in vlada radi njih, in ki jim ni nič sveto, kar se more izkoristiti za žep in porodico. Slična je v bistvu SLS, ki že dve leti dela na tem, da se oprosti socijalno naprednejših elementov in se umika v stari pristni klerikalizem, ki ga najdeš danes samo še v nekaterih alpskih pogorjih. Da je tej stranki parlament nadležen in da raje dela preko drugačnih faktorjev, nam je dobro znano še iz Avstrije. Zgodovina se ponavlja: kakor so konservativci iz Slovenije sedeli v taboru nemškega plemstva in dunajskih klerikalnih krogov, tako se sedaj SLS združuje z reakcijo med Srbi.

Proti temu se je takoj in to brez vsake umetne akcije začel ustvarjati blok demokracije. Sam od sebe prihaja in dogodki mu krčijo pot. Skupna opasnost ter skrb za parlamentarizem in demokratske pridobitve ga združujejo vedno tesneje. Brez posebnih paktov že obsega predvsem vse demokrate v državi, ki bodo v prihodnji skupščini imeli okoli 120 poslancev. Dogodki zadnjih dni pa pričajo, da se temu bloku približuje tudi iz starega radikalizma vse ono, kar še živi v tradicijah prvotne radikalne stranke. Tako se ustvarja sila, preko katere ne bo mogel nihče. Svobodomiselna in demokratska misel je v Jugoslaviji in zlasti tudi v Srbstvu preglobоko vkoreninjena, da bi jo mogel udušiti val reakcije, pa naj ga tudi ojačijo rimski eksponenti, ki bi hoteli nad neborbenim pravoslavjem razviti nekako varuštvo.

Stara napaka vseh srbijanskih političnih voditeljev je, da so pripravljeni radi vladne moči sklepati pakte s komurkoli in za vsako ceno, samo da se vzdrže na krmilu. Tako napako je storil tudi g. Vukičević, ki danes s toliko vnemo vprega ves vladni aparat v korist klerikalizma. Taka politika bo, ako bo treba, jutri pristala tudi na najbolj ponižujoč konkordat, samo da dobi par glasov več. In pojutrišnjem bi izročila jezuitom celo šolstvo. Nam se to zdi izdaja nad državno idejo Jugoslavije.

S tako politiko bo moral blok demokracije enkrat za vselej pomesti. Mi verujemo v zdravo moč svobodoljubnega Srbstva in v njegov smisel za državo in njeno notranjo obrambo. Verujemo tudi v Hrvatstvo, ki se še nikdar ni dalo preplaviti od klerikalizma, verujemo pa ravno tako v svobodoljubne elemente Slovenije, da skupno obračunamo z blokom reakcije, ki hoče sedaj z otvoritvijo novih ustavnih bojev preprečiti gospodarsko in socijalno sanacijo države, katera je gotovim užitkarjem današnjega stanja tako po godu.

Kritični odnošaji v vladi

Radi kandidature dr. Spaha v Novem Pazarju. — Grožnje radikalnih ministrov. — Ogorčenje davidovićevcev. — «To je najslabša vlada, kar smo jih imeli v Jugoslaviji» pravi Davidović

Beograd, 12. avgusta, p. Spor, ki je izbruhnil na eni strani v Demokratski zajednici na drugi strani pa v vladni koaliciji radi kandidature ministra trgovine dr. Spaha v raško-zvečanskem okrožju, se je tekom današnjega dne znova poostril. Vse kaže na to, da ta spor ne bo ostal brez težjih posledic za vladno koalicijo, ki je radi večnih nesoglasij že itak do skrajnosti razmajana. Zahteva radikalskih ministrov, naj doktor Spaho opusti svojo kandidaturo, je izzvala ne le v vrstah muslimanov, marveč tudi v vrstah davidovićevcev veliko ogorčenje. Davidovićevci naglašajo, da bi značilo to vmešavanje radikalov, odnosno vlade v interne zadeve Demokratske zajednice.

V zelo mučnem položaju so demokratski ministri, ki so sedaj prišli med dva ognja. Na eni strani pritiskajo na njih njihovi radikalski kolegi, češ da znači kandidatura dr. Spahe nelojalnost napram radikalnim ministrom in zahtevajo od njih, da to kandidaturo za vsako ceno preprečijo, na drugi pa vztrajajo davidovićevci na tem, da demokratski ministri kot predstavniki Demokratske zajednice v vladi pouče radikale, da Demokratska zajednica ne bo trpela, da bi ji radikali diktirali kandidature. Posebno obeležje dobiva ta spor zlasti še tudi po dejstvu, da je zunanji minister dr. Marinković tudi osebno proti kandidaturi dr. Spaha. Muslimani pretijo, da bi mogel ta spor dovesti ne le do razpada vladne koalicije, marveč tudi do razpada Demokratske zajednice.

Na obeh straneh so se vršila tekom današnjega dne dolgotrajna posvetovanja, ki pa niso dovedla do nikakega rezultata. Na eni kakor na drugi strani se pojavlja vedno večji odpor proti zahtevam nasprotne stranke. Aktivni radikalni minister je danes izjavil Vašemu dopisniku, da radikalski del vlade z gospodom Vukičevićem na čelu v nobenem slučaju ne bo pristal na kandidaturo dr. Spaha v Novem Pazarju, ker bi to značilo «oživotvorenje džemijeta», s čemer bi bil tudi uspeh kandidature ministra ver Obradovića resno ogrožen. Minister je naglasil, da bo radikalski del vlade stavil demokratskim ministrom zahtevo, naj prisilijo dr. Spaha na to, da umakne svojo kandidaturo, v nasprotnem slučaju, da je kriza vlade neizbežna, ker da se bodo z ministrom ver Obradovićem, ki je že pred tremi dnevi izročil ministrskemu predsedniku svojo ostavko, solidarizirali vsi ostali radikalski ministri . . .

Vaš poročevalec je imel priliko, da se je razgovarjal z g. Ljubom Davidovićem ter ga opozoril na stališče in izjave radikalov. G. Davidović je naglasil, da **dr. Spahova kandidatura radikalov prav nič ne briga,** ker je to popolnoma interna zadeva Demokratske zajednice. **Kar pa se tiče radikalskih gроženj s krizo vlade, je g. Davidović ironično pripomnil, da nima on prav nič proti temu, če vzame to vlado vrag, ker tako slabe koalicije kot je sedanja, v Jugoslaviji sploh še nismo imeli.**

Z velikim zanimanjem se pričakuje v vseh političnih krogih nedeljski shod Demokratske zajednice v Banja Luki, na katerem bosta govorila g. Davidović in dr. Spaho. **G. Davidović je v razgovoru z Vašim poročevalcem povdaril, da bo na tem shodu obširneje razgalil vladni volilni teror.** Naglasil je, da prejema izvršni odbor njegove stranke dan za dnem nova poročila o nečuvenem nasilju policijskih oblasti. Kot primer je navedel brzojavko okrožne organizacije iz Bihača, ki poroča, da so pristaši radikalov včeraj ubili na shodu v Zborištu demokratskega kandidata Jovanovića.

G. Vukičeviću so postala tla spričo takih razmer v Beogradu očividno zelo vroča. Danes zjutraj se je nenadoma odpeljal v Požarevac, odkoder se je vrnil šele ob 21. zvečer. Iz njegove okolice se doznava, da je šel reševat vladnega kandidata v Požarevacu, kjer kandidira vlada Stojadina Pavlovića, pašićevci pa Ljubo Stojadinovića-Segedinca. Sedaj pa so se razcepili tudi še vladni radikali in se je pojavila tretja radikalska kandidatna lista.

Pašićevci izjavljajo, **da so na dogodkih v vladni koaliciji, ki so le dokaz slabosti g. Vukičevića, popolnoma desinteresirani.** Izvršni odbor radikalne stranke je imel danes popoldne pod predsedstvom Ace Stanojevića daljšo sejo, na kateri so pripravljali materijal za sejo ožjega glavnega odbora, ki se bo vršila brzkone 17. t. m. Iz njihovih vrst se naglaša, da hočejo počakati, da bodo vložene vse kandidatne liste in da bodo šele na to odločno nastopili proti vladi ter izključili iz stranke vse njene kandidate.

Bleiski pakt zopet v ozadju

Intrige se niso obnesle in vlada je še v mučnejšem položaju. — Dognano je le, da kujeta gg. Vukičević in Korošec reakcijonarne načrte

Beograd, 12. avgusta, p. Včerajšnja senzacija z blejskim paktom je že na pol pozabljena. V kolikor se je poskušalo zlorabiti kraljevo ime, je z demantijem vlade označeno kot izmišljotina. Poskus, da se pakt predstavi ne kot osebni posel gg. Vukičevića in Korošca, temveč kot sporazum med Koroščem, odnosno SLS in radikalno stranko, je bil takoj zatrt z energično izjavo Ace Stanojevića. Sinočna «Reč» je potipala tudi še demokratske ministre, izražajoč sumnjo, da je morda dr. Marinković obveščen o vsebini pakta. Minister Marinković je to energično zanikal, češ: «Meni ni o tej stvari absolutno nič znano. **Gre le za sporazum med obema gospodoma, ki sta ga sklenila.**

Pokazalo se je, da je tisti, ki je mislil s senzacijo v «Politiki» ojačiti položaj g. Vukičevića, dosegel ravno nasprotno. Kar se tiče navedb o vsebini pakta, se jih smatra v glavnem za točne. One so tudi v skladu s tem, kar je dosedaj javno govoril g. Korošec, ki je proglasil, da bo zvezan z Vukičevićem «v sreči in nesreči»: SLS se je obvezala, **da bo po volitvah tvorila sestavni del Vukičevićeve reakcijonarne radikalske skupine.** Ravno tako je sigurno, kar tudi sledi iz Koroščevih govorov, da je **SLS pristala na uvedbo posebne gosposke zbornice,** ki naj bi bila deloma imenovana, deloma pa bi se sestavljala po nekem kompliciranem volilnem redu. Interesantno je, da se baš plemensko najšovinističnejši deli radikalov ogrevajo za «gornji dom», iz katerega bi radi napravili novo obrambno pozicijo svoje hegemonije, ki je vsled zbliževanja demokratskih elementov ogrožena. Kot avtentično se mora smatrati tudi to, da se je doktor Korošec obvezal, da pri event. spremembi ustave, ki bi bila potrebna za uvedbo gosposke zbornice, **ne bo postavljal vprašanja zakonodajne avtonomije in tudi ne združitve obeh slovenskih oblasti v eno.**

Podrobnosti, ki prihajajo o blejskem paktu na dan, so vladi skrajno mučne, ker avtomatično jačajo odpor proti reakciji ter združujejo demokratične elemente z levice in desnice. Odličen član Demokratske stranke je danes vašemu dopisniku na vprašanje, kaj sodi o politični situaciji, odgovoril: **»Prav zadovoljen sem. Gg. Vukičević in Korošec sta naša najboljša zaveznika. S tem, da odkrivata svoje reakcijonarne nakane, podpirata na vso moč združitev vseh demokratov v državi. Trdno sem uverjen, da bo narod 11. septembra po svoji ogromni večini strmoglavil i srbskega i slovenskega »herrenhäuslerja« in da dobimo parlament, v katerem bo mogoče pričeti z resno konsolidacijo.«**

Zagreb, 12. avgusta. n. Povodom senzacionalnih odkritij beograjske »Politike« o vsebini blejskega pakta se je obrnil poročevalec zagrebških »Novosti« na dr. Korošca in ga prosil za izjavo. G. Korošec, ki se je pravkar vračal s katoliškega tabora na Oljski gori pri Celju, je bil zelo slabe volje in je kategorično odklonil vsako izjavo. Izgleda, da je g. Korošec dobil migljaj iz Beograda, naj ne posnema Radičeve brbljavosti in naj bo v svojih izjavah nekoliko bolj previden, kakor je bil na svojih zadnjih shodih.

Lista SDS za občinske volitve v Zagrebu

Zagreb, 12. avgusta. n. Danes je bila izročena kandidatna lista SDS kot prva za občinske volitve v Zagrebu.

Kongres UJNŽB v Subotici

Subotica, 12. avgusta. n. Za kongres UJNŽB, ki se vrši dne 13., 14. in 15. t. m. v Subotici je prijavljenih že doslej nad 3000 udeležencev. Kongresa se udeleži osebno tudi prometni minister general Milojević.

Program jesenskega zasedanja v Ženevi

Važni mednarodni problemi zopet izločeni. — Borba za nestalne sedeže v Svetu Društva narodov

Ženeva, 12. avgusta d. Dnevni red jesenskega zasedanja Društva narodov ne vsebuje posebno važnih problemov. Tudi tokrat ostanejo nerešena vsa važnejša vprašanja mednarodne politike, o katerih se bo razpravljalo resnično le v razgovorih med poedinimi zunanjimi ministri. Zato se pripisuje glavni pomen jesenskega zasedanja predvsem tem sestankom.

Vprašanje odprave vojaške kontrole tudi tokrat ne bo rešeno, ker je zato potreben predhoden sklep konference veleposlanikov, ki mora svoj sklep oficijelno sporočiti Društvu narodov. To pa se doslej še ni zgodilo, četudi je Nemčija poslala Društvu narodov tozadevno noto že o priliki spomladanskega zasedanja.

Najvažnejše vprašanje jesenskega zasedanja je zasedba nestalnih mest v Svetu Društva narodov. Od treh prostih mest je eno določeno za južno Ameriko in ga bo brzkone zasedla Kuba. Ostala dva sedeža pripadeta evropskim državam. Češkoslovaška definitivno izpade iz Sveta Društva narodov. Mesto nje pride brzkone Finska kot zastopnica baltskih držav. Mala antanta je zastopana po Rumuniji. Za sedeže v Svetu Društva narodov se potegujeta tudi Grčija in Kanada. Glede zadnje še ni določeno, ali pride v poštev kot ameriška ali kot evropska država.

Velika važnost se pripisuje tudi poročilu komisije za razorožitev, ki je spričo neuspeha ženevske razorožitvene konference še najpomembnejša. Izmed važnejših mednarodnih političnih vprašanj je na dnevnem redu angleška spomenica glede Kitajske. Poleg tega bo Društvo narodov na tem zasedanju zavzelo svoje stališče do držav, ki ne plačujejo nikakih prispevkov. Na dnevnem redu je tudi vprašanje izstopa Brazilije in ponovnega sprejema Argentine. Tudi vprašanje članstva Španije se bo tokrat definitivno rešilo.

Beograd, 12. avgusta d. Ker se bo na jesenskem zasedanju Društva narodov med drugim razpravljalo tudi o vprašanju madžarskih optantov v Rumuniji in je to vprašanje važno za vse države Male antante, se bo vršil pred zasedanjem Društva narodov sestanek zunanjih ministrov Male antante v Švici. Na tem sestanku se bo sklepalo o enotnem postopanju o vseh zadevah, tičočih se držav Male antante.

Stalin ne zaupa opoziciji

Posledice formalne kapitulacije Trockega in tovarišev. — Gospodarski položaj sovjetske Rusije

Moskva, 12. avgusta. d. Kljub dejstvu, da je moral Trockij formalno kapitulirati, je v moralnem oziru vendarle ostal zmagovalec. Ne glede na to pa je rezultat seje plenuma centralnega odbora kominstič. stranke zelo ojačal stališče Stalina, ki je postal tako naslednik Ljenina. Napetost je v sovjetski notranji politiki formalno s kapitulacijo Trockega, ki je v svoji izjavi priznal sistem ene stranke, znatno popustila. Ni pa se odpovedal kritike strankinega vodstva in principa akcije v okrilju stranke same. Stalin in njegova okolica slutita že danes, da s kapitulacijo Trockega še niso odstranjene vse težave. Resolucija plenuma izrevno naglaša, da opoziciji ni zaupati. Trockij je le pod pritiskom grožnje izključitve žrtvoval več svojih idej. Plenum je zato opoziciji izrekel grajo in izraža upanje, da je s tem zopet vzpostavljen red in mir v stranki. Če pa bi opozicija kakorkoli kršila strankin štatut, kakor ga tolmači večina, grozi Stalin z izključitvijo celokupne opozicije. Trockij bo torej ostal še nadalje šef odbora za koncesije, Kamenjev in Rakovski pa se povrneta kot poslanika v Rim, odnosno Pariz.

Plenum centralnega odbora in centralne komisije komunistične stranke je sprejel po referatu Rykova o gospodarskem položaju resolucijo, v kateri ugotavlja, da prekinitev trgovinskih odnošajev z Anglijo za sovjetsko gospodarstvo ni rodilo nikakih škodljivih posledic. Gospodarski razvoj sovjetske unije normalno napreduje in se kažejo uspehi v trgovinski bilanci, ki izkazuje v prvih osmih mesecih 102 milijona aktiv.

Poostritev mezdnega gibanja na Madžarskem

Stavke se vedno bolj širijo tako v Budimpešti kakor v provinci

Budimpešta, 12. avgusta s. Stavkovno gibanje v kovinski industriji se vedno bolj širi. Danes je prenehalo z delom 2500 delavcev v tvornici vagonov Ganz, ker jim je ravnateljstvo tvornice mesto povišanja mezd stavilo predlog, naj se delovni čas zviša od 8 na 10 ur in naj se potem na tej podlagi pričnо pogajanja za povišanje mezd. Tudi delavci delniške družbe tvornice orožja so stopili v stavko, ker so bile odbite njihove zahteve po 25odstotnem povišanju mezd. Tako se je povišalo število stavkujočih na 15.000.

3500 izprtih delavcev združenih tvornic žarnic v Csepelu je odklonilo predlog ravnateljstva, naj zopet prično delo pod starimi pogoji. V teh tvornicah traja stavka že tri tedne. Pogajanja, ki se vršijo, nimajo mnogo izgleda na uspeh.

Tudi v provinci se stavkovno gibanje širi. V Győru je danes 600 gradbenih delavcev pričelo stavkati. Tudi elektromonterji mestnega obrežnega kopališča v Budimpešti, ki se sedaj gradi, so danes prenehali z delom. To kopališče bi se moralo otvoriti 19. avgusta.

Podaljšanje agonije Sacca in Vanzettija

Priziv na najvišje sodišče. — Pretilna pisma Coolidgeu, Fullerju in sodniku Tayeyu. — Sacco težko obolel. — Ostre mere proti tujim delavcem. — Papež simpatizira z obsojencema, dočim bi ju naši klerikalci najrajše že justificirali!

Boston, 12. avgusta ,be.) Saccu in Vanzettiju je bil dovoljen priziv na najvišje sodišče, ki bo sklepalo o pritožbi v ponedeljek ali v torek.

Predsednik Coolidge je prejel anonimno pismo, v katerem se mu grozi s smrtjo. Enako se glaseča pisma sta prejela tudi guverner Fuller in sodnik Tayer. Neki anarhist grozi celo z bacili kolere.

Newyork, 12. avgusta d. Za torek dopoldne je sklicana seja vrhovnega sodišča države Massachusett k plenarni seji, da razpravlja o obnovi procesa Sacco in Vanzetti. Po tameriških zakonih je za časa sodnih počitnic mogoč apel na vsakega posameznega sodnika, ki lahko v slučaju potrebe skliče plenarno sejo senata. Zato so se branilci Sacca in Vanzettija obrnili na sodnika Sanbersona, ki je pristal na sklicanje sodišča.

Istočasno z izjavo guvernerja Fullerja, v kateri je pristal na odgoditev justifikacije, je bilo objavljeno tudi izvedeniško mnenje člana vrhovnega zveznega sodišča sodnika Holmesa v Wshangtonu in člana vrhovnega sodišča države Massachusett in Sandersona. Oba sta izjavila, da se določbe zakona Habeas corpus ne morejo uporabiti v slučaju Sacca in Vanzettija in sta se zato izjavila tudi proti odgoditvi justifikacije.

Branilci obeh obsojencev izražajo bojazen, da Sacco ne bo več učakal 22. avgusta, ker je zaradi svoje gladovne stavke zelo oslabel in težko obolel. Sacco stavka že 27. dan. Pri njem so se pojavili težki želodčni krči.

Med 39. aretiranci, ki so bili prijeti o priliki demonstracij pred palačo guvernerja Fullerja, je tudi mnogo umetnikov in pisateljev.

Newyork, 12. avgusta (lo.) Kakor poroča »World«, namerava vlada izdati proti tujim agitatorjem najstrožje mere. Državni urad dela je izgnal iz Zedinjenih držav na tisoče tujih delavcev, vendar je v Ameriki še nekaj stotin oseb, katerih prisotnost je nezaželjena. Velika podjetja bodo morala predložiti oblastim natančen izkaz svojih uslužbencev. Ravno tako bodo morale vojaške pomorske oblasti poročati o ljudeh, ki se ponujajo v pomorsko službo. Te stroge odredbe so v zvezi z zadnjimi nemiri. Tudi izselitveni predpisi v Zedinjene države bodo znatno poostreni. Tajnik delovnega urada Davis namerava revidirati vse zaposlene osebe, da se dožene upravičenost njihovega bivanja na ameriškem ozemlju. Splošno se pričakuje, da bo imela ta odredba za posledice številne deportacije.

Pariz, 12. avgusta o. Tukašnji agenciji »Radio« poročajo iz Rima, da se tudi papež Pij XI. živo zanima za usodo Sacca in Vanzettija. V dobro poučenih krogih zatrjujejo, da je papež sporočil washingtonski vladi potom svojega državnega tajništva svoje mnenje glede te afere. Postavil se je pri tem na človečansko stališče, naglašajoč, da sta oba obsojenca zaslužila pomilostitev že zato, ker se je izvršitev smrtne obsodbe odlagala že sedem let in sta v tem času že dovolj pretrpela.

Pariz, 12. avgusta (pa.) Sestra Vanzettija odpotuje v Ameriko 13. avgusta.

Prazne madžarske nade

Budimpešta, 12. avgusta. s. Grof Albert Apponyi izjavlja v «Az Estu», da bo po dosedanjih dispozicijah on zastopal Madžarsko na jesenskem zasedanju Društva narodov. O akciji Rothermerea ni nikoli pričakoval takojšnjega uspeha, najmanj v smeri, da bodo države Male antante takoj opustile svoje ostro stališče. Akcija bi mogla le doprinesti k temu, da se evropsko javno mnenje prepriča o nevzdržnosti trianonske mirovne pogodbe.

Vladna kriza v Grčiji

Atene, 12. avgusta. (be.) Današnji listi poročajo, da so socijalisti izstopili iz vlade. Predsednik republike je zaradi vladne krize, ki je nastala vsled tega izstopa, prekinil svoj dopust in se danes vrnil v Atene.

Atene, 12. avgusta. (pa.) Zaradi nesoglasja med notranjim ministrom v finančnem vprašanju je izbruhnila ministrska kriza.

Vedno znova Anschluss

Vidi se jasno, da imajo v nemškem nacijonalističnem taboru načrt, sprožiti vprašanje združitve Avstrije z Nemčijo ob vsaki primerni ali neprimerni priliki. Razvidi se, da je to njihova metoda; s tem hočejo prvič med svojimi sorojaki propagando za združitev stopnjevati do najvišje mere, tako da bi vse prevarala fiksna ideja, da bo življenje potekalo drugače, vse boljše in lažje, ako se obe nemški državi združita. Prav tako, ali še bolj je ta metoda preračunana na inozemstvo; zakaj Evropi, osobito pa javnosti v zmagovitih državah, je treba sugerirati prepričanje, da je v Nemčiji in v Avstriji stremljenje po združitvi tako splošno in močno, da se mu je nevarno upirati še nadalje.

Precej tega namena je že doseženega. Evropa reagira zelo hitro in smatra gibanje za združitev za zelo močno, prav gotovo za močnejše nego je v resnici. Dunajski kravali so vzbudili širom Evrope nenavadno veliko pozornost in avtomatično sprožili zopet razprave o gibanju za priključitev; celo vodilne državniške osebnosti so smatrale za potrebno ali umestno, da se javno in oficijelno izrazijo o zadevi, kakor priča n. pr. govor Mussolinijev.

Kar se tiče vnanjih držav, je gotovo, da so vse srednjeevropske države, sosede Nemčije in Avstrije, proti priključitvi. Prav tako odločno sta proti njej Italija in Francija; edino v Angliji bi se morda dala doseči kaka za Nemce ugodnejša solucija, pa še tu stvar po zadnjem angleško-francoskem sporazumu ni tako enostavna.

Diplomatsko se tedaj priključitveno gibanje še davno ne more imenovati zrelo. Iz dobro poučene strani se zatrjuje, da se tudi v Nemčiji oficijelni krogi niso prav nič zavzeli za forsiranje Anschlussa; v Berlinu računajo vse druge stvari za nujnejše, želijo doseči pri zmagovitih državah drugačne koncesije, ki se jim zdijo mnogo važnejše nego združitev z Avstrijo. Izpraznitev porenskih provinc, usoda Saarske kotline, vprašanje kolonijalnih mandatov, te in sličnе zadeve so za Berlin mnogo tehtnejši problemi. Kljub temu pa seveda nemški uradni krogi radi gledajo priključitveno propagando, saj morajo priti njeni uspehi v korist prej ali slej.

Ali zadnji čas dobivajo v priključitvenem gibanju pomen razni novi momenti, ki se dosedaj niso toliko upoštevali. Ti momenti so v prvi vrsti strankarsko politične prirode. Zdi se n. pr., kakor da se je navdušenje za priključitev ohladilo zadnji čas pri onih strankah, ki so bile dosedaj za priključitev najbolj vnete, kakor sta avstrijska in nemška socijalno-demokratska stranka. Pred nedavnim je objavil dr. Oto Bauer, duševni voditelj avstrijske socijalne demokracije, pomemben članek, v katerem razvija misli, da se meščanske avstrijske stranke vnemajo za priključitev v prvi vrsti iz strankarskih razlogov. Nemški liberalni nacijonalci ne morejo igrati v avstrijski politiki skoro nikake vloge, po priključitvi pa bi se spričo naslonitve na sorodne, relativno mnogo močnejše stranke iz Nemčije silno ojačile. Krščanski socijalci se boje, da bodo v Avstriji v kratkem potisnjeni v manjšino spričo trajnega naraščanja socijalne demokracije; rešitev nudi v tem pogledu združitev z Nemčijo. Izenačevanje v zakonodaji, ki se je pričela prakticirati v obeh državah, da se s tem združitev izvrši praktično, ko se ne more formalno, navdaja socijaliste v Avstriji s skrbjo, ker pomeni ta unifikacija s socijalnega stališča škodo.

Iz Bauerjevega članka odseva skepsa in rezerviranost glede priključitve. Saj je pri tem še eno: avstrijska socijalna demokracija je z ogromno večino odklonila komunistično revolucijonarnost, ker sklepa, da bo evolucijskim potom v kratkem dosegla večino in bo mogla potem izvesti temeljito reformo v socijalističnem smislu. Pred štirimi leti so dobili socijalisti v Avstriji 40 odstotkov, a meščanske stranke 60 odst. oddanih glasov. Pri letošnjih volitvah pa so dobili socijalisti že 43 odst., a meščanske stranke 57 odst. V bodoče se bo vršila borba za preostalih 7 odst. glasov, kar pomeni absolutno boj za okrogło 200.000 volilcev pri skupnem številu 3,600.000 glasovalcev. Pod takimi perspektivami se vidi socijalna demokracija bliže zmagi v Avstriji nego v združeni Nemčiji.

Tudi iz Nemčije se poroča, da je nastala med strankami precejšnja neprijetna presenečenost, ko so dunajski kravali pokazali preveliko bojevitost delavstva v prestolici ob Dunavu.

Vsi ti momenti so praktično važnejši nego bi bilo misliti in napovedujejo, da priključitveno gibanje ipak ni tako aktualno kot se splošno misli.

Pogojna ukinitev cenzure v Rumuniji

Bukarešta, 12. avgusta. d. Ministrski svet je sklenil, da ukine cenzuro uvedeno ob priliki smrti kralja Ferdinanda in sicer v Bukarešti takoj, v provinci pa tekom petih dni. Notranji minister je sporočil ta sklep novinarjem na posebni konferenci ter pri tem izrecno naglasil, da vztraja vlada slej ko prej na tem, da ne smejo listi ničesar pisati o princu Karlu, ker bi bila sicer vlada prisiljena, da seže po nadaljnih omejitvah tiskovne svobode.

Aretacija italijanskega delavskega voditelja

Rim, 12. avgusta. d. Oblasti so aretirale bivšega maksimalističnega poslanca in delavskega politika Constantina Lazzarja, ki je skušal tajno pobegniti preko meje. Eskortiran je bil v zapore v Baressu.

Generalske afere na Poljskem

Razprava proti generalu Zymierskemu, ki je obtožen poneverbe državnega denarja. — Zagoneten beg generala Zagorskega

Varšava, 12. avgusta. d. Pred tukajšnjim sodiščem se vrši že štiri tedne razprava proti generalu Zymierskemu, ki je bil o priliki državnega prevrata meseca maja lanskega leta odstavljen. Obtožen je, da je uporabil večje vsote državnega denarja za svoja privatna podjetja. Kot priče so bili zaslišani številni prvaki javnega življenja, katerim pa se očita, da so bili v zvezi z generalovimi trgovinskimi posli. Med temi sta tudi poslanec nacijonalne delavske stranke Kopiel in bivši vojni minister general Malazewski. Med drugim je general Żymierski obdolžen, da je izdal velike vsote za tovarno mask zoper plin, ki sploh ni nikjer obstojala. Zlasti številne dame, ki so bile v odnošajih z obtoženim generalom, so izpovedale za njega skrajno neugodno.

Varšava, 12. avgusta. d. Tisk se bavi z zagonetnim begom generala Zagorskega, ki je o priliki lanskoletne majske revolucije nastopil proti Pilsudskemu, za kar je bil nad eno leto interniran v vojaških zaporih v Vilni. Preteklo soboto ga je posebna eskorta pripeljala v Varšavo, kjer je bil nato izpuščen. Preiskava proti njemu pa se ne glede na to nadaljuje. Od njegovega prihoda na varšavski kolodvor pa manjka o njem vsaka sled. V javnosti se pojavljajo v zvezi s tem najrazličnejše verzije. Nekateri listi poročajo, da je izvršil samomor, drugi zopet pišejo, da je odpotoval v neko kopališče, a oblasti izjavljajo, da so ostala vsa poizvedovanja za njim doslej brezuspešna.

Varšava, 12. avgusta. s. O generalu Zagorskem, ki je izginil, manjka vsaka sled. Nekateri listi poročajo, da so njegovo trupio našli v bližini vojaškega tabora v Rembertovu. Rembertovske oblasti pa izjavljajo, da je ta vest docela izmišljena. Poizvedovanja po Zagorskem je prevzelo orožništvo, ker obstoja sum, da je Zagorski dezertiral.

„Zadrski sosedje“

c. d. — **V Trstu, 11. avgusta**

Zadnja sokolska slavnost v Preku, kjer je admiral Prica izročil šibeniški sokolski župi zastavo, ki jo je poklonila kraljica Marija, še vedno ne da miru zadrskim fašističnim hujskačem in njihovim tržaškim bratcem. »Il Popolo di Trieste«, glavno glasilo fašistične stranke za vse Primorje, objavlja celo uredniški članek o tem »strahovitem« dogodku in piše pod naslovom: »Zadrski sosedje« dobesedno tako-le:

Na izzivanja prečanskih vaščanov je Zader odgovoril, kakor je najbolje mogel.

Gotovo je zelo težko primerno odgovoriti na hrvatske nesramnosti in je treba vse odločnosti, ki so jo zmožni Dalmatinci, da je njihova ogorčenost lekcija za lepo vedenje in ne prekorači meja, ki jih nalaga zavest, da pripadajo velikemu narodu.

V resnici se ne ve, kako se bo končalo s temi Jugosloveni. Ne razume se namreč, ali njihova nezrela nezmernost zasluži bolj, da se prenaša, ali pa da se kaznuje. Za demonstracijo v neki vasi se mobilizira vojaštvo in mornarica s svojim poveljnikom, zloglasnim (!) admiralom Prico. Celo zrakoplovba se je zganila, kajti, kdor še ne ve, — ali čutite nesramni zbodljaj?! — Jugoslavija ima tudi aeroplane. In zares, naši zadrski prijatelji nam javljajo, da so tri vojaška letala slučajno letala za bombardiranje, plula kar najnižje nad zadrskim morskim prelivom.

Zelo težko je pripraviti Jugoslovene, da bi razumeli smešnost teh manifestacij. Kajti pomniti je treba, da to niso demonstracije neodgovornih ljudi ali onih proslulih balkanskih »klubov«, ki si nadevalo nalogo, da netijo mednarodne spore, s katerimi znajo potem špekulirati v svolo korist, temveč so nacijonalistično prireditev v Preku podpirale oblasti kraljevine SHS.

Parada in hrup zelo ugajajo Jugoslovenom. Velikansko veselje mora biti zanje, da si predstavljajo, da so vojska bojevnikov, da se navdušujejo, da si v svoji domišljiji domišljajo bogve kaj, da izgubljajo glavo in si mislijo, da se nahaja na oni strani morja mesto, ki ga je treba ostrašiti. Prav za prav so to nedolžne, neškodljive igre otrok na počitnicah. Vendar pa je nerazumljivo, da pozabljajo, da imajo za hrbtom velesilo, ki se imenuje Italija, kateri pripada Zader, in ne razume se, kako se oblasti in celo višje oblasti udeležujejo takih manifestacij, ne da bi čutile smešnost, s katero obkladajo svojo lastno državo in sebe.

Je v resnici hudo in nevarno to pomanjkanje zdravega razuma in dobrega okusa, ki se je, kakor se zdi, s povečanjem kraljevine razmerno razširilo. Evo, kaj se dogaja, če narodu z ozko duševnostjo mirovne pogodbe in mednarodni zbori privolijo preširoke meje.

Ti dobri seljani izgube smisel za pravo mero. V dobri veri mislijo, da morejo izvršiti celike stvari, celo morda v tem, da se zbero v Preku v družbi nekega admirala in treh aeroplanov. Ker potrebujejo pred seboj sovražnika, imajo v dogledu Zader, majhen, bel, pa začnejo izzivati.

Morska sapica jadranska brez dvoma zelo slabo vpliva na živčevje SHS.

Pozor, da nekega dne ne postane usodna!«

Tako glavno glasilo fašistične stranke na Primorskem, ker se je jugoslovenski Sokol drznil prirediti slavje na svojih lastnih jugoslovenskih tleh, a v bližini onega nebogljenega laškega Zadra, ki se nihče v Jugoslaviji ne zmeni zanj, kakor bi ga sploh ne bilo. Ali je menda prav to vzrok, da so se toliko razkokodakali, ker so pač hoteli pokazati, da so sploh še na svetu, a najbrž so hoteli tudi opozoriti svoje brate na tej strani Jadrana nase in svojo mizerijo, češ, mislite na nas, ker nam preti strahovita nevarnost s strani Jugoslovenov, ki se drznejo celo pred našimi vrati prirejati svoje svečanosti. Pa bodo v Rimu veseli njihovega junaštva za zadrskimi zidovi, njihovega demonstriranja pred jugoslovenskim konzulatom in njihovega navdušenja za laško junaško vojsko in bo zopet padel kak pomnoženi tisočak v prazne zadrske malhe. Zato pa je naša narodna prireditev — izzivanje, zato je poveljnik naše vojne mornarice, pooblaščenec naše kraljice — zloglasen, zato je naš narod brez zdravega razuma in dobrega okusa, paglavec, ki v svoji objestnosti, ker so mu drugi dali preveč, meče kamenje v okna mogočnemu sosedu, ki mu sicer prizanaša, a mu jih bo nekega dne nabrisal petindvajset!

Način, kakor je laški Zader izzivalno nastopil ob tej priliki, in kakor fašistični tisk nesramno žaljivo piše o tem dogodku, si je treba dobro zapomniti. Prišel bo čas, ko bo isti Zader zopet moledoval za drobtine z naše mize! Upamo, da bodo tedaj tisti naši, ki bodo odločevali, imeli toliko zdravega razuma in dobrega okusa, da bodo vedeli, kaj jim je storiti!

Značilni dogodki v irskem parlamentu

Dublin, 12. avgusta. (lo.) Po kratki seji je bil danes dopoldne odgoden irski parlament do torka. Delavski voditelj bo predlagal vladi nezaupnico v nadi, da bo prihod 45 poslancev De Valere pospešil padec sedanje vlade. Seja je potekla brez incidenta. Ker so nekateri člani narodne zveze pod vodstvom Redmonda sklenili glasovati proti vladi, je možno, da bo vlada pri prihodnjem glasovanju poražena.

Listi menijo, da bo v tem slučaju nasledila Cosgrava koalicija delavske stranke in narodne zveze, katero bi podpiral tudi De Valera.

Redmond je izjavil, da poeni prisega sinfejnovskih poslancev veliko pridobitev za konstitucijonalizem.

Bridgeman o pomorskem razorožitvenem problemu

London, 12. avgusta. (lo.) Včeraj je govoril prvi lord admiralitete Bridgeman o pomorski razorožitveni konferenci v Ženevi. Bridgeman je izvajal med drugim:

Konferenca je vrgla na razorožitveni problem marsikatero luč in storila veliko dobrega za bodočnst. Veliko pogreško je napravila washingtonska konferenca, ki je določila maksimum novih vojnih ladij na 10 tisočev ton, kar bi imelo za posledico gradvi. Žal se uporablja pri gradnji vojnih ladij maksimum. Anglija je vse storila, da omeji oborožitev na morju, dočim so Američani predlagali za rušilce maksimum treh tisočev ton, kar bi imelo za posledico gradnjo rušilcev, ki bi bili še enkrat večji kot so sedaj Pustili smo drugim državam, da stavijo svoje zahteve, vendar pa nismo nikdar mogli dognati, kaj Amerika želi z zahtevo 10.000 tonskih križark. Na tej točki so se razbila pogajanja. Anglija je zahtevala, da se omeji število vojnih ladij, Američani so to zahtevo odklonili, kakor tudi vsako omejitev tonaže in topništva.

Anglija je na konferenci jasno obrazložila svoje izjemno stališče, katero ji diktirajo dolga pomorska pota in njen posebni položaj Brez potrebnega obrambnega brodovja bi bila Anglija v vojni prepuščena gladu, ker ne razpolaga za slučaj vojne več kot za nekaj tednov hrane. Anglija ni nikdar mislila na vojno z Ameriko. Bridgeman je zaključil, da je ženevska pomorska konferenca ponovno pokazala enotnost britskega imperija.

London, 12 avgusta. (pa.) Šef japonske delegacije na pomorski razorožitveni konferenci je izjavil, da se bo konferenca obnovila še pred letom 1930.

Oba sofijska podžupana aretirana

Sofija, 12. avgusta. d. Pod sumom podkupljivosti in zlorabe uradne moči je policija aretirala oba sofijska podžupana Buranova in Antonova.

Polet Pariz - Minsk

Krakov, 12. avg. (pa.) Poveljnik Weise in pilot Assolant sta včeraj dospela ob 12 uri in 30 minut semkaj. Dovršila sta drugo etapo poleta Pariz-Minsk, ki meri 7000 km.

Spor v hankovski vladi

Henkov, 12. avgusta. (be.) General Tang je odstavil zunanjega ministra Čena in finančnega ministra Suna. Tudi vojaški ruski svetovalec general Galen je bil odpuščen.

Berlin, 12. avgusta. (be.) General Feng je imenoval sam sebe maršalom.

Poleti preko Oceana odgodeni

zaradi slabega vremena

Pariz, 12. avgusta. s. Zaradi neugodnih vremenskih razmer ni mogło startati nobeno od letal, ki so v Le Bourgetu in Villa Coublayu pripravljena za polet preko Oceana. Zdi se, da med Levinom in Drouhinom še vedno ne vladajo najboljši odnošaji. Levin je dal včeraj po svojem ameriškem monterju odstraniti motor, kar je utemeljeval s tem, da hoče preprečiti odstranitev «Colubije» ponoči, vendar pa je živež za oba letalca že pripravljen. V posodo Levinovega letala gre 1980 litrov bencina. Tudi na letalu «Modre ptice» je že pripravljen živež. Poleg tega ima na krovu zložljivo ladjico in padala ter razno potrebno orodje.

Berlin, 12. avgusta. s. Z ozirom na slabo vreme bo Könnecke odletel v Köln šele jutri, odkoder bo startal za svoj prekooceanski polet.

Dessau, 12. avgusta. s. Danes popoldne so dospele izredno slabe vesti o vremenskih razmerah na Atlantiku, kjer divja vihar s 50 do 60 km na uro. Radi tega je bil start Junkerjevih letal odgoden na jutri.

Silen vihar v Lombardiji

Sesto Calende, 12. avgusta. o. Snoči je v mestu in okolici divjal silen vihar, kakršnega tukajšnji prebivalci ne pomnijo. Med viharjem se je vsula debela toča, ki je v 20 minutah povzročila veliko škodo na poljih. Na stotine šip je bilo pobitih. Vihar je divjal s tako silo, da je izruval več debelih dreves. Nekaterim hišam je odneslo strehe. Vihar je divjal tudi v drugih krajih severne Lombardije. Telefonske in brzojavne proge so na več krajih poškodovane.

Berlin, 12. avgusta. (be.) Po vsej Nemčiji so bili včeraj in danes veliki viharji. V Berlinu so bili veliki nalivi.

Kolosalna blamaža za poslance SLS

«Slovenec» meni, da dela poslancem SLS posebno uslugo, če piše, da je bil paragraf 82. fin. zakona, s katerim je klero-radikalski režim oškodoval cestne odbore v Sloveniji za težke milijone, v finančni zakon «utihotapljen», ali pa, če piše, da poslanci SLS za ta paragraf «niso vedeli». Reči moramo, da tako avtentičnega priznanja poslanske nesposobnosti parlamentarne delegacije SLS v «Slovencu» še nismo čitali, kakor jo čitamo v zvezi s čl. 82. fin. zakona. Povdarjali smo že, da je bila vsebina tega člena sprejeta od poslancev kleroradikalskega režima že v finančnem odboru, vsled česar je bosa, ako se skuša, sedaj to tajiti ne glede na to, da nosijo klerikalni ministri dr. Kulovec, dr. Gosar, inž. Sernec popolno odgovornost za to, da so finančni zakon podpisali, kakršen je danes. Da ne bo mogel «Slovenec» še naprej uganjati zvijače ter kriviti resnice, hčerke božje, povdarjamo:

1.) da je bil tekst čl. 82. fin. zakona najprej sprejet v ministrskem svetu, čigar člani so bili tudi dr. Kulovec, doktor Gosar in inž. Sernec.

2.) da je bil čl. 82. v današnjem besedilu sprejet z glasovi klerikalnih poslancev že v finančnem odboru dne 24. marca, in sicer proti glasovom SDS, davidovićevcev in drugih.

3.) da je bil čl. 82. fin. zakona kot čl. 72 g od finančnega odbora dne 29. marca tiskan predložen Narodni skupščini v končno sklepanje.

4.) da so poslanci SLS za vsebino današnjega čl. 82. v plenumu Narodne skupščine dvakrat glasovali!

Kdor navzlic temu trdi, da je bil člen 82. fin. zakona «utihotapljen», ali pa da zanj poslanci SLS «niso vedeli», ta ali laže in vara javnost, ali pa priznava popolno nesposobnost poslancev in ministrov SLS; kajti, če se piše, da poslanci in ministri za člen 82. niso vedeli, potem se le potrjuje, da ti gospodje finančnega zakona sploh brali niso in da so kar na slepo glasovali za karkoli! Poslanci in ministri pa menda niso za to tu, da na ta način vrše svoj posel. Mesto ministrov dr. Gosarja, dr. Kulovca, inž. Serneca ter ostalih klerikalnih poslancev bi po tej logiki lahko sedeli v Narodni skupščini tudi glasovalni aparati. Značilno pri celi stvari je le to, da gospoda, ki je glasovala za vsebino čl. 82. in zagrešila večmilijonsko škodo svojim volilcem, sedaj nima niti poguma, da bi priznala svoj usodni greh, kaj šele, da bi izvajala konsekvence ter prepustila kandidature za bodočo skupščino sposobnejšim ljudem, ki zakonskih določil v ministrskem svetu in v Narodni skupščini ne bodo slepo sprejemali in podpisovali, kakor trdijo poslanci SLS o sebi. Priznati se mora, da je «Slovenčeva» polemika glede člena 82. postala že kolosalna blamaža za poslance SLS. Na tem tudi ničesar ne izpreminja, da «Slovenec» včeraj že sedmič vprašuje in poziva dr. Žerjava, da naj pove, če je on vedel za čl. 82. Ne glede na to, da je SDS z vso odločnostjo nastopila in glasovala proti celotnemu finančnemu zakonu, kakor proti vsem poedinim členom in tudi proti čl. 82. tako v finančnem odboru, kakor v plenumu Narodne skupščine ter je v obeh korporacijah, zlasti klerikalce nujno svarila pred sprejetjem narodnih določil fin. zakona, je SDS in tudi dr. Žerjav, akoravno je bil takrat težko bolan, glasoval proti finančnemu zakonu in proti čl. 82. tega zakona. Nele v Beogradu, marveč po celem svetu je parlamentarni običaj, da nosi odgovornost in krivdo za sprejete zakone oni, ki zanje glasuje.

Ali bo tudi minister ver izdal tak ukaz?

Dosedaj sta minister financ in minister saobračaja izdala za podrejeno jim državno uslužbenstvo ukaz, s katerim se strogo zabranjuje volilna agitacija v službi in po uradnih prostorih. »Slovenec« priobčuje te ukaze z nekako posebno naslado, kakor da bi ti ukrepi bili za slovensko uradništvo še posebej namenjeni, če tudi pri nas radi volilne agitacije ni bilo pri nobenih volitvah posebnih pritožb. »Slovenec« bi s pom poznim priobčevanjem ukazov očividno rad napravil pri državnih nameščencih utis, kakor, da se jim hoče sploh vzeti politične pravice in politično svobodo. Najraje bi »Slovenec« zapisal, da izdajajo ministri take ukaze klerikalnih poslancev zato, da mora uradništvo na ministrski ukaz voliti SLS. »Slovenec« pri tem pozablja, da znajo železničarji in državni nameščenci finančne stroke tudi brez njegovega opozorila čitati ukaze pristojnih ministrstev in to pravilno! Škofovo glasilo bi bolje storilo, ako bi povedalo kedaj bodo škofi izdali ukaz, da duhovščina ne sme izrabljati cerkve, prižnice, zakramentov, Boga in svetnikov za politično in volilno agitacijo. Baš zadnji čas čitamo vsak dan velika vabila za »katoliške dneve« na vseh mogočih božjih potih, kjer se ljudje priganjajo k cerkvenim slavnostim, pri tej priliki pa pripravljajo za volilno skrinjico SLS. Lani ob tem času ni bilo nobenih katoliških shodov. Tudi že začenja politikujoča duhovščina s cerkvenim terorjem, ki je doslej v Sloveniji igral še pri vseh volitvah za uspeh SLS največjo ulogo. Vsekakor bi bila duhovščina neizmerno bolj potrebna, da bi tudi izdalo ministrstvo ver ukaz, da pri duhovniškem poslu ne sme uganjati politične in volilne agitacije. Seveda bi »Slovenec« tak ukaz drugače pozdravil kakor pa onega za uradnike. Ako bi škof dobil od ministra ver ukaz, bi se »Slovenec« na vse pretege drl, da se krati svoboda duhovščine, da se zaženja kulturni boj ter da že prihajajo v Slovenijo Meksikajnarji, ki bodo vse katolike s kostmi in kožo vred požrli. Taka je pravica in enakopravnost v klerikalni luči.

Politične beležke

Pojdite na nasprotnike s kolci.

Radićeva organizacija v Ludbregu je izdala okrožnico, ki bo menda odnesla v človečanski demokraciji in glede mirnega kmetskega sožitja na deželi prvenstvo sveta. Tu čitamo namreč med drugim: »Nadalje opozarjamo, da je dolžnost vseh predsednikov, odbornikov in ostalih pristašev HSS, naj pri vsaki priliki, ko bodo prišli v naše hrvatske vasi plačani agitatorji raznih gosposkih strank, da razžalijo čustva pravih Hrvatov in kmetskega prebivalstva z raznimi lažmi, obljubami in zahrbtnostmi, zberejo nekaj ostrih pristašev HSS. Ti naj plačane agitatorje gosposkih strank takoj prepode iz svoje vasi in naj jim prepovedo vsak nastop. To naj se izvede tako, da bo te gosposke agitatorje za vedno minula volja prihajati v kraje, kamor jih nihče ni zval.« Živio Pucelj!

G. Gosar in izseljeniška konferenca

Na izseljeniški konferenci, ki je bila na Trsatu, smo opazili zastopnike najraznovrstnejših humanitarnih društev in ustanov Le g. Gosarja, ministra za socijalno politiko, ki je odobril črtanje kreditov za izseljeniško službo, mesto da bi bil te kredite še posebej povečal, ni bilo na konferenci.

Koristnejša so mu seveda agitacijska potovanja po laškem in brežiškem srezu, kjer lahko pripoveduje naivnim ljudem o »uspehih« SLS na vladi.

Kaj pravi dr. Šimrak o «uspehih» SLS za oblastne samouprave

Med svoje »uspehe« za Slovenijo štejejo poslanci SLS tudi svoje »delo« v korist oblastnih samouprav. Čujmo radi tega mnenje o tem delu, ki ga izraža dr. Koroščev prijatelj in vodja Hrvatske ljudske stranke dr. J. Šimrak v zagrebški »Narodni politiki«: »Zatem smo imeli oblastne volitve in zopet je bil ves državni aparat nekaj mesecev zavzet z volilnim poslom, a gospodarska vprašanja so bila ostavljena na boljše dneve. Marsikdo je upal, da bodo oblastne skupščine popravile gospodarsko stanje. Oblastne skupščine pa so bile za narodno gospodarstvo samo nove obremenitve državnih izdatkov, ker jim je morala država pomoliti velike predujme, ki jih nikoli ne bodo povrnile, in ker je morala razen tega potrošiti velike vsote za izvedbo volitev. Oblasti so nato predpisale nove davke in tako je nastala nova obremenitev davkoplačevalcev, ki že itak komaj dihajo pod državnimi davki. Mesto da bi bila država izročila oblastem del svojih dohodkov, je vse dohodke pridržala zase, a oblastem je odgovorila: brigajte se za svoje življenje, kakor veste najbolje!« Dr. Šimrak ni mogel boljše osvetliti »zaslug« klerikalnih ministrov za oblastne samouprave.

Ribniška očala v Beogradu

Končno se je mariborskim radikalom posrečilo za te volitve posoditi svoja slavna ribniška očala v Beograd, kakor so jih pri volitvah l. 1923. obesili čez oči takratnemu finančnemu ministru Stojadinoviću, brez katerih bi on v Sloveniji nikdar ne kandidiral. To pot so si mariborski radikali izposodili nekega vladnega kandidata mladega gospoda Nemanjo Pavlovića, ki je bojda tajnik v nekem ministrstvu. Ta gospod torej hodi sedaj po Beogradu z ribniškimi očali. Včeraj je napisal ž njimi v »Politiki« člančič o volilnih izgledih radikalov v mariborski oblasti. Predvsem demantira mariborsko »Volkstimme«, češ, da radičevske organizacije v dolenjelendavskem srezu niso prestopile v »neko neznano socijalistično stranko«, pač pa v njegovo stranko. Celo Prekmurje kar drvi v NRS »vse večja in manjša sela navdušeno stopajo v našo stranko, kateri se vsi divijo«. Dr. Ravnikova stranka, da si je dobila v dolnjelendavskem srezu lepo reputacijo radi svoje popularne devize: »Iz naroda za narod!« Posebno imenitno se pa zdi g. Nemanji, da je mariborska oblast edina v vsej državi, kjer so nastopili radikali samo z eno listo. Dr. Kumanudi je sicer dejal pred par dnevi, da v mariborski oblasti »nema ni radikala ni demokrata«. Gospodin Nemanja je očividno edini človek v državi, ki mu noče verjeti. Ne bo preostajalo drugega, kakor da se ga 11. septembra popelje pred njegove prazne dolnjelendavske škatlje, na kar bo, upamo, hvaležno vrnil ribniška očala gg. Ravniku, Štefanoviću in tovarišem.

Izmišljene vesti o kraljevem potovanju

Beograd, 12. avgusta. p. Povodom vesti, da bo prišlo v Monakovem do sestanka med našim in bolgarskim kraljem, je izdalo tiskovno odelenje ministrstva zunanjih del danes demanti, v katerem pravi, da je ta vest popolnoma izmišljena.

Obnovitev naših konzulatov v Albaniji

Beograd, 12. avgusta. p. Vlada je sprejela poročilo, da so naši konzuli v Skadru, Valoni in Korči danes dospeli na svoja mesta in prevzeli svoje posle.

Jutri: Prvič v Ljubljani!

„Špijonka z Balkana“

Senzacijonalna oficirska špijonažna afera! Film nove sezije 27.-28. Razprodane predstave v Beogradu!

Kino «Dvor».

Naši kraji in ljudje

Gospodinjska šola in penzijonat „Mladika“ v Ljubljani

V najlepšem delu Ljubljane, poleg mestne ženske realne gimnazije, na oglu Šubičeve in Levstikove ulice, v bližini Tivolskega gozda in okrog z vrtom in parkom, se nahaja moderna stavba penzijonata »Mladika«. Penzijonat je namenjen onim gojenkam, ki hočejo posečati gospodinjsko šolo, žensko realno gimnazijo ali pa tudi kako drugo šolo, sploh vsem onim deklicam, ki žele izpopolniti svojo izobrazbo v kaki stroki.

Gospodinjska šola v Mladiki se prične dne 1. oktobra. Vpisovanje je dne 29. in 30. septembra ob 9. zjutraj.

Namen gospodinjske šole je, podati obco gospodinjsko naobrazbo in temeljit teoretičen in praktičen pouk v vseh strokah gospodinjstva, Za sprejem je treba, da je gojenka izpolnila najmanj 16. leto in da se izkaže z izpričevalom dovršene meščanske šole ali njej podobne šole.

Učni predmeti so: gospodinjsko spisje, računstvo in knjigovodstvo, vzgojeslovje, živiloznanstvo, državoznanstvo, nauk iz gospodinjstva, zdravstvo, vrtnarstvo, serviranje, kuhanje, šivanje, pranje, likanje in vsa domača opravila. Vse navedene predmete poučujejo strokovno izprašane učiteljice oziroma profesorji. Vsaka gojenka plača pri vstopu Din 50.— kot pristojbino za učila.

Učenke so ali zunanje, ki stanujejo doma ali drugod, ali pa notranje, ki stanujejo v internatu, ki je v zvezi z gospodinjsko šolo. Zunanje gojenke plačajo mesečno z ukovino vred Din 600.—, notranje pa plačujejo za vso oskrbo in ukovino Din 1100.—.

Pouk traja od 8. zjutraj do 18. zvečer. Odmor je med 14. in 15. uro. Učenke so razdeljene v 2 skupini, od katerih je ena zaposlena pri šivanju odnosno pri pranju in likanju, druga pa pri kuhanju. Teoretični pouk se vrši skupno. Zunanje gojenke gredo lahko po 18. uri domov, notranje pa so zaposlene po skupinah pri pripravljanju večerje in pri posebnih urah, kakor pri francoščini, italijanščini, klavirju itd.

V internat gospodinjske šole se sprejemejo tudi učenke drugih šol, ki imajo vso oskrbo in prvovrstno hrano. Mesečni honorar za te gojenke znaša Din 1000.—. S seboj je prinesti perilo, obleko, določeno po uvidevnosti svojih staršev, in jedilni pribor inprtiče, posteljno perilo, 1 letno in 2 zimski odeji, pernico, blazino. Internat ima svojega domačega zdravnika ter poleg učiteljic še prefektinjo, ki poučuje francoščino in vodi francosko konverzacijo.

Večerni gospodinjski in kuharski tečaji za uradniške soproge, uradnice in za delavke se bodo vršili tudi letos. Ti tečaji začno prve dni oktobra, trajajo 3 mesece in se vrše po 3krat v tednu od 17. ure dalje. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

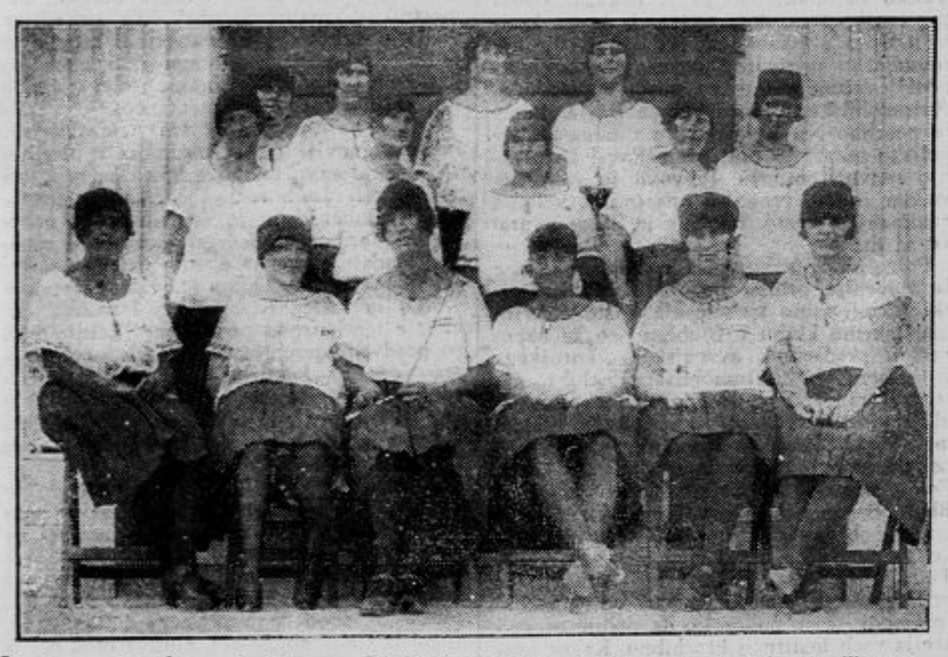

Članice sokolskega društva v Ljutomeru, ki ga štejemo med najagilnejša sokolska društva v Sloveniji.

Z zložljivim čolničkom na Savi

Lepa je naša Sava. Od izvira izpod naših strmih planin se preliva v zelenih valovih po svoji dolini, prinašajoč osvežujoče hladilo neštetim tisočem, ki se zatekajo v njeno hladno naročje. V tej hudi vročini smo vsi srečni, če ujamemo par prostih uric, da pohitimo ven iz mesta, iz teh prašnih, razbeljenih ulic, tja doli na Savo, na Savo . . .

V krasnih vijugah si Sava krči svojo pot. Saj si se že peljal z vlakom po savski dolini? Iz njenih valov odseva vsa bajna krasota naše Gorenjske, ob njenih bregovih se razliva vsa bujna pestrost prirodnih lepot, ki nas je z njimi tako nesebično obdarovala narava. Ali si zlezel na naše vrhove? Od Šmarne gore pa tja do večjih in višjih in do največjih in najvišjih? Kdo jim zna vsem imena? Na široko je razgrnjena pod teboj dolina, po sredi jo reže biserni trak, liki kača hiti proti jugu in vzhodu. To je Savska dolina s svojo reko, ki svoje valovje v naročje Dunava tira. Vsi smo jo videli, vsi se ji divili, vsi jo občudovali.

Kdo pa je— nasprotno — s Save občudoval naše planine, ki so navzgor pohitele, pod nebo se vzpele? Kdo je sedel na njene valove, da ga ponesejo v daljne kraje, odkrivajoč mu za vsakim ovinkom nov svet, novo kraljestvo, polno neslutenih in še nevidenih krasot? . . . Divno je sedeti takole v malem čolničku, neznatni lupinici podobnem. Lahno se ziblje na nemirni površini reke, tvoja lupinica reagira na vsak utrip njene nesmirne duše, stremeče v daljne daljave. S tokom hitiš. Mimo pa defilirajo z desne in leve vsak čas drugi prizori, s filmsko naglico se vrstijo pregledi na najrazličnejše pokrajinske prizore. Gozdovi na pobočjih planin, vrh holmov pa gnezdijo cerkvice in romantični gradovi. Ponekod si upajo preko posebno nevarnih brzin samo izkušeni splavarji. Ob takih mestih so si zgradili majhne kapelice, v svarilen memento vsem, da tvegajo na teh mestih splav in življenje.

Da, brzina! To je poseben čar za tiste, ki se bavijo s to, za nas novo panogo vodnega sporta. Od daleč te opozarja nanje votlo bobnenje. Nenadoma zgine vodna gladina, kakor bi se neznano kam pogreznila, in že si sredi penečih se valov brzine, ki podvoji hitrost tvojega čolnička, kakor da bi mu neka skrivnostna moč pomnožila njegove »naravne konjske sile«. Ko misliš, da si že prestal vso nevarnost, se šele prikažejo smrtni sovražniki takih zložljivih čolnikov, na nje prežijo skrite skale, piloti, izruvano drevje, ovinki. V takih situacijah ti izborno služijo bistro oko, čvrsta roka, prisotnost duha in pogumno srce. In ko je ves ta prizor za teboj, se oddahneš in se zadovoljno ozreš za prestano nevarnostjo, čestitajoč samemu sebi na uspehu.

Takih prizorov na Savi ni malo. Vsak hip se ponavljajo in v njih tiči precejšen del čarov te panoge vodnega sporta. Pri nas še ni bogve koliko razvit. Lani ob tem času so se upali nekateri mladi sportniki na daleko pot po Savi od Ljubljane do Beograda. Letos se že opažajo uspehi tistega, nekako propagandnega potovanja. Staremu veteranu »Meneliku« so se pridružili mlajši tovariši, ki obetajo, da bodo tudi pri nas uvedli ta sport, ki je drugod ne samo že razvit, marveč ponekod že izredno popularen. Upajmo, da bo v prihodnji sezoni nova akcija ASK Primorja že v polnem razmahu. —ek

Del flotilje zložljivih čolničkov «Menelik» in «Gušar» ASK Primorja v «polni pari».

O Stolu v Karavankah

Rekorden poset priljubljene planine.

Vrata v neizčrpno bogastvo naravnih krasot je odprla širšemu svetu agilna kranjska podružnica SPD., ko je ustvarila na temenih Stola — kralja karavanških vrhov — dvoje planinskih zavetišč. Dolgi karavanški grebeni z avstrijsko-jugoslovensko državno granico so danes z lahkoto dostopni turistom obojega spola in vseh kategorij. Stol je postal z obema kočama idealno in prvovrstno izhodišče najlepših enodnevnih tur na Golico, Vrtačo, Zelenico, Ljubelj, Begunščico. Ugodni odnošaji radi avstrijsko-jugoslovenske konvencije o turistovskem prometu v obmejnih conah omogočajo neoviran prestop

Povečana Prešernova koča na Stolu

državne meje: tako je mogoče napraviti izlet k «Klagenfurter Hütte» pod severovzhodno steno Stola, v Bistrico, Borovlje in z vlakom preko Podroščice na Jesenice.

Redka krasota naših vrhov v tem gorskem svetu je neizmerno bogastvo raznovrstne planinske flore, s katero more tekmovati le Črna prst nad Bohinjem ali Storžič nad Kranjem.

Vsi izleti po Stolovih grebenih so vezani z nepopisnim razgledom na koroško stran z Visokimi Turami v ozadju, na gorenjsko ravan z Julijskimi ter na vzhod s Savinjskimi Alpami.

Vsako leto stalno narašča obisk turistov v Stolovih kočah, kar pač dokazuje, kako simpatičen sloves uživa Stolova skupina. V naravnost rekordnem številu posečajo letos Stol avstrijski in nemški turisti, saj so nedavno prinesle nemške alpinske revije simpatične članke o Stolu s slikami. Stol je iz naše strani lahko dostopen in priporočljiv, zlasti za neizvežbane turiste. Obe koči, Valvazorjeva in Prešernova, sta stalno napolnjeni. **Valvazorjeva koča** leži 1181 m visoko in je komaj poldrugo uro oddaljena od postaje Žirovnica. V letošnjem poletju beleži zlasti zelo časten dotok letoviščarjev z Bleda, ki ne morejo prehvaliti njene komfortnosti, lege in razgleda.

Prešernova koča, ki jo prikazuje naša slika kot povečano, stoji na vrhu Malega Stola (2153 m). Pred 15 leti jo je postavila kranjska podružnica SPD. Vsled naraščajočega dotoka turistov se je pričel odbor baviti z mislijo njene povečave, kar se je uresničilo letošnje poletje z ogromnimi stroški 60.000 Din. Koči so prizidali še enkrat večji obseg, v katerem bo spodaj velika jedilnica, zgoraj pa dvoje sob s posteljami. Dosedanja obednica bo spremenjena v skupno ležišče. Tako bo pridobljenih na novo okrog 30 skupnih ležišč in 10 postelj. Že koncem avgusta bo izročen novi del koče javni uporabi. Naval turistov bo letos rekorden. Dosedaj je posetilo Prešernovo kočo že nad 1200 oseb, dočim je bilo lansko celo sezono le 1100 oseb.

Turisti, zlasti iz Avstrije in Nemčije, ne morejo prehvaliti Stolove skupine in sleherni, ki odhaja, zatrjuje, da se bo vrnil ob prvi priložnosti. Obe koči sta izborno oskrbljeni, za kar skrbi poleg oskrbnika Anderleta in oskrbnice Avsenekove marljivi gospodar g. Gajšek iz Kranja. Planinci, ki gredo za uživanjem prirodnih krasot, pač Stola res ne morejo bolj ceniti in obiskovati, kakor ga cenijo in obiskujejo sedaj.

Pohorski letoviščarji

Žegnanje pri Sv. Arehu

Prijazno obsežno ravnino pred Ruško kočo zaključuje cerkev Sv. Areha, ki praznuje svojega patrona z velikim shodom, ki nanj pridejo prebivalci skoro celega Pohorja in obkrožujočih dolin. Da je Maribor številno zastopan, je po sebi umevno.

Letos se je vršil ta shod na nedeljo 17. julija. Že dan poprej pa smo v Mariborski koči videli cele skupine ljudi, ki so prihajali z vzhodnih delov Pohorja in iz Maribora mimo naše koče k Sv. Arehu. Mnogi so se ustavili v naši koči, ki se je kmalu napolnila do zadnjega kotička. Zasedli so tudi prostorno odprto verando in nekateri so se utaborili zunaj v gozdu ter kurili celo noč ogenj. Pozno v noč se je razlegalo petje, igranje kitar, violine, tamburic.

Še večje množice so romale drugi dan od zgodnjega jutra naprej proti Sv. Arehu, največ mladine z godcem naprej. Od Mariborske do Ruške koče je bila ena sama dolga procesija, ki se je kakor kača vila po položnem potu eno uro daleč. Takih romarjev s križem in rožnim vencem, kakor smo jih vajeni na Kranjskem, ni bilo nič, pač pa je bil ta pohod vsem romarjem le velika zabava, kajti čule so se le posvetne pesmi in godba različnih instrumentov. Neverjetno pa je bilo, da je tri četrtine ljudi govorilo in pelo nemški, čeprav so znali prav tako slovenski in bili najbrž tudi Slovenci. Čudno se mi je zdelo, da ljudje skoro devet let po prevratu še vedno govorijo oni grdi nemški dijalekt. Mariborski Pohorci sicer tega ne delajo, toda še vedno vidijo v vsakem bolje oblečenem ali tudi turistovsko opravljenem človeku Nemca. Iz povpraševanja na tem shodu pri Sv. Arehu sem pa videl da so nemški govoreči udeleženci po večini rodbine železniških delavcev v mariborskih predmestjih. V tem pogledu so ženske veliko bolj zagrizene kot moški.

Že daleč pred Sv. Arehom smo slišali petje in vpitje in godbo in v okolici se je iz gozdov vil dim v višavo.

Ko smo stopili na planoto med cerkvijo in Ruško kočo, se nam je nudil prizor ljubljanskega velesejma v miniaturi. Lepa, sicer tako mirna ravnica je bila pokrita z velikimi šotori in stojnicami na katerih so se prodajale vse sladkosti medičarjev in slaščičarjev kakor tudi različne igrače, vroče klobasice, porcelanasto in stekleno posodje itd. Med šotori je vrvela pisana množica ljudi: kmetov, turistov, gosposkih in napol gosposkih postopačev, lovcev itd. Ob robu trate so ležale na solncu cele rodbine, deloma spale, deloma jedle. Drugod je igral tamburaški zbor ali kitara z violino, zopet na drugem koncu ljudski pevec s harmoniko, ki je prednašal šaljive popevke, zelo osoljene, da je bil vedno največji krohot okrog njega. Dalje v gozdu so goreli taborni ognji, kajti največ ljudi je prišlo že prejšnji večer ter moralo taboriti celo noč v gozdu ob ognju, kajti v štirih poslopjih okrog cerkve ni bilo prostora niti za desetino ljudi.

Za pijačo in jedačo je bilo tudi dovolj poskrbljeno po Podravski podružnici SPD, ki oskrbuje Ruško kočo.

Ko smo se letoviščarji Mariborske koče okrepčali, smo se tudi spustili v vrvenje ljudstva in si nakupovali spominke drug drugemu, največ srca iz lecta z znanimi verzi v polomljeni slovenščini. Kot posebnost sem opazil, da so ljudje največ kupovali dolge rožne vence z debelimi rdečimi jagodami iz lecta in velikim križem. Večina ljudi je obešala te molke okrog vratu in marsikdo jih je imel po pet šest, da jih ponese domov kot spominek domačim.

Ob desetih se je pričel cerkveni obred. Pred mašo je šla procesija okrog cerkve in belo oblečene deklice z venci na glavah so nosile težak lesen kip sv. Areha, da so kar omagovale pod njim. Petje duhovnov je spremljevalo zvonenje, toda prave pobožnosti sem pri gledalcih malo opazil. Sama radovednost! Isto je bilo tudi v cerkvi, kar se je nam, ki smo navajeni na božja pota na Kranjskem čudno zdelo. Veliko bolj so se ljudje gnetli okrog sodčkov s svežim pivom in dobrim vinom, kar je pa tudi umljivo, kajti v višini 1250 m se ne dobi vsak dan nastavljeno pivo, mastne pečenke in jagnjetina.

Kako se je žegnanje nadaljevalo, ne vem, ker smo odrinili nazaj k Mariborski koči k obedu — tudi mi obloženi z molki iz lecta. Toda vse popoldne so se spet po naši strani vračale procesije proti domu, veselo pevajoč ob spremljevanju raznih instrumentov. Ustavljale so se skupine tudi v naši koči, ki je oživela kot mravljišče in se je vselila v njo in okrog nje razbrzdana razposajenost, ki je med tednom nismo bili vajeni. Proti večeru je hrum in šum ponehal in običajna tišina je zavladala v naši grajščini, ko je zapel kravji zvonec in nas povabil k večerji.

Videli smo spet nekaj novega, ko je oživelo naše tiho Pohorje, kakor bi se narod preseljeval. Resnici na ljubo moram pa priznati, da nam je ljubši ta božji tihi mir v teh gozdovih in na lepih potih, po katerih najraje sami kolovratimo.

Saj smo skoro vsak drugi dan pri Sv. Arehu oziroma v Ruški koči, ker je to naš najpriljubljenejši izlet. Tam je drugo Pohorsko letovišče, kjer je istotako velika kolonija, med katerimi imamo mnoge prijatelje in prijateljice. Letos kakor druga leta kraljuje tam s svojo rodbino veseli doktor s Slovenskih goric, ki tako rad zapoje o mozirskih dekletih. Kamor on pride, je življenje in petje.

Ker je Ruška koča za 170 m višja, je tudi večja nevarnost za življenje. Zato letoviščijo tam zdravnik in kar dva notarja, s čimer je za vsak slučaj preskrbljeno, če kdo zboli ali ponesreči ali če hoče napraviti testament. Večkrat imajo v gosteh tudi duhovnike, da jim bero maše in jih tolažijo v hudi bolezni.

V Mariborski koči smo bolj protestantovski. Nimamo ne cerkve ne kapelice, pač pa nas lahko tolaži protestantovski pastor, ki je tu že celo poletje s svojo rodbino in je baš danes pri Sv. Bolfenku imel običajno letno gorsko pridigo, kamor pride ves mariborski in okoliški protestantizem. Sploh se nam katoličanom zamalo zdi, da so iz cerkve sv. Bolfenka napravili oštarijo in da opravljajo tu luterani svoje cerkvene slavnosti. Edino na tem mestu Pohorja slišiš tudi protidržavne vzklike, toda žalibog iz ust ljudi, ki so rojeni Slovenci iz mariborske okolice. Upam, da bo to tudi počasi minilo, na kar bo zlasti vplivalo slovensko osnovno šolstvo — če ne bo novejša politika položaj še poslabšala.

Samo še danes!
HARRY LIEDTKE, LIL DAGOVER
v sijajno uspelem filmu
Galantni oficir
Samo še danes ob 4., pol 8. in 9. uri
Pri vseh predstavah umetniški orkester!
Učinkujoča moderna ventilacija!
Kino Dvor. Telefon 2730.
Jutri monumentalni francoski film
»ŠPIJONKA IZ BALKANA«.

Družabniki v Mariborski koči

Naj še malo portretiram ljube družabnike iz Mariborske koče. Oskrbnik koče je mali vseznal, ki zna prijeti za vsako delo, ki vestno gleda, da smo dobro postreženi, ki pa v veliki meri skrbi tudi za našo zabavo. Takole zvečer, ko se malo oddahne od dela, prisede k našim mizam in vzame kitaro v roko. Potem se vrstijo vesele popevke, laške parodije, šaljivi kupleti, da cel večer ne pridemo s smeha. Včasih pride Gusti s harmoniko — so pač take razmere — oskrbnik vzame vijolino in lep duet se začuje, ki pa največkrat zaigra mladino v veselt ples. Oskrbnik pa tudi skrbi, da preveč ne pasemo lenobe. Ko pospravlja seno, nas nažene ,da mu delamo kuluk, grabimo in nalagamo seno na vozove. Letos je sam napravil pravo kegljišče in tudi tu smo mu morali delati kuluk. Pohvaliti moram tudi njegovo gospo soprogo, ki kraljuje v kuhinji in skrbi z res okusnimi jedmi, da smo tudi v tem pogledu zelo zadovoljni.

Naš pravi gazda g. Starejši se je letos prvikrat odločil, da s svojo rodbino preživi par tednov v Mariborski koči. Revež je bil! Vedno je imel polna ušesa raznih pritožb letoviščarjev, od katerih je bila večina brez podlage. Eden je zahteval novo ledenico, drugi novo kopališče, tretji električno luč po sobah, četrti, da se prestavi visok razgledni stolp pred Mariborsko kočo in opremi z dvigalom, peti, da je dobil danes premajhno porcijo močnate jedi, drugi zopet, da je Ančka mimo njegove mize nesla jubo drugemu itd. Pazljivo je poslušal in tudi obljubil, vzel pa je navadno svojega Mladena za ročico in šel jagode nabirat ali pa gledat, kako bi spet kaj novega pri koči uredil, da bi se povečala udobnost letoviščarjev. Brigal se je pa za vsakega posameznega kakor bi bil njegov oče, prirejal skupne izlete, večerne zabave in bil pri kuluku vedno prvi. Pri petju je vedno pritiskal z basom, le besedilo Pohorske himne mu ni šlo v glavo: dejal je, da je preveč cigansko. Gazdo si želim vsako leto na Pohorju, ker nam je bil najljubši družabnik in prijatelj, hvala mu!

Tudi inženjerje smo imeli gori. Eden je bil cel dan na gugalnici v gozdu, deloma je čital, deloma dremal in marsikaterikrat ga je prišla srna budit. Domišljal si je, da je bolan, vsi smo bili pa mnenja, da sta si Molierov bolnik in on sorodna. Bil nam je nad vse simpatičen tovariš, čeravno je pil le mleko in vodo. Drugi inženjer je bil iz bratskega Zagreba, ki je privedel svojo mlado ženico na Pohorje, da se solnči, solnce ji pa ni prišlo preblizu, kajti zavijala se je v odeje, nataknila črna očala in se namazala z vazelinom.

Od ženskih letoviščarjev naj omenim predvsem Ančko Brzinovo. Ime je zaslužila, kajti z brzimi nogami je hotela prehoditi vse Pohorje na en dan in nji si imam zahvaliti, da sem letos prišel na Klopni vrh, na Veliki vrh, k Sv. Trem kraljem, v Šmartin in drugam. Ni imela pa le hitrih nog, ampak tudi hiter ježiček, torej je bila zgoraj in spodaj hitra. Kajpada to le v najboljšem smislu, kajti čez našo Ančko ne pustim nobene besede reči, ker je najboljša dušica na svetu. Isto moram potrditi o belokranjski Minki, ki ji moramo biti hvaležni za lepo petje in igranje na glasovirju, zlasti pa za njen prisrčen smeh tudi pri slabih šalah.

Gospe so bile precej obilne z malo izjemami ki so imele moderno linijo. Posameznih ne bom navedel, ker so jako občutljive in bi me prihodnje leto, ako se zopet sestanemo na Pohorju, hudo potegnile za ušesa. Ene pa ne smem prezreti, četudi mi zameri. Bila je soproga nekega višjega svetnika in hodila navadno v modroprogasti obleki, ako ni pri studencu prala. Izgledala je kot samo zdravje in bila videti kot jako stroga in huda dama. To pa le na videz, kajti kdor jo je bližje spoznal, je videl, da je najbolj dobrodušna oseba, ki je bila vedno pripravljena za vsako zabavo. Njen soprog pa nikakor ni izgledal kot svétnik, še manj kot svetnik. Postavljal se je na glavo, preobračal kozolce, pel najbolj neumne pesmi in vsako priliko porabil, da je moril letoviščarje s kako govoranco, zlasti mu je pripadla dolžnost, da je imel pogrebne govore, kadar je kdo odhajal iz Mariborske koče. Kakor se je videlo, so ga pa vseeno radi imeli, ker je še največ življenja prinesel v kolonijo.

Sploh pa je bilo letos v Mariborski koči preveč mirno. Sami resni ljudje in mnogo namišljenih bolnikov, ki so se sistematično solnčili, oblivali in celo hodili. Še flirta ni bilo dosti; če je bil pa kak zaljubljen parček se je absentiral in sam užival ljubezensko srečo. Zato je pa deca imela svoj večni direndaj in zabavo. Slabotni so postali močni in veseli, dobili neznanski tek, da so jih stariši komaj nasitili. Nabrali so si solnca in planinskega zraka ter tudi telesne obilnosti, da jim bo ta rezerva v dobro prišla celo prihodnje šolsko leto.

Pa tudi nam bo bivanje na Pohorju podaljšalo življenje, o tem sem prepričan. Prav tako bomo črpali iz nabrane rezerve pohorskih dobrot nove življenske moči za nadaljnje delo, kajti Pohorje nas pomladi v duševnem in telesnem oziru. Zato pa, dokler bom mogel lezti gor, bom hodil na Pohorje, ker ne poznam bolj idealno lepega, čeprav skromnega letovišča. Slava Pohorju!

Hmeljarna v Žalcu

Stavba povečane, impozantne hmeljarne v Žalcu gre h kraju. Sedaj še polagajo v prithčju pode, montira se v novem delu stavbe motorni dvigalnik in dve ročni stiskalnici, tako, da se bodo ob otvoritvi letošnje hmeljske sezije predali celotni prostori svojemu namenu.

V hmeljarni je 5 etaž ali traktov, ki služijo kot hmeljsko skladišče, in 12 sušilnic za žveplanje ali preparacijo hmelja, ki se ga naenkrat lahko preparira 150 stotov.

Da si lahko čitatelj predoči ploščino vseh etaž, bodi povedano, da znaša vsa ploščina v novem delu 2746.— m², v starem delu pa 3048.50 m², torej skupno 5794.50 m² ali 57 arov 94 m², okroglo 58 arov, kar odgovarja eni johi. Ker zavzema 1 bala hmelja prilično 1 m³ prostora, gre torej na vso ploščino vseh etaž hmeljarne 5794 bal po 50 kg = 2897 stotov; če pa je hmelj basan potom stiskalnic, pa gre v celotne prostore 3kratna količina, to je 8691 stotov hmelja ali dvetretjinska produkcija hmelja Savinjske doline.

V hmeljarni je dvoje pisarniških prostorov, kakor tudi stanovanje za skladiščnika. Zidarska dela so bila v večjih rokah celjskega stavbenika gosp. Gologranca in je zanj, ki je dovršil tudi načrt, vse poslopje najlepša reklama; tesarska dela pa je imel tesarski mojster g. Omeh iz Strovane-ka, ki je z lahkoto jamčil za solidnost svojih izdelkov.

V hmeljarni bosta delovala dva motorna dvigalnika, 6 ročnih stiskalnic in najmodernejši presejalni stroj ali sortirnica (Reutermaschine), ki bi jo tudi lahko imenovali motorno rešeto. To je najnovejša naprava hmeljarne ter montirana v prejšnji stavbi ter obstoja v tem, da bo finejši hmelj presejalo rešeto; velike kobule, ki ne pasirajo rešeta, pa bodo padale skozi posebno odprtino v prazno vreče. Sortiranje hmelja je postalo olajšano, mašinelno in zato hitreje in so doslej ta dela opravljala posebne delavke, kar sedaj odpade, ker je bilo to delo zelo zamudno. Vsaka vrsta hmelja pa gre neto takoj v bližnjo žveplarno.

V prejšnji hmeljarni je v drugi etaži tudi posebej oddeljen en zatvorljiv prostor, ki bo služil kot skladišče za hmeljske vreče. V vsakem delu stavbe je poleg dvigalnikov tudi leseno stopnišče iz pritličja v peto etažo. V hmeljarni so pa tudi ognjevarne betonske stopnice, ki drže z dvorišča v najvišjo etažo.

Ker so montirane žveplarne-sušilnice v sredi med severnim in južnim delom poslopja, je skrbljeno tudi za komunikacijo, ki jo oskrbuje betoniran krit hodnik, ki veže na dvoriščni strani novi in stari trakt hmeljarne. 4. in 5. etaža sta prosti ter že nad žveplarno in zato tudi najbolj pregledni. V isti etaži se ti nudi prekrasen razgled bodisi v trg ali proti Celju, Grižam in v zapadni del Savinjske doline, v naše slovenske planinc. Nad peto etažo je pa še posebna izvidnica, v višini 20 m proti Savinjskim Alpam ter je tu montiran drugi (novi) motorni dvigalnik.

Institucija hmeljarne, zadruge z o. z., je iz leta 1902., ki je gospodarski blagoslov žalskega trga in Savinjske doline in ji je prvi predsedoval od leta 1902. do 1911. v tem letu preminuli, slavni žalski zdravnik dr. Mihael Bergmann, ki ga hrani narod v hvaležnem spominu.

Kronist.

Izredni vlaki za sokolsko slavnost v Novem mestu dovoljeni!

Iz Karlovca odhaja izredni vlak ob 3.50 zjutraj v Novo mesto. Iz Novega mesta proti Ljubljani odhaja izredni vlak ob 22.15. Radi te izredno ugodne železniške zveze, posebno za povratek v Ljubljano, se pričakuje velik obisk iz gornjega dela Slovenije.

Pol pravljice, pol resnice o podzemskem svetu v slovenjgraškem pogorju

Kakor ima skoro vsaka pokrajina v Sloveniji kako jamo ali špiljo, na katero je ljudska fantazija navezala najrazličnejše bajke in pravljice, ki pa imajo včasi nekoliko istinske podlage, tako imajo tudi romantični predeli od Šaleške doline do Slovenjgradca in dalje na koroško stran svoje podzemske jame, o katerih pripoveduje tamošnja ljudska govorica čudne dogodivščine. V naslednjem priobčujemo zanimivo pismo, ki ga nam je iz Kotelj pod Urško goro poslal stari poznavalec tamošnjih krajev, g. Johanes **Mettarnig:**

Kakor sem bral v «Jutru», je izvršilo Društvo za raziskavanje jam v Ljubljani ekspedicijo v jamo «Gradišnico» pri Logatcu, ki je ena najglobokejših (225 metrov) v Sloveniji. Ker hočem vzbuditi zanimanje za dvoje dosedaj še neraziskanih jam na gori Plešivec (Urška) na slovenskem Koroškem, sem se namenil bolj obširno spregovoriti o njih, zlasti ker jih ni še nihče natanko preiskal.

Prva jama je na severni strani Plešivca, kjer so okoli l. 1400. sezidali v čast sv. Uršule cerkev, katero je prišel blagoslovit takratni škof v Ljubljani. Od takrat se imenuje ta del gore «Uršula» alj po domače: «Urška».

Na zapadni strani te gore je mogočna skala Šmokorica. Pod njo je jama, katero sta pred 60.—80. leti hotela pregledati dva rudarja. Zvečer sta prišla opremljena z vrvmi in z vsem potrebnim orodjem za preiskavanje jame k Lorencu Krautbergerju v Preživrhu in sta pri njem tudi prenočila.

Drugi dan zjutraj, ko jima je kmet Krautberger z vsem postregel, jima je naročil, naj se pri povratku zanesljivo oglasita pri njem, da bosta povedala, kaj sta v Šmokorici videla in našla.

Ko sta se srečno vrnila, sta pripovedovala: «Prišla sva do velike skale in si ogledala vhod v jamo. Da sva prišla do nje, sva si morala izgotoviti «jestvo», po kateri sva splezala do vhoda jame, ki vodi navpično v globočino gore Uršule. Eden se je spustil v jamo, drugi je ostal zunaj.

Ob vhodu sva postavila tako zvani «haspel» in navila vrv, nakar sem se podal po njej v jamo. Na vrvi poleg te sva pritrdila zvonec in se zmenila: kadar bo pozvonilo enkrat, je to znamenje, da obstoj, kadar dvakrat, da me spuščaj globlje in kadar trikrat, da me začneš vleči nazaj . . .

«Ko sem se spuščal navzdol», je pripovedoval prvi rudar, «sem pozvonil enkrat. Vrv je obstala. Ob strani sem opazil veliko kačo, ki je menda spala, kajti ni se zganila. Pozvonil sem dvakrat in tovariš me je spuščal naprej, dokler je bilo kaj vrvi. Visel sem spodaj na vrvi kakor luster ali večna luč v cerkvi. Okoli in okoli je bil prostor do stokrat večji kakor največji hram ali cerkev. Svetloba je bila tako močna in jama tako razsvetljena, da skoraj nisem razločil, da gori moja velika rudarska svetiljka. Izpod oboka so viseli ledeni, stekleni kapniki. Svetili so se kakor dijamanti.

Še enkrat tako globoko, kolikor je bila vrv dolga, sem opazil vodo, kakor bi bilo jezero, in na vodi pljuskanje, in ne vem, ali so se ribe kvišku poganjale ali so pljuskanje povzročile druge vodne živali. Mogoče je tudi, da so se podzemski izvirki tako visoko zaganjali iz vode.

Ko sem si vse to ogledal, sem pozvonil trikrat, kakor sva se poprej dogovorila. Tovariš me je vlekel nazaj proti izhodu in ko sem se pripeljal do kače, sem jo ostro pogledal. Kača se ni zganila, zato sem jo pustil v miru počivati» . . .

*

Druga jama je na zapadni strani gore Uršule, na levi strani pota, ki pelje iz Slovenjgradca na goro, blizu Šisernikove kmetije. Nihče ne ve, kako globoka je ta jama. Če vržeš kamen vanjo, slišiš njegovo odletavanje od skale na skalo, končno utihne vse in ne veš, ali je kamen obležal na skali, na mahu, ali je padel na dno vode.

Stara govorica pripoveduje, da je v to jamo padel vol, čigar roge je prinesla iz Hude luknje voda, ki se steka v potok med železniškima postajama Dolič-Velenje, nedaleč od kraja, kjer je postavljen pod neko skalo monument princa Ivana v spomin na graditev ceste poleg potoka Hude južne od Mislinja do Velenja . . .

Priporočati bi bilo, da bi preiskali ti dve jami izvedenci, ki naj bi dognali, kaj skrivata v sebi. Ni izključeno, da bi našli kakšne redkosti. Zanimivo bi bilo, prepričati se, če je ta druga jama zvezana z Hudo luknjo, ki je dobro znana in so jo včasi izletniki prav radi obiskovali, kar pričajo razdrte klopi ob vhodu v to divje romantično in danes popolnoma zanemarjeno špiljo, segajočo daleč v notranjost hribovja.

Jutri: Prvič v Ljubljani!

„Špijonka z Balkana“

Senzacijonalna oficirska špijonažna afera! Film nove sezije 27.-28. Razprodane predstave v Beogradu!

Kino «Dvor».

Tragičen samomor bolehnega letoviščarja

Rimske Toplice, 11. avgusta

Danes dopoldne so našli šetalci v obširnem topliškem parku na drevesu neznanega obešenca, lepo opravljenega moškega v najlepših letih. Zvezal je dvojno vrvico na visoko vejo nad klopico ter se spustil s te med nebo in zemljo. Kopališki uslužbenci so ga takoj sneli, vendar je bila vsaka pomoč zaman in je takojšnja zdravniška preiskava ugotovila, da si je moral končati življenje že v zgodnjih jutranjih urah!

Zagonetka življenja trudnega obešenca je bila kmalu pojasnjena. V listnici v notranjem žepu je imel list, ki ga je pred smrtjo lastnoročno napisal in iz katerega je bilo razvidno, da je pokojnik finančni uradnik Anton Feješ iz Kule v Bački, star 45 let. Nadalje je navedel naslov svoje žene in svojih tovarišev ter pripomnil, da je šel prostovoljno v smrt, ker radi neozdravljive živčne bolezni ne more vršiti na tem svetu nobenega dela več. Prosi, naj se na njem ne izvrši obdukcija ter naj se odpošljejo brzojavke in pisma, ki jih je pustil v svoji sobi. Po komisijskem pregledu je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico pri Sv. Marjeti.

V sobi gostilne, kjer je simpatični mož bival mesec dni radi zdravljenja, je pustil vse svoje stvari pospravljene, na mizi pa pisma za svojo ženo z vloženim prstanom, za očeta ter za nekega tovariša in dve napisani brzojavki, kjer sporoča svojcem svojo smrt in jih prosi, naj takoj pridejo semkaj. Priložil je ključe kovčegov ter 300 Din za odpošiljatev pisem, brzojavk in za druge male stroške. Svoje obveznosti na stanovanju in drugod je že prej poravnal za par dni naprej, včeraj je še nagradil služabniško osobje. V posebnem pismu pa, ki ga je pustil pri drugih za lastnika hotela, prosi, naj se soba, kjer je bival, rezervira za ženo, ki bo prišla na pogreb.

Ljudje, ki so bivali v njegovi bližini, ga označujejo kot mirnega in resnega človeka, ki ni mnogo občeval z drugimi in je bil mnogokrat žalosten in vase zamišljen. Včeraj popoldne je zamišljeno neobičajno mnogo pisal.

Ker je videl, da se je zaril vanj neizprosni črv bolezni, ki ga onesposobija za delo, in se je bal, da bo le drugim v nadlego, je v tem divnem zemeljskem kotičku, ko je vstajalo nad gorami krasno poletno jutro, zavestno in mirno sam pretrgal nit svojega življenja.

Senzacijonalen beg Stoje Markovićeve iz zagrebške kaznilnice

Senzacijonalno je včeraj v Zagrebu učinkovala vest, da je glasovita hajdukinja Stoja Markovićeva, nečakinja znanega odmetnika in komunista dr. Vukašina Markovića, dopoldne okrog 9. pobegnila iz ženske kaznilnice na Savski cesti. Beg je bil prav spretno zasnovan in se je odigral tako-le: V kaznilnico je prišel Stojo obiskat neki Radoje Marković, baje njen brat, učitelj iz Črne gore, ki je že kakih 10 dni bival v Zagrebu. Ko je odhajal iz sobe za razgovor, je naglo stopila za njim tudi ona. Nadzornica kaznilnice je videla, da Stoja odhaja, toda Radoje Marković je skočil proti nadzornici in ji je zagrozil z rokama, da jo bo zadavil. Nadzornici je priskočil na pomoč kurat, ki se je ravno nahajal v kaznilnici. Ko so se odigravali ti prizori, je Stojana že ubrala pot preko stopnic in za njo je naglo pobegnil tudi njen »brat«.

Oba sta pobegnila skozi ulična vrata, ki se nahajajo neposredno kraj sobe za razgovor. Pohitela sta preko proge, kjer ju je pričakoval pripravljen avto. Zdrčala sta v smeri proti Somboru.

Stoja se je nahajala v kaznilnici od 9. maja lanskega leta. Obsojena je bila radi hajdukovanja s svojim stricem dr. Vukašinom Markovićem in radi uboja nekega orožnika na 20 let ječe. Orožništvo in policija brižno raziskuje smer, kamor je oddirjala hajdukinja. Mnoge okolščine dajo domnevati, da hajdukinja ni pobegnila daleč, marveč da se skriva v neki hiši blizu kaznilnice.

Stoja je lepa, 25letna, stasita, inteligentna Črnogorka. To ni njen prvi beg. Pobegnila je že dvakrat iz črnogorskih zaporov, a so jo vendar obakrat kmalu vlovili. V zagrebški kaznilnici se je obnašala vrlo dobro. Končno se ji je zopet zahotelo sonca in svobode. Morda upa, da bo pohitela za svojim stricem, ki je pobegnil daleč tja v Rusijo, Mandžurijo, kam že. Na nogah je ves detektivski aparat . . .

Sokol

Goreniska sokolska župa priredi letošnji naraščajski dan v Boh. Bistrici. Na sporedu so dopoldne tekme naraščaja in sprevod po vasi, popoldne pa javna telovadba pred Sokolskim domom. Vsem udeležnikom je z odlokom generalne direkcije železnic od 27. julija 1927, br. 48.429 dovoljena polovična vožnja po železnici z običajnimi izkaznicami ki se dobe pri društvenih tajnikih. 1177

Za zlet društev obmejnega okrožja sokolske župe Ljubljana in proslave 20letnice sokolskega društva v Žireh, ki se vrši v nedeljo, dne 14. avgusta v Žireh, je generalna direkcija državnih železnic z odlokom br. 49765/27 dovolila polovično vožnjo. Vsak udeleženec kupi na odhodni postaji celo karto, katero pri izhodni postaji obdrži, ker velja i za povratek. V Sokolskem domu v Žireh pa naj odda v žigosanje železniško legitimacijo, katero naj si oskrbi pri svojem društvu. Te legitimacije se bodo dobile tudi pri tajniku sokolskega društva v Žireh. Ob tej priliki vse brate in sestre ponovno vabimo, da na ta dan prihite v čim večjem številu v Žiri. Zdravo! Odbor.

Sport

Avto- in moto dirka na Ljubelj

Nj. Vel. kralj in kraljica na cilju? — Inozemski posetniki. — Zadnja navodila.

Vodstvo dirke pričakuje skoraj sigurno, da obiščeta Nj. Veličanstvi kralj Aleksander I. s kraljico tudi letos ljubeljsko tekmo. Veliko zanimanje, ki ga je pokazal visoki par lansko leto, daje upati, da bosta kralj in kraljica obiskala tudi sedaj največjo avtomobilsko prireditev Jugoslavije. S sigurnostjo računajo tudi na poset predsednika Avtomobilskega kluba princa Pavla. Letos se posebno Nj. Vel. kraljica zanima za ljubeljsko tekmo in tudi princ Pavel kaže zanjo največji interes. Prevozil je s svojim vozom že vso progo in opazoval z velikim zanimanjem cesto, telefone in druge naprave za dirko.

Poleg mnogih inozemskih vozačev bo imela Slovenija priliko pozdraviti na ljubeljski tekmi polno inozemskih gostov. Avtomobilskemu klubu v Ljubljani so že napovedani predsednik avstrijskega, koroškega in štajerskega Avtomobilskega kluba, avstrijski minister g. Hoffinger ter predsednik motociklističnega avstrijskega Saveza ing. Böckl. Sploh je ljubeljska tekma pripeljala mnogo radovednežev v naše kraje. Polno nemških in čeških letoviščarjev v Bleda, Bohinja in ostale Gorenjske se je že mudilo ob času treninga v Tržiču in pričakovati je, da bo naval gledalcev zelo velik. Tudi iz Celovca, Gradca in Velikovca je prijavljenih že mnogo gostov. Že ob priliki treningov se je pokazalo, da deluje organizacija vseh institucij brezhibno. Kakor znano, so se izrazili nemški avtomobilisti pri svojem obisku v Jugoslaviji jako laskavo o naših sportnih kakor tudi o stražnih organizacijah.

Že dejstvo, da sta se prijavila za dirko na Ljubelj dva najodličnejša nemška sportnika princ Leiningen in grof Berckheim na najboljših svetovnih znamkah Bugatti in Mercedes-kompresor kaže, da pojmuje inozemstvo v polnem obsegu pomen ljubeljske prireditve.

Vodstvo ljubeljske dirke slednjič opozarja vse avtomobiliste in motocikliste, ki posetijo ljubeljsko dirko, da vozijo po vseh dovoznih cestah, posebno po cesti Ljubljana-Kranj-Tržič, Bled-Kranj-Tržič ter Bled-Begunje-Tržič, z največjo previdnostjo. Med Naklem in Tržičem so štirje nezavarovani železniški prelazi. Na tej progi vozijo zjutraj in popoldne posebni vlaki, tako, da je treba na teh prehodih posebno paziti. Opozarjamo nadalje na ostre ovinke v Naklem, na Pristavi ter na ozko pasažo v Tržiču. Skozi Tržič in odtod naprej je vsaka hitra vožnja pred ali po dirki prepovedana; prehitevanje je zabranjeno. Orožništvo, kontrolorji in reditelji imajo strog nalog brez izjeme postopati brezobzirno proti vsakemu vozaču, ki vozi prehitro ali neprevidno. Brzina na serpentinah ne sme prekoračiti 20 km na uro, na spodnjem delu ceste pa ne 30 km na uro. Pri parkiranju kakor tudi pri odhodu naj bo vsakdo potrpežljiv in obziren do drugih. Po navodilih funkcijonarjev, orožnikov in rediteljev se je treba ravnati brez ugovorov.

Službene objave LNP. (Iz seje poslovnega odbora dne 10. VIII. 1927.) Na prošnjo SK Krakova se preloži za 13. t. m. nameravana pokalna tekma za poškodbeni fond LNP-a Krakovo - Jadran na nedeljo 14. t. m. ob 16. uri. Ostali dve tekmi I. kola se vršita kakor določeno in sicer Primorje : Hermes 14. t. m. ob 17.30, Ilirija : Slovan 15. t. m. ob 17.30. Vse tri tekme se odigrajo na prostoru ASK Primorja. Termin za semifinale in finale se odredi na prihodnji seji. Služba 14. t. m.: blagajna SK Jadran, nadzor nad blagajniško službo gospoda Kuret in Matjašič; rediteljstvo nadzira g. Bergant. Služba 15. t. m.: blagajna SK Slovan in gg. Smole in Dorčec, rediteljstvo g. inž. Debelak. V nedeljo mora postaviti vsak klub po 3 reditelje za čas obeh tekem v pondeljek vsak klub po 4 reditelje, ki se morajo javiti službujočemu odborniku pri blagajniškem vhodu pol ure pred pričetkom tekme. Vsak klub ima postaviti za svojo tekmo stranskega sodnika. LNP poziva klube, da poskrbijo za točno in dobro reditelj-stvo. — Tekme za poškodbeni fond LNPa se odigrajo po propozicijah tekem za prehodni pokal LNPa (glej «Jutro» od 26. II.). Pravo nastopa imajo vsi igralci, ki so po svojem klubu prijavljeni pri LNP-u in čitani v službenem glasilu s pravom nastopa v prvenstvenih ali prijateljskih tekmah in sicer neglede na to, ali imajo pravo takojšnjega nastopa z ozirom na morebitni prestop iz prejšnjega kluba ali ne. Nastopati ne smejo neprijavljeni in nečitani igralci ter igralci, ki imajo zabrano igre. Zamenjava igralcev med tekmo ni dopustna. Vsaka tekma traja dvakrat 45 minut; v slučaju neodločenega izida se igra podaljša za dvakrat 15 minut, ako pa ostane tudi nato neodločena, izžreba zmagovalca sodnik takoj na igrišču. (Nadaljevanje sledi.)

Službeno iz LLAP. Čitajo se s pravom takojšnjega nastopa glasom § 10. točka c za ASK Primorje: Tomšič Tone, za SK Ilirijo: Zupančič Helena. Vzame se na znanje izjava Jerina Minke in Mladene, s katero preklicujeta prijavo za SK Ilirijo in ostaneta nadalje članici ASK Primorja. — Načelnika lahkoatletskih sekcij ASK Primorja in SK Ilirije se vabita na sestanek danes v soboto ob 19. v posebni sobi kavarne Evropa. Predmet: dogovor glede prvenstva in žrebanje. — SK Ilirija in ASK Primorje se pozivata, da stavita na lahkoatletsko prvenstvo dne 14. in 15. t. m. vsak po 4 starejše reditelje, ki se morajo javiti s klubskimi trakovi ob 15.30 (oba dneva) blagajniku na igrišču, v nasprotnem slučaju globa 100 Din. Blagajniško službo vrši SK Ilirija. Sestava juryja se objavi v nedeljski številki «Jutra». — LLAP.

O nedeljskih nogometnih in lahkoatletskih prireditvah v Ljubljani bomo radi pomanjkanja prostora prinesli jutri obširnejše notice. Na igrišču Primorja se otvori jesenska nogometna sezona, na igrišču Ilirije pa se vrši lahkoatletsko prvenstvo Slovenije za poedince.

Juniorske tekme za prehodni pokal SK Ilirije se nadaljujejo danes, jutri in na praznik na igrišču SK Ilirije v sledečem redu: danes ob 17.45 igrata Ilirija in Jadran, jutri, v nedeljo dopoldne ob 8.30 Krakovo in Mars ter na praznik ob 8.30 Ilirija in Krakovo. Prehodni pokal je razstavljen v izložbi trgovine J. Gorec na Dunajski cesti.

Nacijonalni Lawn-tenis turnir v Mariboru: V soboto dne 13. t. m. se bo pričel na igrišču ISSK Maribora teniški turnir za prvenstvo Slovenije. Izvedbo turnirja je JTS poveril SK Mariboru, ki razpolaga trenutno s prvovrstnimi igrači. Da bo turnir potekel čim hitreje, je SD Rapid stavil tuči svoje prostore na razpolago. Po dosedanjih prijavah je računati, da bo udeležba nepričakovano velika in konkurenca izredno ostra. Razen prvenstvenih tekmovanj se bo vršilo tudi tekmovanje za prehodni pokal dnevnika «Marburger Zeitung», ki si ga je lani priboril Rapid. — Uprava turnirja je sestavljena takole: vodja turnirja gospod Franjo Babič, namestnik g. Josip Loos, vrhovni sodnik g. dr. Franjo Stamol, namestnik g. major Šarnbek. Za prireditev vlada v vseh tukajšnjih sportnih krogih izredno zanimanje, predvsem radi uspehov, ki so jih dosegli mariborski igralci v srečanju z ljubljansko reprezentanco.

Prvi nastop mariborskih Železničarjev. Novoustanovljeni SK Železničar v Mariboru je igral prvo tekmo z lokalnim nasprotnikom SK Mariborom. Dober obisk je potrdil zanimanje, ki je vladalo za to prireditev. Maribor je dosegel sicer pičlo zmago, vendar je njegov nastop daleko zaostajal za prejšnjimi. Dobra sta bila v obrambi Koren in krilca Kirbisch in Hreščak, dočim je igral napad pod formo. Železničarji so predvedli povprečno igro. Zadovoljevala sta Vagner v bekih in Frangeš kot centerfor. Najpožrtvovalnejši je bil Senica, vendar pa njegova podjetnost ni imela uspeha. Tekma je končala s 3 : 1 za Maribor. Sodil je g. Nemec.

Motoklub v Celju priredi v nedeljo dne 14. t. m. klubov izlet k avtomobilski in motociklistični dirki na Ljubelj. Člani, ki so se prijavili in ostali motociklisti z društvenega področja, se opozarjajo, da je zbor motociklistov na Vranskem točno ob pol 5. zjutraj. Odhod iz Vranskega točno ob 5. Člani iz Celja zbor ob 4. zjutraj pred mestnim kinom. Točno, da pridemo pravočasno na cilj! — Odbor.

Motoklub Ljubljana vabi člane na izlet k ljubeljskim dirkam dne 14. t. m. Z ozirom na obilo udeležbo je odhod točno ob 5.30 izpred kavarne Evropa.

SK Slavija (nog. sekcija). Danes točno ob 20. sestanek članov nogometne sekcije pri Štoru. Člani se naprošajo, da sestanku vsled važnosti dnevnega reda sigurno prisostvujejo. — Odbor.

Hči stražnika svetilnika: «Zakaj si vzel nahrbtnik s seboj?»
Snubec: «Ne nahrbtnik nego padalo! Iz previdnosti... če me tvoj oče zavrne!»

»Planinka« zdravilni čaj zdravi slabo prebavo, zaprtje telesa, napihovanje, slabo delovanje črevesa, izpuščaje, obolenja mokračne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen. Pristen samo v plombiranih paketih po Din 20.— z napisom: Lekarna Bahovec, Ljubljana. 174-a

Češkoslovaški, poljski, madžarski in jugoslovenski klerikalci

V Pragi, začetkom avgusta.

Klerikalne stranke vseh držav in narodov, torej tudi klerikalci jugoslovenski in češkoslovaški, so del ogromne mednarodne organizacije, večje in starejše, kakor je n. pr. socijalna demokracija in komunisti. Na kratko povedano klerikalci so skupina v velikem gozdu gavranov, ki letajo nad celim svetom in temu svetu zastirajo solnce. Korenine teh strank sicer rastejo in dobivajo hrano iz domačih tal, izvirajo iz domačega ljudstva, toda sadove pobira nekdo drugi in to često na škodo lastnega naroda. Socijalna demokracija, druga internacijonala je takisto mednarodna organizacija in je takisto sestavljena iz delov posamnih držav in narodov, toda povsodi na svetu je videti, kako se je pod vplivom te mednarodne organizacije spremenil položaj in življenske razmere delavca, Nemca prav tako kakor Slovana. Druga internacijonala se poslužuje prav tako, kakor klerikalci, za svoje akcije delavstva vseh narodov, deluje pa, ako jo vzamemo kot celoto, na prospeh vsega delavstva. Kaj pa ima država, narod od klerikalne stranke? Kaj daje klerikalna stranka in klerikalizem naši državi, našemu ljudstvu? Kakšne koristi ima ta država in to ljudstvo od njene mednarodne vloge? Holandski, belgijski in francoski klerikalci — dasi so številično dosti slabši nego naši in vaši klerikalci, — so izvojevali marsikaj svojim državam in svojim narodom že s tem, da prihajajo v črni internacijonali v ozke stike s krogi, ki jim dajejo velik vpliv na mednarodni forum, in tako postajajo sami in z njihovim posredovanjem njih države same važni činitelji v celi Evropi in na celem svetu. Češki in slovenski klerikalci pa igrajo v mednarodni klerikalni organizaciji brezpomembno vlogo in ne morejo, oziroma nočejo za svojo državo in svoj narod ničesar izposlovati in ničesar doseči. Nasprotno: da bi se vsaj nekako postavili, so pripravljeni, ako mislijo, da bi bilo to za svetovno vodstvo klerikalizma koristno, opravljati v politiki lastne države nedostojno suženjsko službo internacijonalizma proti interesom lastnega naroda. Dokaz: vloga čeških klerikalcev v Husovem vprašanju, ko je naša država prišla v konflikt z Vatikanom. Še žalostnejša je vloga, ki so jo naši klerikalci igrali v vprašanju agrarne reforme, ko so se hoteli proti interesom lastnega ljudstva izkazati hvaležne plemstvu, ki ima, kakor je znano, neizmeren vpliv v črni internacijonali. Podoben je položaj tudi pri nas.

Vsa pota vodijo v Rim in vsa klerikalna politika se ob koncu koncev združuje v Rimu, v Vatikanu in na mednarodnih klerikalnih sestankih. Vpliv naših in vaših klerikalcev je na teh mestih malenkosten, njih veljava brezpomembna. Njih vpliv in vpliv duhovščine naših narodov je v Vatikanu neznaten, lahko celo rečemo naravnost ničev. Na merodajnih klerikalnih sestankih igrajo voditelji naših in vaših klerikalcev povsem neznatno vlogo napram pravim mednarodnim veličinam »katoliškega pokreta.« Oni nimajo nobenih zvez. Med njimi ni skoraj nobenih političnih, niti strokovnih, niti znanstvenih sploh nobenih odličnih osebnosti.

Vzemimo predvsem vprašanje Vatikana. Vatikan je centrala, mozeg, osrednja gibalna sila klerikalizma. Je svetska velesila, kakršna je Anglija, Francija, ali Nemčija. Ima svojo diplomacijo, politiko, najstarejši diplomat. aparat s tisočletno tradicijo, z ogromnimi skušnjami in z veliko rutino, kakršne nima nobena država na svetu. Politiko in diplomatske posle vodi visoka hierarhija, ki je po 99% plemiškega pokolenja. Samo naivnim vaščanom lahko natvezi še pravljico o siromaštvu in enakosti v Vatikanu. Vodilni činitelji najvišje instance klerikalizma prezirajo naše Hlinke, Šramke in Korošce, ker so plebejci, siromaki in iz docela druge atmosfere, kakor je visoko vatikansko plemstvo. Tem plebejcem je dovoljeno, da se doma šopirijo, kakor se hočejo, toda Vatikan si umije roke, kadar ti plebejci odidejo iz njegovih čakalnic. Ako pišejo klerikalni listi o velikem interesu svetega Očeta ali drugih predstaviteljev Vatikana za naše narodne skrbi in brige, je to nekako poezija tistega vaškega Franceta, ki se je vrnil domov z Dunaja, kjer je posetil brata portirja, pripovedujoč da se gospod cesar zanimajo za našega župana.

Vatikan vobče zre z visokega stališča na vsako politikarstvo. Stoji na absolutističnem, srednjeveškem stališču: On, Vatikan je vrhunec vsega in samo on ima od Boga pravico delati politiko. Če je današnja doba že tako pokvarjena, da dela politiko tudi fevdalni suženj, trpi to Vatikan molče kot nujno zlo. Sprejema sicer vse mogoče izjave udanosti političnih strank, toda boji se, da bi te stranke nekoč ne nastopile in ne zahtevale proti intencijam Vatikana pomoč za svoje ljudstvo in bi ta zahteva ne spravila politiko Vatikana v težak položaj v tej ali oni državi. Zato smejo klerikalci delati politiko samo v predpisanem okviru, ako nečejo priti v konflikt s svojo visoko gospodo, s tem ali onim nemškim ali laškim kardinalom v Vatikanu.

Docela drugačno pozicijo imajo Madžari in Poljaki. Njih vpliv v Vatikanu in v katoliške svetu je ogromen, dasi nimajo niti prvi niti drugi tako borbenih klerikalnih strank, ki bi neprestano v imenu sv. Očeta in sv. cerkve delale politiko in katerih voditelji bi neprestano hodili okrog s korobačem v roki in izganjali hudiča, kakor to delajo pri nas. Nasprotno, velik odstotek madžarskega naroda in madžarskega plemstva so protestanti, kalvini; mnogi izmed vplivnih madžarskih bogatašev so Židi, framazoni. Poleg tega so protikatoliški vplivi v madžarski politiki naravnost ogromni. No, Vatikanu ne gre za kalvince, ne za Žide. On se sprijazni preje s kalvincem, samo ako je plemič, kakor pa z Jugoslovenom ali Čehom, ki nista plemiča! Tudi Poljaki imajo močno in številno plemstvo, zato je njih pozicija pri Vatikanu mnogo ugodnejša, kakor kateregakoli drugega naroda ali druge države — ne zato, ker so Poljaki posebno dobri katoličani, Bog ne daj, marveč zato, ker imajo tako veliko število papežu vdanega plemstva.

Če stopite v Rimu v vatikanske zbirke, zazrete na prvem koraku na ogled razstavljena darila papežu po prevratu — od madžarskega kalvinskega plemstva. Če bi g. Korošec poslal papežu Bog ve kaj, ne dali bi tega niti v vatikansko klet, kamo-li v vatikansko zbirko! A Korošec je katolik, ne kalvinec! Znano je, da je bil sedanji papež pred svojo izvolitvijo nuncij, papežki poslanik v Varšavi. V romarski cerkvi v Čenstohovu je razstavljen dragocen dar Vatikanu, papeža poljskemu narodu: ona spominska nedogorela sveča, ki jo je pred mnogimi leti iz te cerkve vzel neki emigrant takrat, ko je bila Poljska končno razdeljena in je prenehala obstojati, in jo daroval tedanjemu papežu. To svečo je Vatikan čuval do prevrata. Po prevratu pa je to nedogorelo svečo vrnil papež s svojim blagoslovm Poljakom. Je to zares dragocen dar in izredna pozornost! Čehi se trudijo na vse načine, da bi dobili iz Rima one zastave, ki so bile po bitki na Beli gori vzete češki vojski in bile shranjene kot plen cesarske in rimske armade v eni izmed cerkva v Rimu. Tam so še do danes v sramoto češkemu narodu. Vatikan ne kaže nobene naklonjenosti, da bi to spominsko stvar vrnil zvestim svojim češkim klerikalcem! In kaj so dobili slovenski klerikalci od papeža? Dovoljenje, ki ga papež daje Mussoliniju, da se še v cerkvi zatira slovenski živelj v Primorju! To je zahvala Vatikana za slovenso klerikalno politiko!

Ko je bil izvoljen msgr. Ratti, nuncij v Varšavi, za papeža, je takoj čestital s posebno brzojavko poljski državi k zmagi nad boljševiki. Ko pa se je poljska duhovščina po vzoru slovenskih, čeških in slovaških klerikalcev jela mešati v politiko in ko so plebejski duhovniki jeli delati konkurenco poljskemu plemstvu, ustanavljajoč klerikalne organizacije, jim je Vatikan takoj zamašil usta kljub temu, da so delali prav tako »pobožno« in »Bogu dopadljivo« politiko, kakor jo delata gospoda Korošec in Hlinka. Vatikan je takoj in odločno zaukazal poljskim duhovnikom plebejcem, da se ne smejo bavitj s politiko...

To so dejstva, ki dajo misliti.

NOGAVICE
TRADE MARK
znamko in žigom
ALS
„KLJUČ"
najboljše, najtrpežnejše, zato najcenejše

Dr. Ljudevit Pivko,
narodni poslanec in nosilec napredne liste v mariborsko-celjskem okrožju

Ivan Urek
zastopnik samostojnih kmetov na napredni listi, kmet, župan in obl. poslanec v Globokem, kandidat za okraja Brežice in Celje.

Štefan Godina
kandidat napredne liste; evangeljski župnik in oblastni poslanec v Gor. Petrovcih, kandidat za okraja Dolnja Lendava in Murska Sobota.

Zveza Kočevje - Sušak

Izjave geoloških izvedencev. — Negativno mnenje sedaj imamo, pozitivnega končnega mnenja pa komisija faktično ni oddala. — Ali na Srpske Moravice ali na Delnice? — Odločiti se bo treba!

Beograd, 11. avgusta.

Komisija, ki jo je odredilo Ministarstvo Saobraćaja, da na licu mesta pregleda teren, koder naj se zgradi bodoča železniška zveza Slovenije s Sušakom preko Kočevja, je svoje delo zaenkrat dokončala ter podala svoje poročilo. Ravno tako so tudi prideljeni geološki izvedenci povedali o geološki strukturi terena svoje mnenje. Ako hočemo na podlagi poročila napraviti kake sklepe, potem moramo ugotoviti, da sta pač geologa oba podala svoje mnenje precizno in točno, ne pa tako ostala komisija, kjer je večina članov sicer zavrgla tako zvano Musilovo progo, ostala nam pa je prav za prav dolžna jasnega odgovora na vprašanje ali naj se zgradi Klodić-Hrovatov projekt ali naj se šele študira nadalje projekt Kočevje — Čabar — Delnice. Geologa sta zavrgla i Musilov i čabarski projekt iz enakih vzrokov. Zdi se, kakor da pričenja sedaj čas novih komisij ..

Poročilo, ki sta ga podala geološka izvedenca profesorja Luković in Koch, utemeljuje v prvem delu škodljivost in nepripravnost karbonskih formacij za železniške gradbe sploh in osobito za težke proge še posebe. Po omembi še ostalih formacij na terenu bodoče proge prehajata izvedenca naravnost k stvari ter trdita o projektu Klodić - Hrovatovem, da se lahko o celi trasi razen 150 — 200 m tunelovega ustja proti Srpskim Moravicam izda mnenje, da poteka po terenu, ki je po svojem **morfološkem karakterju visoka kraška planota brez osobitih terenskih in geoloških težkoč.** O progi Kočevje - Banja Loka - Brod Moravice (Musilov projekt) govorita strokovnjaka, da se nahaja **do Kaptola v dobrem terenu, nato pa prehaja v karbonsko formacijo,** ki traja vse do priključka pri Brodu Moravicah. Končno njihovo mnenje je: oni del trase na slovenski strani je dober. Od Kaptola prehaja proga v izključno **karbonski labilni teren** nad 30 km daleč. Izhod tunela na Gorici je v eminentno plazovnem terenu. Taka trasa se ne more **iz geološkega stališča nikakor priporočiti.** O tretjem projektu trdita geologa, da se nahaja preko polovice v **karbonu** in velja tudi za to progo vse ono, kar omenjata glede karbonskih formacij. Zato se tudi tako zasnovana proga **ne more priporočiti z ozirom na geološke prilike.** O progah Kočevje - Straža, Črnomelj - Ogulin in Črnomelj - Lukov dol se izražata eksperta povoljno .

Geologi so torej proti projektu Kočevje - Brod Moravice, t. j. Musilovi progi in projektu Kočevje - Čabar - Delnice, ne ugovarjajo pa progi Kočevje - Srpske Moravice.

Izredno zanimiva je izjava komisije. Enotnega naziranja ni bilo, in je inž. Jerko Alačević, profesor na univerzi v Beogradu, podal oddvojeno mišljenje. On je mnenja, da iz razloga bližine državne granice, slabega terena in potrebe po zelo mnogih umetnih stavbah in objektih proga na Delnice ni diskutabel. Ravno tako se izjavlja proti izvedbi Musilovega projekta, češ da je iz geoloških in tudi prometno - tehničnih razlogov draga in nerentabilna. Prof. Alačević je za to, naj se na podlagi že izdelanih detajlnih projektov Klodić - Hrovatova proga vzame kot temelj izdelave definitivnega načrta. Osobito naj se skuša doseči postaja Srpske Moravice čim najkrajšim potem, bilo celo na račun daljine tunela.

Ostali člani komisije so ugotovili najprej lego posameznih projektov ter nato konstatirali, da je spoj Kočevja s sušačko progo komplicirano tehnično vprašanje, ki mu diktira svojo temeljno noto globoko zarezana Kolpa. Glede proge Kočevje - Brod Moravice, t. j. Musilov projekt, se je komisija soglasno izrekla proti. O progi Kočevje - Čabar - Delnice trdi komisija, da je glede smeri na Sušak pravilno zasnovana, toda z ozirom na teren bi se morala graditi težka planinska proga in povrhu tega še v karbonskem terenu, kakor trde geologi. Komisija predlaga, da se celemu projektu posveti ponovni študij. Končno prehaja poročilo na projekt Kočevje - Lukov dol - Srpske Moravice. Očita mu tri nedostatke, t. j. previsok most, predolg tunel in priključek na obstoječo progo na odprti progi. O mostu zahteva znižanje, predor naj bi se popolnoma opustil (!), ali vsaj skrajšal na minimum in priključek bodi direktno v Srpskih Moravicah. Končno izraža mnenje, da se mora vse te nedostatke odpraviti, ker komisija drugače ne bi mogla tudi te proge priporočiti, temveč **načeti celo vprašanje zveze Slovenije z morjem v trikotu Črnomelj - Ogulin - Vrbovsko.**

Komisija je sedaj izpregovorila. Njeno mnenje je, da se Musilov projekt sploh ne dopušča v nadaljno diskusijo, glede proge Kočevje - Delnice in Kočevje - Srpske Moravice pa ne more priti do zaključka. Na prvi progi je komisiji 60 m visok most čez Kolpo akceptabel, pri Klodićevi progi 85-meterskega odklanja ,četudi razlika 25 m ne igra skoraj nikake vloge niti na stroških niti v drugih ozirih. Ravno tako je z tuneli. Medtem, ko znaša dolžina 47 predorov na delniški progi 14.810 m in na Klodićevi 4 tunelov le 6700 m, izraža komisija dvom nad zgradnjo enega, nekritično pa gre mimo 46 krajših in enega nad 4.650 metrov dolgega tunela, skozi karbon vodečega tunela na delniški progi. Tako bi lahko našteli še mnogo stvari, ki niso zadostno točno obdelane. Vendar pa se bodo gotovo drugi oglasili v teh zadevah.

Gotovo je, da je vsa javnost interesovana na čim prejšnji izgradnji prepotrebne zveze Slovenije po jugoslovenskih tleh na Sušak. Že nekaj let se je vodila srdita borba med posameznimi projekti, oziroma zastopniki posameznih prog tudi tu v Beogradu. Mnenje geologov sedaj imamo, komisija tehnikov pa ni mogla priti do zaključnega mišljenja.

Vendar smo mnenja, da je treba odločiti se. Ali naj večno samo debatiramo o novi progi? Ali naj samo komisije delajo? Rajši bi videli, da bi hlapon že pred leti prevažal plodove slovenske pridnosti iz lepe Slovenije v Sušak. Merodajni faktorji naj izprevidijo, da je **treba dejanj,** zato naj se kočevsko vprašanje takoj vzame v eventuelno še potreben detajlni študij ter se mora končno enkrat pristopiti k gradnji proge. Leto 1928 naj nas ne najde še vedno v razmišljevanju, temveč pr delu. **č.**

Jan Skala - Lužičan,
glavni urednik mesečnika »Kulturwehr« v Berlinu.

Struje v manjšinski politiki

Položaj pred tretjim ženevskim kongresom.

V drugi polovici avgusta se sestane v tretjič v Ženevi kongres evropskih narodnih manjšin. Sodeč po pripravljalnem programu, se da reči, da se ne bo kdove kaj razlikoval od obeh prejšnjih, razen ako prodro tendence,- ki se doslej opažajo še neizrazito v manjšinskem gibanju.

Te tendence so ideološke in taktične narave ter se prenašajo od manjšinskih voditeljev v posamezne manjšine, deloma pa so naperjene tudi proti posameznim manjšinam in njihovim zastopnikom.

Znano dejstvo je, da se teoretska manjšinska vprašanja različno obravnavajo med posameznimi manjšinskimi skupinami, ker vplivajo nanje različna socijolaška dejstva in različni politični cilji. Cela vrsta dogodkov zadnjega časa nas sili, da razsvetlimo ta problem.

1) Politično in gospodarsko močne manjšine kažejo čisto jasno stremljenje, da se odpovedo sodelovanju s slabotnimi, proletarskimi manjšinami. To stremljenje motivirajo s tem, da baje »slabe« manjšine ovirajo »močne« pri dosegi čim večjih manjšinskih pravic. Da se ta ovira odpravi, zahteva predstavnik nemške manjšine v Rumuniji, Brandsch, da se morajo slabe manjšine odstraniti z ženevskega manjšinskega kongresa. Na ta način se žrtvuje načelo solidarnosti vseh manjšin.

2) Voditelji nemških manjšin so na letošnjem zasedanju ob Baltiku podrobno razmotrivali vsa vprašanja, tičoča se nadaljnega praktičnega izvajanja manjšinske politike. Ta posvetovanja so bila, kakor je pač razumljivo, docela zaupna. Vendar je časopisje v Nemčiji nekoliko odgrnilo koprneno tajinstvenosti, ko je izdalo, da se je na tem kongresu govorilo o tem, da naj vstvarijo narodne manjšine iz svoje srede manjšinsko »Društvo narodov« kot protiutež »Društvu narodov« držav in večin. Natančno pred enim letom in prav tako pred manjšinskim zasedanjem v Ženevi se je pojavi isti načrt v »Berliner Tägliche Rundschau«. Zastopal ga je nemški delegat dr.

Josip Fr. Knafllič:

Slovenska pisma

4.

Zelo nerad zapusti Slovenec to lepo svojo zemljico, in vendar je toliko Slovencev zunaj po svetu, toliko jih gre vsako leto ven, od katerih se večina več ne vrne, večina tam zunaj pa tudi narodno izgubi.

To je sila. Trda, bridka sila je, ki požene našega človeka ven v tujino. Domovina nam je pretesna, nima kruha za vso svojo deco.

Po celem svetu smo Slovenci raztreseni. Kranjca in Pemca najdeš povsod, pravi pregovor; in to bo potrdil vsak, ki je kaj bil po svetu. Jaz sem to bogve kolikokrat doživel; naletel sem na rojaka v krajih, položajih in okolnostih, kjer bi tega ne bil nikoli pričakoval; dasi bi me moralo že dejstvo, da sem jaz tja zašel, dovolj uveriti, da Slovenca najdeš povsod. In kolikokrat sem prišel v dotiko z ljudmi, ki so se potem pri bližnjem poznanstvu razodeli kot Slovence ali pa vsaj slovenske krvi.

Ogromno mora biti število Slovencev raztresenih po svetu; ogromno v primeri, kakor smo majhen narod. Spominjam se, da se je pred dolgimi leti nekdo v nekem slovenskem časopisu že zanimal za to vprašanje, nabral tudi nekaj statistike in izračunal, da mora biti Slovencev zunaj po svetu najmanj toliko, kolikor nas je tu doma. Jaz bi temu verjel, saj mi je človek, ki je obhodil ves svet, celo zatrdil, da jih je še veliko več.

O, to vam je bil zanimiv in redek ptič! In tega bo že kakih petnajst let, ko so se križala najina pota. Sprehajal sem se lepega majniškega večera po Hidži pri Sarajevu, ko mi je prestregel pot širokopleč zagorel dedec, po videzu potepuh, mi ostro pogledal v obraz, pisnil skoz zobe in me potrkal s palico po prsih: »Hoj, prijatelj, Vi ste pa Slovenec!« In se je zasmejal in mi prožil roko.

Seveda je bilo to zelo interesantno in seveda sem ga vprašal, kako je to uganil. Pa je dejal, da prepozna vsakega Slovenca že od daleč; Slovenec da ima v obrazu, kretnjah in vsem vedenju nekaj, kar ga razlikuje od drugih ljudi. Da pa moraš imeti za to »oko«. On da ima tako oko; v sto slučajih da se bo komaj enkrat zmotil.

Kar tako mu tega nisem verjel in sem ga imel na sumu, da je za mojo osebo moral kje zvedeti. Ampak že par minut pozneje sem imel priliko na lastne oči se prepričati o njegovi umetnosti identificiranja Slovencev. Ko sva namreč stopala proti bližnji kafani, da se kaj več pomeniva, je tam po železniškem tiru prihajal delavec, s krampom in lopato čez ramo, in obstal z radovednim pogledom na naju. Bil je mlad, okrogloličen fant, imel je svetle oči in kapo malo postrani. Moj deseti brat se je ozrl vanj in že je stal z enim korakom pred njim, nakar se je odigralo isto, kot prej z menoj: »Haj, brate, ti si pa Slovenec!«

»Jok, brate,« je bil odgovor. »Jaz sem katolik, Hrvat, Bosanec.«

»Je pa tvoj oče.«

»Moj oče je Hercegovec.«

»Je pa majka Slovenka.«

»Majka, bogme, ona je tam iz Kranjskega.«

»No, vidiš, prijatelj, da je Slovenka.«

Fant se je zasmejal: »Jest, tam govorijo malo drugače kot mi. Majka pravi pri vsaki stvari: Lej ga spaka.«

Deseti brat je fanta veselo objel in ga vprašal nato za majkino ime in njen dom. Vse to si je zapisal v velik, debel notes, fantu pa naročil: »Povej majki, da jo pozdravlja rojak in da jo bo kmalu obiskal.«

To sem gledal in strmel! Kdo je bil ta čudni človek? Nič se mi ni hotel razodeti in čez dva dni je izginil bogve kam, niti zbogom mi ni rekel. Ostal pa mi je v neizbrisnem spominu. Kakšen interesanten človek in svoje vrste ženij! In kar mi je pripovedoval, to je bil slovenski roman vseh slovenskih romanov.

Pripovedoval mi je, da roma po svetu okoli že petindvajset let in išče izgubljene Slovence, ki za nje ne ve domovina, oni pa za domovino ne. Pet pripomočkov da ima, s katerimi najde vsakogar, tako mi je pravil: slovenski jezik kot pozdravilo, lesen molek s svetinjico z Brezja kot priporočilo, rdeč pipec kot potrdilo, drenovo gorjačo kot mazilo, in še ta zlate bukve kot poslovilo. »Ta zlate bukve«, to je bil njegov zavaljani debeli notes, kamor je zapisoval ime in bivališče vsake take srečno najdene in za domovino otete slovenske ovčice.

Pravil mi je, da pozdravilno metodo, kakor sem je bil deležen tudi jaz, uporablja samo tam, kjer je popolnoma siguren; kjer stvar ni sigurna, tam je tudi postopek bolj kompliciran. Na primer pri kakšnem Francozarju: Bon jour, Monsieur, Bog daj zdravje, prijatelj, connaisse-vous un Monsieur, nommé kranjski Janez . . . Če to ne užge, potem ni nič.

Včasi pomaga tudi naš imenitni primojduš in je to sploh beseda, tako me je zagotovil, s katero Slovenec po svetu povsod skozi pride. Nekoč bi bil tam v Champs Elysées pri Parizu kmalu prišel pod avto. Komaj da se je še izognil in se je pri tem od strahu prav krepko pridušil. Nakar je tista elegantna dama v avtu zavpila: »Jezus Marija!«, skočila ven in k njemu, zaploskala z ročicami kot otrok: »Kranjski stric, jej, kranjski stric!« in vzela »strica« kar s seboj in ga pogostila in vsega na novo oblekla. In mu dala tudi denarja za domov, nakar se je popeljal naravnost v Afriko.

V nekem prenočišču v Carigradu ga je iz spanja izdrezal sosed: »Hej, fante, kaj se pa še v sanjah pridušaš? Rajši izmoli kak očenaš.« Bil je človek izpod Limbarske gore, ki je po Turčiji brusil nože in škarje, popravljal ure in marele.

Bilo je tam v Teheranu — je pravil, — ko je malo legel v senčnat gaj in si za kratek čas zapel: Na Gorenjskem je fletno... In se je izza visokega zidu naenkrat pomolila glava pod širokim belim slamnikom: »Alo, prijatelj, le noter, da bo še bolj fletno!« Bil je pristen Krakovčan, ki je služil pri nekem perzijskem velikašu za vrtnarja in imel za ženo prav luštkano Perzijanko. Ta ga kar ni hotel več pustiti od sebe, ampak »stricu« se je pač silno mudilo malo ven v svet... »Vzel pa sem mu prisego na tale žegnani molek in na tole v Savi krščeno gorjačo, da bo svojo ženo in deco učil slovensko, če ne, mu jih namažem, kadar se spet zglasim.«

In je bilo to v San Franciscu v Kaliforniji, ko je tako sedel pred neko pivnico in si s pipcem rezal kruh. Pa je pristopil k njemu gospod, visok, lep človek, a sila resen v obraz. Pa je vzel pipec v roke, ga nežno otipal, kot bi ga hotel pobožati, in okoli ust mu je nekaj zatrepetalo. A ni rekel nič ,ampak položil z naglo kretnjo

Muth iz Rumunije. Med tedanjo in današnjo strujo obstoja jasno vidna kontinuiteta, ki zanima posebno v zvezi z zahtevo, da se morajo slabotne manjšine odstraniti z ženevskega zasedanja.

3) V Nemčiji je izdelala vlada načrt državnega šolskega zakona, ki naj pred vsem reši vprašanje konfesijske šole, oziroma predpiše izvajanje dotičnih določb v ustavi Pri tej priložnosti bi se prav lahko uredilo tudi vprašanje manjšinskega šolstva z zakonom, veljavnim za celo Nemčijo, kot ga zahtevajo narodne manjšine. Čeprav so v splošnem šolske zadeve pridržane zakonodaji dežel in se ta argument še posebno navaja proti rešitvi vprašanja manjšinskega šolstva s celotnodržavnim zakonom, bi vendar zdaj bil primeren trenutek, da se ta zadeva uredi po predlogih, kakršne so izdelale manjšine in jih predložile neposredno državnemu notranjemu ministrstvu. Tako pa je več kot gotovo, da se bo stvar zopet odložila na nedogleden čas, pri čemer se sklicuje državna vlada na to, da ni Nemčija niti po mirovnih pogodbah, niti po določbah Društva narodov primorana urediti to vprašanje

4) Koroški deželni odbor je predložil vladi, odnosno deželnemu zboru zakonski načrt o »kulturni avtonomiji« slovenske manjšine na Koroškem. Sicer se ta načrt v nekaterih točkah ugodno razlikuje od drugih podobnih načrtov, vsebuje pa zahtevo po nacijonalnem katastru. Če se vpošteva družabna struktura te manjšine in njena vsestranska gopodarska odvisnost, se mora priznati, da bo svoboda nacijonalnega opredeljenja — vpis v kataster — šele tedaj tudi prava svoboda manjšine, če se s primerno strogimi kazenskimi določbami onemogoči sleherni gospodarski pritisk pred vpisovanjem v kataster in se po izvršenem vpisu popolnoma prepreči zatiranje narodne manjšine. Postopek na Koroškem je politično pomemben zategadelj, ker je z vsiljenjem »kulturne avtonomije« zvezan poseben cilj nemške zunanje politike: dosega kulturne avtonomije za nemške manjšine v splošnem, v tem slučaju v Sloveniji in najbrž v celi Jugoslaviji. Da se skuša doseči ta cilj iz ene same avstrijske dežele napram celi državi Jugoslaviji, kaže dovolj jasno, da so vloge natančno razdeljene. Navzlic temu obstoji dejstvo, da pušča najmočnejša nemška država, Nemčija, svoje domače manjšinsko vprašanje nerešeno, čeprav bi rešitev manjšinskega vprašanja v Nemčiji močneje vplivala na druge države, kakor pa se to da doseči iz ene same avstrijske dežele.

Gornja vprašanja in pogled na sedanje stanje manjšinskega problema v Evropi vodijo do sklepa, da se

1) ustvarja nova grupacija manjšin po socijoloških in v zvezi ž njimi, po socijalnih vidikih ter po vidiku politične moči na dve pravzaprav že obstoječi skupini,

a) močne, imperijalistične, saturirane manjšine.

b) oslabljene, pacifistične, proletarske manjšine.

Prva skupina stremi za dosego najvišje stopnje manjšinskih pravic, da bi tako mogla biti močan faktor v evropski politiki, dočim za drugo skupino diktirajo ali pa odlašajo rešitev državne večine, kakor pač zahtevajo politični cilji celotnega nemškega naroda.

Na tak položaj bo zadel letošnji kongres v Ženevi. Kot uči izkušnja, se ta položaj navzlic ženevskim kongresnim sklepom še dolgo ne bo izpremenil.

«Oče, kako se imenujejo te jagode?»
«Borovnice!»
«Borovnice so črne, te so pa rdeče!»
«I seveda, ker so še zelene.»
(«Passing Show»)

Moderna tehnika

Mantuani:

Filtracijske naprave

Tako v kemiji kakor v zdravilstvu je zelo važno, da pridobivamo tekočine v čistem stanju, da izločimo morebitne trdne primesnine, na drugi strani pa, da take trdne primesnine izoliramo in ločimo od tekočin. V ta namen rabi filter. Najenostavnejša forma filtra je sito. Pri kemičnih postopkih pa mnogokrat sito ne zadošča, ker so delci, ki plavajo v tekočini, tako majhni, da se s sitom ne dajo odločiti. Zato so v rabi različni filtri z manjšimi odprtinami, predvsem iz papirja. Čim debelejši je papir, tem finejši je filter. V tak filter vlivamo tedaj tekočino, ki jo hočemo ločiti od trdnih primesnin. Zavoj na cevi rabi za to, da gre postopek hitreje od rok. Nastopa namreč znani pojav natege, ki znatno pripomore k pospeševanju

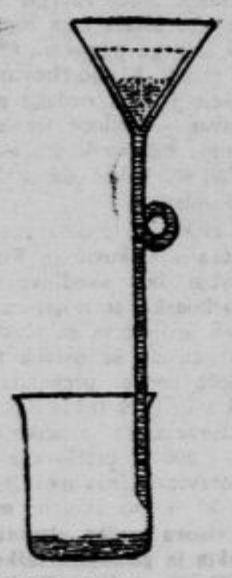

filtriranja. Papirnat filter pa ne zadostuje v vsakem primeru, zlasti ne tedaj, kadar imamo opraviti z gostimi tvarinami ali pa s kislinami, ki razjedajo papir. Za eno kakor za drugo uporabljamo filtrirno napravo, ki jo je izmislil Gooch. Gooch je konstruiral lončič, ki ima sitasto dno, v ta lončič pride lega prečiščenega azbesta, nanj pa druga porcelanasta sitka, ki obvaruje azbest pred tem, da ga tekočina, ki jo dobivamo, odplakne; tak lonček kaže v prerezu 2. slika.

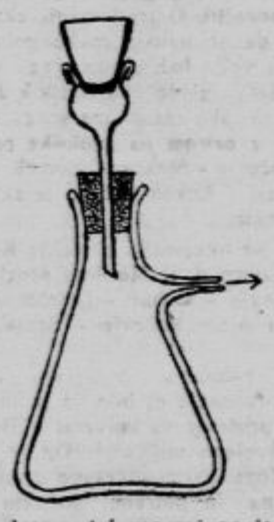

Azbestna lega v tej napravi pa je tako gosta, da tekočina ne prodira več zaradi svoje lastne teže skozi pore filtra. Zato je treba pod filtrom odsesavati zrak. Napravo, ki je dosedaj služila temu namenu, kaže nastopna

slika. Buča iz debelega stekla ima zgoraj gumijev čep, ki nosi steklen nastavek, tako zvano tulpo; v ta nastavek postavimo naš lonček in odsevajmo zrak skozi stranski tubus buče. Jasno je, da je pritisk zunanjega zraka mnogo večji, kakor v notranjosti evakuirane buče. Tekočina bo torej pod pritiskom zraka tekla vanjo. Tako filtriranje gre mnogo hitreje od rok. Mogoče je filtrirati na ta način tudi kisline in jedke tekočine, ki bi poškodovale ali celo uničile papirnat filter.

Naprava je sicer velik korak naprej, vendar pa zdaleka ne odgovarja zahtevam moderne kemije. Pred vsem je pripravljanje lončka dolgotrajno in mučno delo, poleg tega se zgodi, da se odtrgajo kosmiči azbesta in pridejo v filtrirano tekočino, jo onečistijo in manjšajo težo lončka. Vrhu tega traja sušenje dolgo časa. »Jenaer Glaswerk Schott und Genossen ima zaslugo, da je nastal v njegovih laboratorijih filtrirni lončič, ki ima namesto azbesta porozno stekleno ploščo, ki je vtaljena v obod posode. Jensko steklo, ki slovi po vsem svetu zaradi svoje odpornosti in vztrajnosti napram hitrim temperaturnim spremembam in kislinam, se je tudi tu izborno obneslo. Preko steklenega filtra je mogoče tudi vroče filtrirati in lončki se dajo jako briskno sušiti. Steklen lonček kaže v prerezu prihodnja slika.

Preko filtra gre torej vroča tekočina. Kaj pa, ko pride v presesalno bučo? Da bi bila odpornejša, je buča narejena iz debelega stekla in rada poči. To se mi je tekom mojega dela parkrat primerilo. Začel sem misliti, kako bi se odpomoglo uporabi presesalne buče, ki jo je poleg tega težko do čista izprati in pri kateri je težko prekiniti trenutno odsesavanje, tako, da se zgodi mnogokrat, da udari iz vodne sesalke voda v bučo in skvari vse delo.

Iz različnih poizkusov se je izcimil sledeč aparat, ki ga v narisu kaže slika: Na po-

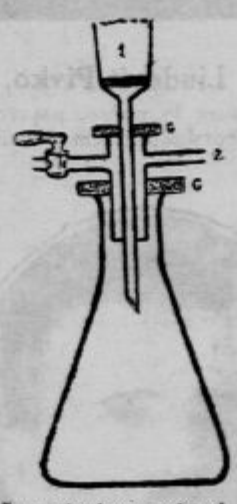

ljubno bučo postavimo nastavek, ki nosi mehak gumijev obroč G, nanj pa tulpo 1, ki ima tudi tak gumijev obroč, pri 2 odsesavam zrak. Ker nastane v notranjosti bučke podpritisk, se prisesata gumiobroča trdno na njen vrat in zrak ima od zunaj dostop le skozi odprtinice filtra. Ako hočem vakuum prekiniti, mi je treba le odpreti pipo na levi strani in aparat preneha delovati, ne da bi bilo treba sesalke zapreti in ne da bi bil v nevarnosti, da mi potegne aparat vodo vase. Prednost aparata je pred vsem v tem, da je mogoče z njim filtrirati v vsako posodo, ako ima le približno okrogel vrat. Zanimivo je, da se dá filtrirati v jako tanke steklene buče, ki težko pokajo, tudi če pride vanje momentano vroča voda. Prve poizkuse sem celo nalašč delal z izredno tankimi posodami; sledeč jako preprostemu, doslej malo upoštevanemu kalkilu. Znano je, da izhlapeva tekočina tem hitreje, čim manjši je pritisk nanjo. Ako torej odsesavam zrak iz buče, v kateri se nahaja tekočina, bo ta tem hitreje prehlapevala, čim bolj izsesam zrak. Njen parni tlak bo nadomeščal zračni tlak v bučj in vakuum narašča faktično mnogo počasneje, kakor bi si kdo mislil. V Jeni, kjer so preizkušali moj aparat, so na podlagi označenih kalkilov začeli delati odslej samo še tanke steklene buče, ker so te mnogo odpornejše proti vročini, kakor debelo steklo. Druga prednost aparata je, da je mogoče z njim filtrirati direktno v tisto posodo, ki rabi za daljni postopek. Mnogo se prihrani v tem dela in tudi posode.

Aparat izdeluje največja tovarna za kemično steklovino v Nemčiji, in kakor izvem, je tam tudi že v polni rabi. Pri nas v Jugoslaviji obstoji le eden, čigar srečen lastnik sem sam.

Po vsej Sloveniji gre glas, le „Domovina“ je za nas!

Oči, ušesa in jeziki

— Na svetu so ljudje, je vpila gospa Jezikulja na svojega moža, na svetu so ljudje, ki imajo oči in ne vidijo, in ušesa, pa ne slišijo . . .

— Ah, je potihoma zamrmral njen mož, ko bi le hotelo biti kaj žensk, ki bi imele jezike, pa ne bi govorile! . . .

Zdravstvo

Novo zdravljenje infekcijskih bolezni

V pariškem biološkem društvu je predaval profesor Sicard o novi metodi pobijanja infekcijskih bolezni. Kakor znano, se organizem na različne načine bori proti infekcijam. — Najvažnejše obrambno sredstvo so antitoksini, ki so v naši krvi ter jo podžigajo na boj proti njenim sovražnikom. Važna so tudi bela krvna telesca, ki se bore z vsiljivimi bacili ter jih uničijo. Že dolgo se znanost bavi s problemom, kako bi se bela krvna telesca na hiter način pomnožila ter tako zvišala odpornost bolnega človeškega organizma.

Prve pozitivne uspehe v tej smeri je dosegel pred časom lyonski ginekolog Fochier. Posrečilo se mu je izzvati umetno pomnoževanje belih krvnih telesc. V primerih težke vročice pri porodnicah se je poslužil terpentinovega olja, katerega je vbrizgal v stegno. Živčna tkanina je bila na ta način razdražena in nastal je absces. Na ta način je Fochier dosegel prav lepe uspehe. Vendar njegova metoda ni naletela na popolno priznanje, ker je večkrat bolezen komplicirala. Ostala pa je v rabi in se še danes uporablja tam, kjer odpovedo vsa druga sredstva in kjer je treba bolnici skušati rešiti življenje z zadnjim razpoložljivim pripomočkom.

Serum, katerega vbrizgava prof. Sicard, pa ne vodi do takih komplikacij kakor postopek ginekologa Fochiera. Njegovo sredstvo je popolnoma neopaženo, ne izziva nikakih škodljivih posledic ter ima izglede, da se bo v sodobni medicini dobro uveljavilo.

Dobrotnik človeštva

V polpretekli dobi, v naših krajih nekaj desetletij nazaj, je vladalo v širši javnosti mnenje, da so gluhonemi nesposobni za pouk in izobrazbo. Žal, se še danes ni iztrebilo prepričanje, da so gluhonemi manjvredni člani človeške družbe. Žalostna je bila nekoč usoda onih ljudi, ki jih je krivična narava oropala sluha. Zaničevani in zapuščeni so prosjačili okrog, uživali niso niti najbolj primitivne vzgoje, v starosti pa so zapadli skrajni bedi. Celo v kulturni Nemčiji je ustanovil šele pred okroglo 150 leti veliki dobrotnik človeštva Samuel **Heinicke** prvi zavod za pouk in vzgojo gluhonemih.

Dne 10. aprila je minilo dvesto let, odkar je bil rojen ta izredni učitelj v Nautschützu na Saksonskem. Od očeta je bil določen, da postane kmet in mu sledi na posestvu, a se ni mogel sprijazniti s to mislijo. Zato je odšel v Draždane, kjer je vstopil kot prostovoljec v telesno gardo nekega kneza. Vojaška služba ni bila baš preveč stroga. Dopuščala mu je, da se je učil v prostem času latinščine, francoščine in glasbe. V sedemletni vojni je padel pri Pirni v prusko ujetništvo, odkoder je pobegnil najprej v Jeno, tam se je vpisal na univerzo. Odtod pregnan od Prusov, je našel zavetje v Hamburgu. Preživljal se je s poučevanjem. S posredovanjem nekega grofa, pri katerem je bil za tajnika in domačega učitelja, je dobil l. 1768 prvo svoje stalno učno mesto v Eppendorfu pri Hamburgu kot učitelj, organist in mežnar.

Tukaj mu je usoda privedla gluhonemega mlinarjevega dečka, ki ga je Heinicke poučeval z vso vztrajnostjo — govora. Njegov pouk pa je naletel na oster odpor tamošnjega mračnjaškega pastorja, ki ga je napadel s prižnice, češ, da posega v božje pravice... Heinicke je začeto delo pogumno nadaljeval in je celo dosegel, da je pastor pripustil gluhega dečka h konfirmaciji, kjer je ta na veliko začudenje vernikov in pastorja glasno molil veroizpoved. Vzbudil pa je dogodek tudi veliko zanimanje v sosednih mestih, v Hamburgu in v Altoni. Dan na dan je rastlo število gluhonemih, ki naj bi jih učil Heinicke glasovnega jezika. Njegov sloves se je širil, in kmalu je bilo njegovo ime znano po celi Nemčiji, celo preko meje. Ker se je posvetil edino pouku in izobrazbi gluhonemih otrok, je ostavil mesto kantorja in je deloval v novem poklicu naprej v Hamburgu, nato pa je sledil pozivu kneza Friderika Avgusta v svojo domovino, kjer je ustanovil v Draždanih zavod za gluhoneme. Tu so se na knezove stroške izobraževali vsi gluhonemi otroci Saksonske. Blagoslovljeno je bilo Heinickejevo delovanje do njegove smrti dne 30. aprila 1790.

Ni bil Heinicke prvi učitelj gluhonemih. Že pred njim so se pojavljali mnogi, ki so hoteli podati gluhonemim govor, a jih je zavedla takozvana »francoska« kretalna metoda na stranska pota. Heinickejev sodobnik Abbé de l' Eppée je ustanovil prvi zavod gluhonemih na svetu l. 1770 v Parizu. Tu je poučeval gluhoneme izražanja s kretnjami. Ta metoda ima bistveni nedostatek, da bi se moral z umetnimi kretnjami seznaniti vsakdo, kdor bi se hotel sporazumevati z gluhoneminni. Francoski pedagog se ni maral baviti z govorom, češ da vzame to preveč časa in da je tak pouk preveč naporen. Njegovo metodo so sprejele vse zapadne države, dočim je Heinickejeva »nemška« metoda prevladala v Nemčiji. Med pristaši obeh struj se je vnel srdit literaren boj, iz katerega je izšel Samuel Heinicke kot zmagovalec in je postal tako velik dobrotnik človeštva.

Dvestoletnica rojstva Samuela Heinickeja pomeni ne le za pedagoške kroge, temveč tudi za širšo javnost človeštva velik praznik. Po njegovih načelih in zasnovah se poučuje na ljubljanskem državnem zavodu za gluhoneme že od njegove ustanovitve, torej nad četrt veka. R. D.

Pobijanje nalezljivih bolezni

V Pasteurjevem zavodu v Parizu nadaljuje skromno in neopaženo svoja raziskovanja ruski znanstvenik dr. Bezredko, mogoče najboljši bakteriolog naše dobe. Po dolgem opazovanju je namreč prišel mož do zaključka, da napadejo bacili te ali one nalezljive bolezni vedno samo en, in sicer določen človeški organ, dočim ko se drugih sploh ne lotijo. Legar se nas prime n. pr. samo, če okužijo tako zvane Ebertove paličice naša črevesa. Ostali organizem prenese te bacile brez zlih posledic. Prav tako izbruhne pri človeku ali živali neprijetna furunkuloza le tedaj, če okužijo debeli streptokoki ali stafilokoki našo kožo. Če vzbrizgamo te bakterije v poljuben notrajni organ psa ali konja, se ne pojavi na živali noben tvor. Če pa ranimo kožo, odnosno, če napravimo kanal od okuženega organa do kože, imajo bakterije prost vhod in furunkuloza se pojavi.

Ta lokalizacija povzročiteljev različnih epidemičnih bolezni je pomagala dr. Bezredku do odločilne zmage nad najhujšimi sovražniki človeškega organizma. Lani na jesen je n. pr. izbruhnil legar v Lodzu, središču poljske predilne industrije. Oblasti so takoj odredile varstveno cepljenje po metodi dr. Bezredka, t. j. skozi usta, kajti na ta način se črevesa najlažje imunizirajo. Izmed 28 tisoč 166 cepljenih ljudi je obolelo na legarju samo 43 oseb, to se pravi na vsakih 675 ljudi je prišel en pacijent.

V Pondisheriju, prestolnici francoske Indije, je razsajala lani kolera. 1039 domačinov je zbolelo preden je dospelo iz Pariza naročeno cepivo, 831 pa jih je umrlo. Zato pa je bilo cepljeno z vakcino dr. Bezredka nad 5.000 ljudi in izmed njih sta umrla samo dva bolnika.

Novo cepljenje skozi kožo in sluznice se je izvrstno obneslo pri ljudeh in živalih. Doslej so zdravniki pobijali furunkulozo s kopeli in mazili, v neredkih primerih pa so posegli tudi po operacijskem nožu. Toda nož je zapustil na operirancu za vselej brazgotino. Metoda dr. Bezredka odpravi neprijetnosti tekom enega dneva. In imenitni bakteriolog ima velikanske uspehe tudi pri drugih nalezljivih boleznih. Z nepričakovanimi rezultati leči prsna vnetja pri dojiljah, vnetje srednjega ušesa, najrazličnejše izpuščaje in slično. Razun teravpetičnega pomena ima ta metoda tudi profilaktičen pomen in bliža se čas, ko bo rabil Bezredkova sredstva vsak kirurg pred operacijo in po operaciji. Ta dvojna opreznost bo rešila bolnika ponovne obolelosti in bo tudi preprečila naknadne komplikacije.

pipec spet na mizo, zraven desetdolarski bankovec in se izgubil med množico, preden ga je mogel stric zgrabiti za suknjič. »Ta mi je ušel in tega mi je najbolj žal. Ampak gotovo prideva enkrat še kje skupaj. Takrat mi ne uide več.«

»Včasi pa« — je pravil — «more pomagati tudi drenovka. Tako sem tistemu fantiču, ki se je potepal tam po Kairu kot »vodnik za tujce« in se mi lagal, da je Italijan, moral dve tri pošteno primazati, da se je priznal za Slovenca, doma iz Trsta, od poštenih slovenskih staršev. Potem me je tudi vse ubogal in je kmalu dobil lepo službo pri neki agenturi.« —

In pustil me je ta prezanimivi moj gost pogledati tudi v svoje zlate bukve. Strme sem obračal list za listom: na stotine imen in naslovov, ne: na tisoče in tisoče. Sami Slovenci! Cel geografski leksikon se je razgrinjal pred menoj, cela zemeljska obla se je sukala pred mojimi očmi. Povsod, na vsaki točki je čepel kak Slovenec. Čudovito! Tako majhen narodič, pa se je tako razlezel po vsem svetu.

In ko sem tako prebiral ta lepo in skrbno spisani imenik neznanih bratov in sester v tujini, mi je hodila po glavi misel, ko bi se vse to povezalo z eno močno duševno vezjo in združilo v eno narodno občestvo; ko bi se v Ljubljani postavilo ognišče, ki bi grelo sleherno slovensko srce, še tako oddaljeno . . . Da bi vse enako, tistega bombažnega farmerja tam v Texasu kakor tisto guvernanto v Kalkuti, tistega hotelirja v Valparaisu kakor tistega šoferja na Kubi, tisto služkinjo v Amsterdamu kakor tisto soprogo veletrgovca v Smirni, — vedno nekaj priklepalo in spominjalo na domovino; da bi vsak Slovenec na tujem občutil domovino res kot dobro mater, ki vedno z ljubeznijo misli nanj kot na svojega otroka in skrbi, kje da je in kako se mu godi . . . In se potem tudi nobeden ne bo izgubil.

Povedal sem to misel tudi stricu-romarju. Pa me je stresel za rame in se zasmejal: »Saj ravno za to pa hodim okoli in delam!« In je udaril s pestjo po knjigi: »Tole je prvi slovenski kolonijalni kataster. Kadar bo imela Slovenija svojega zunanjega ministra — je pomežiknil (v tistih časih še se je moglo o takih stvareh samo pomežikovati) — pa mu celi ta operat prinesem, — do takrat ga bom menda že dovršil (je pomežiknil) — da bo imel lažje delo. Potrebno konzularno osobje si bo tudi lahko kar tu izbral, da mu ga ne bo treba šele iskati . . .

Od takrat sem veliko premišljeval o tem problemu in danes pravim: Zdaj imamo svojo državo in svoje ministre. Ampak takih stvari ne more in ne utegne narediti noben državni minister. Take stvari mora narod sam v roke vzeti. Zato pravim: tukaj treba narodne organizacije, ki —

No, pa o tem se lahko pri drugi priliki kaj več pomenimo. Morda se povrne med tem tudi stric-romar s svojimi zlatimi bukvami, pa nam bo on povedal kako bi se to najbolje naredilo.

Jaz pravim za enkrat samo to: Naše najboljše sile so raztresene po svetu. Zberimo in združimo jih, pa boste videli, kako veliko, močan in bogat narod bo naenkrat zrastel iz Slovencev!

M. Zoščenko:

Neznani prijatelj

Neki Peter Petrovič je živel s svojo soprogo Katarino Vasiljevno. Stanoval je v ulici Mala Ohta. Šlo mu je dobro. Bil je imovit. Njegove shrambe, omare in kovčegi so bili natrpani z blagom... Imel je celo dva samovarja. Likalnikov pa — nešteto, kakih petnajst.

Ali vzlic vsemu bogastvu je živel vendarle precej dolgočasno življenje. Sedel je na svojem imetju, gledal soprogo in se ni pokazal prav nikjer. Bal se je stopiti iz hiše. Saj sami veste, kako dandanes radi kradejo . . . Še celo v kino ni zahajal.

Nekega lepega dne pa dobi Peter Petrovič pismo po pošti. Priporočeno, anonimno pismo. Nekdo mu piše tole:

»Eh, ti, stara sablja — mu piše — ti copata copatasta! Živiš s svojo mlado ženo in nič ne vidiš, kaj se godi okoli tebe. Tvoja žena, ti, bedak stari, je prava navihanka. Shaja se z nekim moškim. Ker sem pa jaz tvoj neznani prijatelj itd., zato ti sporočim naslednje: če prideš v soboto, dne 29. julija ob 7. uri zvečer v Ljudski vrt, se lahko uveriš na svoje lastne oči, da je tvoja soproga velika lahkoživka. Odpri vendar oči, stara sablja!

Z odličnim spoštovanjem tvoj neznani prijatelj.«

Peter Petrovič je prečital pismo in osupnil. Jel je premišljevati kako in kaj. In spomnil se je, da je dobila nedavno dvoje pisem. Od koga, mu ni povedala. Vobče se je vedla nekam čudno. Zahajala je pogosto k mami in zahtevala od njega denarja za razne drobnarije.

»Nu, lepa reč! — si je mislil Peter Petrovič. — Pravega hudirja sem si rakopal na glavo. O, le počakaj me! Tega pa ne dam, da bi norca brili iz mene. Bom že sčasoma zvedel, kaj je na tem. Prisolim ji nekaj gorkih po butici, pa bo dobro.«

V soboto, 29. julija, se je naredil Peter Petrovič bolnega. Legel je na divan in opazoval svojo soprogo. Ta pa — kakor da ni ničesar — je opravljala gospodinjske posle. A proti večeru reče možu:

»Veš, Peter Petrovič,« pravi, »zdaj moram k mami. Mama je nevarno zbolela.«

Napudrala si je nos, nataknila klobuk in odšla.

Takoj nato se je oblekel tudi Peter Petrovič. Palico je vzel v levo roko, obul galoše in hajdi za ženo. Prišel je v Ljudski vrt. Da ga ne bi nihče spoznal, si je zavihal ovratnik. Ko hodi tako po stezicah, zagleda: tam pri vodometu sedi njegova soproga in zre nekam v daljavo. In stopi k njej.

»Oho,« pravi. »Pozdravljeni! Ali čakate svojega ljubčka? Tako, tako! Veste, Katarina Vasiljevna,« pravi, »zaslužili bi, da bi vam zdajle naložil nekaj gorkih okoli ušes.«

»Ah,« pravi ona, »Peter Petrovič, oh, Peter Petrovič, nikar ne mislite nič slabega o meni! Prej vam nisem hotela ničesar povedati o tem, zdaj pa že vidim, da ne gre drugače . . .«

Pri teh besedah je potegnila iz rokava pismo.

V pismu je bilo s tužnimi besedami povedano, da lahko edino ona, Katari-

Kulturni pregled

Dve srbohrvatski knjigi o Čehoslovakih in Češkoslovaški

V založbi S. B. Cvijanovića v Beogradu in praškega »Orbisa« je izšel Masarykov zbornik. Priredila ga je Jugoslov.-češkoslovaška liga v Beogradu, uredil pa jugoslovenski kulturni ataše pri praškem poslaništvu dr. Dragutin Prohaska. 284 strani 8° obsegajoči knjigi, ki je grafično lepo opremljena in ima v prilogi čedne ilustracije, je napisal predgovor Miloš Trifunović. O Masarykovem stališču nasproti jugoslovenskemu vprašanju podaja lepo, dobro dokumentirano študijo poslanik Branko Lazarević. O istem vprašanju razpravlja dr. Boža Marković s političnega vidika. O Masaryku kot filozofu in sociologu razpravlja dr. Vladimir Dvorniković. Važnega pomena je obsežna študija dr. Prohaske o vplivu T. G. Masaryka na moderno jugoslovensko kulturo. O življenju velikega češkega voditelja in njega zaslugah za nastanek češkoslovaške države razpravlja St. Pelivanović. Obširno študijo o Masaryku kot političnem reformatorju je objavil v tem zborniku dr. Vladimir Knaflič (Ljubljana). Zbornik zaključujejo nekateri zanimivi dokumenti o stikih Masaryka z Jugosloveni. Priobčeni so v originalnem besedilu in s srbohrvatskim prevodom. Iz jugoslovenske literature o Masaryku je ponatisnjenih več zanimivih člankov, med njimi tudi eden iz peresa pokojnega dr. Dermote. Na koncu je bibliografija poglavitnih Masarykovih spisov in jugoslovenska bibliografija o Masaryku. Slike so izbrane in karakteristične, tako n. pr. Masaryk sredi med kraljem Aleksandrom in Pašićem, potem fotografija obtožencev v zagrebškem veleizdajniškem procesu z njih lastnoročnimi podpisi, Masaryk z gospo Wilsonovo itd.

Po Lugarićevem zborniku, ki je izšel leta 1910., je to prva srbohrvatska knjiga, ki nudi čitatelju dokaj temeljit vpogled v Masarykovo življenjsko delo in ki ga seznanja z njegovo ideologijo. Vsekakor je beograjsko Jugoslov.-češkoslovaška liga storila z zbornikom lepo uslugo medsebojnemu spoznavanju obeh narodov in je le želeti, da bi knjiga prodrla v široke kroge srbskohrvatskega razumništva.

S to knjigo se je hkrati otvorilo sodelovanje med našim in češkim založništvom, kakor ga je nekdo konkretno predlagal na lanskem prvem kongresu Jugoslov.-češkoslov. lig v Pragi. Upajmo, da ne bo ostalo zgolj pri tem poizkusu!

•

Zagrebška «Jugoslov.-češkoslov. liga», ki se je šele nedavno osnovala, je sklenila izdajati svojo biblioteko s spisi, ki naj seznanjajo zlasti hrvatske čitatelje s češkoslovaškim življenjem. Kot prvi zvezek je izšla knjiga «Čehoslovačka od postanka do danes», ki jo je uredil tajnik našega poslaništva v Pragi Mil. V. Stanković in z njo vred prevod informativnega spisa K. Šedivega «Sedam godina čehoslovačke unutaršnje politike». Vsega skupaj okrog 100 strani s številnimi slikami. Svojemu praktičnemu namenu ta knjiga docela ustreza in bo s pridom segel po nji vsak, kdor išče priročnih informacij o češkoslovaški državi.

Opera v sovjetski Rusiji

V sovjetski Rusiji se veliko goji »stara« opera, vendar službeni krogi niso ž njo zadovoljni. Žele si »sovjetsko« opero.

»Opera je bila od nekdaj najbolj nazadnjaška umetnost,« piše v eni zadnjih številk »Žizni Iskustva«, uradni gledališki organ moskovskega prosvet. komisarijata. »Nazadnjaštvo moramo, kajpa, umevati v političnem smislu. Glinka in Musorgski sta opevala carje. Rimski Korzakov je izrabil za svoj »Grad Kitež« verske predsodke itd.

Za 10-letnico ruske komunistične revolucije so naročili sovjeti novo opero, ki bodi sestavljena po revolucijskih načelih. Več glasbenikov je skušalo zložiti »revolucijsko godbo«, seveda v mejah možnosti. G. Lunačarski je izrecno želel, da bodi opera kolektivno delo, ne pa delo posameznika, da se na ta način povdari načelo kolektivnega ustvarjanja. Libreto je spisal pesnik Sergej Gorodecki. Opera je v glavnem že dovršena. Imenuje se »Rdeči mak«. Krstna predstava bo v moskovskem Velikem gledališču. Dejanje se odigrava med meščansko vojno in je tako, da mora zadovoljiti »revolucijskega« gledalca. Plemenita grajščakova hči (sopran) je zaljubljena v rudarja »dramatičen bariton), ki se je vrnil domov kot »rdeči« častnik in ki zasleduje sovražnike ter širi proletarsko zavest. Vas napade oddelek »belih« pod vodstvom mladega grajščaka (lirični tenor), nekdanjega ženina zaljubljene sopranistinje, ki streže svojemu tekmecu po življenju. Ali ta buržuj je, kajpa, pijanec in kvartopirec, zato pozabi na nevesto. »Zbor oderuhov« (trebušastih bogataševv) povabi bivšega grajščaka na kosilo. Oderuhi se vesele prihoda belih. Prva skrb jim je, da ovadijo boljševiške kmete, ki romajo v zapor in okove. Med tem ko »buržuji« pijančujejo, osvobodi nevesta obsojenega baritona. Zbor »brezkonjskih kmetov« (proletarcev, ki nimajo niti konj) prerokuje, da bo izbruhnil ogenj in vpepelil vas. Dva komična pevca Kurniš in Jegorka (bas in tenor) kažeta ponoči pot rdečemu oddelku. Beli padejo v ujetništvo in vse se konča s sovjetsko poroko brez popa.

Dejanje je seveda izdatno okinčano z »živeli sovjeti!« in »doli s caristi!« Večkrat se sliši »Internacijonala«: »Ne da nam nihče odrešenja, ne kralj, ne vitez in ne Bog, dosegli bomo oproščenja le z žulji svojih lastnih rok.«

Kmetje govore pristen narodni jezik, n. pr.: »mi slamo žvečemo, buržuji se mastijo«. Rdeči vojaki pravijo: »Ta petek so nas beli nabili po zadnjici.« Zbor fantov poje zvečer jako zasoljene pesmi o tem, da »zadostuje za vsako dekle kivečjemu četrtinka fanta.« (To pomeni, da ne potrebujejo zakona.)

Oblasti so zelo zadovoljne z opero. Pravijo, da bo njen realizem osvojil množico. To je prva s sovjetskim duhom prepojena opera. Gledališki izvedenci z ravnateljem Burdukovim na čelu pa so bolj skeptični. Trde, da je godba ponesrečena, da so vse osebe preenostavne: »beli« so pijanci, »rdeči« pa angeli. Toda oblasti so se že zahvalile Gorodeckemu za uspešno izvršitev »socijalnega naročila«. Opera bo kmalu vprizorjena, dasi se boji »Žizni Iskustva« »velike polemike«. »Kdaj bomo dočakali res prepričevalno revolucijsko umetnost?« — vprašuje kritik.

Dne 5. avgusta je preteklo 75 let, kar je umrl češki narodni preporoditelj in pesnik František Ladislav Čelakovsky. Bil je pravi narodni pesnik, čigar popevke so postale ljudska last. Veliko je zbiral tudi narodne pesmi in povesti. Čelakovski je bil rodom iz Strakonic.

Slikar Matija Jama na Nizozemskem. Naš impresionist Matija Jama je aranžiral v Haagu na Nizozemskem razstavo svojih del, po številu 30 slik. Razstava se je otvorila dne 16. julija in je na ogled do septembra. Nizozemski listi so ocenili slikarja zelo laskavo. Dnevnik »Het Vaterland« od 21. julija piše: Jamovi krajoliki prijajo zaradi svoje mile preprostosti. Barva je nežna, čista, forma ovladana. Ceniti je globino vizije v teh gorskih pokrajinah. Tipičen je pogled na zasnežene gore nad jasnim jezerom: izredno čisto delo, ki izrazuje vedro prostost in lep čut za prostornost. Slika s starim mestom zvečer v pastelastih barvah je tudi prepričevalni izraz Jamove umetnosti. Monet je pač njegov veliki vzor in entuziazem. Čeprav je to delo samo medel odsev umetnosti, katero je započel in do najlepše popolnosti dognal francoski mojster, ima vendar svojo samostojnost. — Haaška «Kronika» pa e obavila 16. 8. oceno, v kateri pravi: Jamova dela so »slike« — »peinture« — v najboljšem smislu. On je brez moderne neizkrenosti: dočista občuti ubranost svojih pokrajin in jo izraža z zastrtim ozračjem, katero barvito podaje njegovim pokrajinam čar jarkega solnca, meglenosti in svojevrstne atmosfere. Delo, katero smo gledali na nekaterih platnih z nekaljenim veseljem. On je res dober umetnik, s cvetočim koloritom, mož, ki ve, kaj naj pokrajinarstvo daje: ubranost, gledano skozi temperament, in njegov temperament se nam zdi solnčen. Jama ljubi zlato svetlobo, pa tudi nežne jutranje meglice, ki izarana vise po hribih nad krajino. Ljubljanska okolica z obronki planin je lepa, lahno romantična, pa vendar hkratu prisrčna in poetična, in Jama je pokazal talent, da je to, kar je videl, čisto in po svoje pričaral pred nas v lepih, sijočih podobah.

Ruski igralec Vladimir Sokolov je dosegel nov velik uspeh na salcburških svečanostih. Nastopil je v Hofmannsthalovi drami »Jedermann« in je igral vlogo hudiča.

Golouhova »Krize« v inscenaciji režiserja Bratine. G. Rudolf Golouh, publucist, sedaj šef Borze dela v Mariboru, je dal svojo socialno dramo »Krizo«, ki je prvotno izhajala v »Delavski Politiki«, ponatisniti v knjigi. Kakor čujemo, pripravlja uprizoritev tega dela inscenator Valo Bratina, bivši ravnatelj mariborskega dramskega gledališča. Delo se uprizori v mariborski Götzovi dvorani.

Sodbo o sodobnih nemških pisateljih podaja znani publicist, urednik revije »Zukunft«, Maksimilijan Harden, g. Louthreu, sotrudniku pariških »Les Nouvelles Literaires«, ter pravi: V sodobni nemški književnosti razlikujemo dve generaciji. Prva je intelektualno dozorela že pred l. 1914., druga je našla svoje idejne temelje med vojno in po vojni. Roman ne prinaša novih razodetij. Strindberg in Wedekind sta še vedno vzornika. Thomas Mann je dober pisatelj, a jaz ga ne cenim posebno. Njegov brat Heinrich Mann dela preveč pod francoskim vplivom. Gerhardt Hauptmann je v epiki težko prebavljiv. Preveč je eklektik. Z veliko kulturo razpolaga Hermann Bahr, ki pa je očividno prišel pod vpliv Huysmannovih spisov. Krenil je na pota katolicizma. Za dobrega esteta smatram Huga von Hofmannsthala in med dobre pisatelje je treba nekako šteti Alfreda Polgarja. Na Nemce so imeli velik vpliv Francozi: Balzac, Zola, Flaubert in Maupassant. Danes nadaljujeta njihove tradicije — gledo vpliva — Barbusse in Proust. Novo odkritje za Nemce so Rusi, predvsem Dostojevskij, Andrejev in Gorkij. Sodobna nemška generacija prelamlja zgodovinske tradicije in dvomi v edinozveličavnost grško-latinske kulture. Preveč ji določata ameriški materijalizem in ruski humanitarni misticizem. Glede na stroko literarnih izdelkov velja še poudariti, da je danes aktualnejša drama nego roman.

Maks Reinhardt se odpravlja na daljšo turnejo v Ameriko. Z njim pojdejo igralci in igralke: Hermann in Hans Thiemig, Gustav Waldau, Helena Thiemigova, Lili Darvasova, dramatik Fr. Molnar in igralec Aleksander Moissi. Slednji bo predvidoma igral glavne vloge v Büchnerjevi »Dantonovi smrti«, v Shakespeareovem »Hamletu«, v Tolstega »Živem mrtvecu« in morda še Oberona v »Snu kresne noči«. Reinhardtov ameriški impresarij je Gilbert Miller.

Nedeljska tekma na Ljubelj

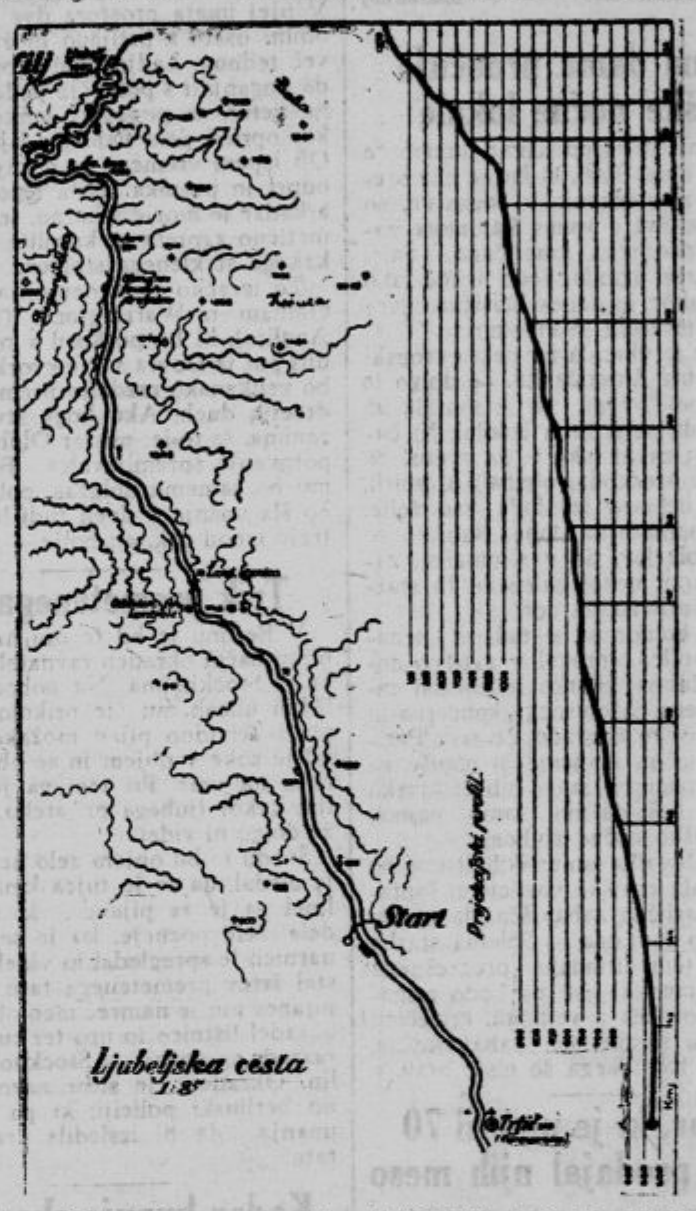

Zemljevid in profil ljubeljske ceste od km 44.412 (548 m) do km 54.412 (1366 m) na kateri se vrši jutri druga dirka in ocenjevalna gorska vožnja. Tradicijonelno prireditev organizira ljubljanska sekcija Avtomobilskega kluba kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev

Josipa Jurčiča zbrani spisi

Druga izdaja. Urejuje dr. Ivan Prijatelj.

I. zvezek. Platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Urednikov uvod. Pesmi. Narodne pravljice in pripovedke. Spomini na deda. Prazna vera. Uboštvo in bogastvo. Je sensko noč med slovenskimi polharji. Juri Kozjak. Domen. Urednikove opombe.

II. zvezek. Broš. Din 36.—, platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Uvod. Spomini starega Slovenca. Tihotapec. Juri Kobila. Dva prijatelja. Vrban Smukova ženitev. Grad Rojinje. Urednikove opombe.

III. zvezek. Broš. Din 36.—, platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Uvod. Kloštrski žolnir. Deseti brat. Urednikove opombe.

IV. zvezek. Broš. Din 72.—, platno Din 86.—, polfranc. Din 92.—.

Uvod. Golida. Hči mestnega sodnika. Nemški valpet. Dva brata. Božidar Tirtelj. Kozlovska sodba v Višnji gori. Črta iz življenja političnega agitatorja. Sin kmetiškega cesarja. Sosedov sin. Urednikove opombe.

Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Italijansko izseljevanje v Jugoslavijo

Ustanavljati hočejo fašije na naših tleh!

e. d. — Na meji, v začetku avgusta.

Ni še menda minilo mesec dni, kar je fašistični »Il Popolo di Trieste« kričal v nekem svojem »pismu iz Jugoslavije«, da je treba vse jugoslovenske trgovce, obrtnike in sploh obrekovalce zapreti, konfinirati in izgnati iz Italije, zlasti pa z Reke in iz Trsta ter ostalega Primorja, danes pa v novem »pismu« piše o italijanskem izseljevanju v — Jugoslavijo.

»Popolo« namreč poudarja velikansko važnost italijanskih izseljencev za italijansko nacijonalno propagando, toda meni, da Jugoslavija šteje med one države, v katerih je kvantitativno italijansko izseljevanje nemogoče, zato pa da je treba tu kvalitativnega izseljevanja, katero bi bilo po njegovem mnenju v veliko oporo ciljem italijanske politike. V Jugoslaviji da je zelo malo izobraženih Italijanov, ki zavzemajo dobro socijalne položaje in niso naseljeni samo začasno. In to da je ravno vzrok, da se v Jugoslaviji nikakor ne razumejo velevažni interesi, ki jih ima Italija kot največja sredozemska sila, ker nihče ne pozna Italije. Treba bi bilo torej, da bi bilo v Jugoslaviji veliko število Italijanov, ki bi, poznavajoč krajevne razmere in jezik in izrabljajoč svoj socijalni položaj, razvijali italijansko nacijonalno propagando. List toži, da zaradi težke gospodarske krize, ki vlada v Jugoslaviji, pač za sedaj italijanski profesijonisti nimajo upanja, da bi našli namestitve v jugoslovenskih podjetjih in da celo tisti, ki se že nahajajo v Jugoslaviji, izginjajo iz jugoslovenskega javnega življenja, ker se nihče ne briga zanje.

Jugoslavija, pravi »Popolo«, je država, v kateri se s prav posebno vnemo goji protifašizem in je ogovarjanje in obrekovanje Italije postalo že vsakdanja stvar. Ali če bi se dobro organiziralo priseljevanje sposobnih ljudi, ki bi se mogli udeleževati javnega življenja, ki bi poznali jezik, običaje in tradicije dežele, seveda ljudje trdnega, preizkušenega fašističnega prepričanja, ki bi si znali pridobiti ljubezen in spoštovanje, bi se stvar gotovo popolnoma izpremenila. Tako priseljevanje bi bilo obenem tudi v obrambo italijanske jezikovne posesti v Dalmaciji in vsem jugoslovenskem Primorju. Vsaka inštitucija, vsak industrijalec, vsak bankir itd., ki omogočuje prebivanje dobrim italijanskim družinam na jugoslovenskih tleh, vrši pravo fašistično delo. Zato se list obrača na italijanske industrijalce, na italijansko trgovinsko mornarico, na italijanske banke ter vse ostale zavode in podjetja, da naj se lotijo te kvalitativne emigracije v Jugoslavijo. Seveda pa je treba strogo paziti pri izbiranju izseljencev, gledati na to, da se bo njihova naselitev v Jugoslaviji v resnici izplačala kar najbolje, in zato temeljito preizkusiti njihove zmožnosti. Taki ljudje bi bili potem nekaki »častni izseljenci«. Fašistična stranka mora na vsak način imeti glavno besedo pri tej stvari, ker bi taki izseljenci imeli dvojno nalogo: poklicno — biti bi morali res strokovnjaki v svojem poklicu — in pa izrazito politično. Biti morajo izredni, preizkušeni, reprezentativni ljudje, ki bi bili dani na razpolago fašizmu in »bi bilo z njihovo pomočjo vendar še enkrat mogoče ustanavljati fašije tudi v Jugoslaviji«!

»Popolo« meni, da je bilo ustanavljanje fašijev v Jugoslaviji doslej le zato nemogoče, ker ni bilo na razpolago sposobnih ljudi v Jugoslaviji. Država sama, Italija namreč, ne more in ne sme nastopati vsepovsod. Konzuli s svojim konzularnim osobjem store pač, kolikor morejo, toda v svojem službenem položaju niso mogli imeti tiste akcijske svobode in stikov, kakor so dovoljeni zasebnemu profesijonistu. V tem pogledu, pravi »Popolo«, mora Italija posnemati Anglijo, ki ima v vsakem zastopniku raznih trgovskih in plovbenih družb najboljše zastopnike svojega imperijalizma. Zato je treba, da se kar najbolj pomnože italijanska paroplovna, trgovska, turistična, umetniška in vsakovrstna druga zastopništva, a v bilance velikih italijanskih družb se mora poleg drugih postavk vriniti tudi postavka za nacijonalno propagando v inozemstvu. Sicer italijanska mentaliteta le težko pojmi potrebo in korist takega delovanja, toda stvar je treba izvesti, ker to zahteva fašistični duh in hoče tako tudi sam »Duce«, gospod Mussolini!

Tako torej! Jugoslavijo, ki je zaprta za kvantitativno italijansko priseljevanje, to se pravi, ki ne dopušča priseljevanja italijanskega delavstva v masah, naj se poplavi z italijanskimi paroplovnimi, trgovskimi, turističnimi, umetniškimi in drugimi takimi zastopstvi, kjer bo vsak nameščenec fašistični agitator in propagandist, ali bolje rečeno — vohun, in kar je glavno: da bodo vsepovsod zrastli, kakor gobe po dežju — italijanski fašiji! Ali jih ne vidite že, kako korakajo v črnih srajcah, s črnim fesom, v kroju fašistične milice ob sviranju »Giovinezze« in vzklikanju Italiji, Mussoliniju in fašizmu po beograjskih, zagrebških, splitskih in — ljubljanskih ulicah?! Na oni strani meje pa se zvija naš narod v zadnjih zdihljajih pod njihovo gorjačo!

---

na Vasiljevna, še reši človeka, ki je zabredel in je zdaj na robu propasti. In ta človek jo zaklinja, naj pride v soboto, 29. julija, v Ljudski vrt.

Peter Petrovič je prečital pismo.

»Čudno,« pravi, »kdo neki piše to?«

»Ne vem,« odvrne Katarina Vasiljevna. »Smilil se mi je in sem prišla.«

»Tako, tako,« reče Peter Petrovič, — »in sem prišla. Pa ker si že prišla, bodi lepo mirna in se ne gani. Jaz, pravi, se pa skrijem tam-le za vodomet. Videti hočem, kdo je. Pošteno mu pretipljem rebra,« pravi.

Peter Petrovič je stopil za vodomet in se je skril. Soproga, vsa bleda in skoro brez sape, pa na drugo stran. Minila je ura — nič. Še ena — spet nič. Nato prileze Peter Petrovič izza vodometa.

»Nu,« pravi, »nikar si ne jemljite tega preveč k srcu, Katarina Vasiljevna. Bržkone naju je nekdo grdo potegnil. Domov pojdiva, kaj? . . . Dovolj sva se že izprehodila . . . Nemara se je vaš brat, ta porednež, malce pošalil z nama, kaj?«

Katarina Vasiljevna je odkimala.

»Ne,« pravi, »tu je prav gotovo nekaj resnega vmes . . . Morda se je oni neznanec zbal vas in zato ni prišel.«

Peter Petrovič je debelo pljunil, prijel svojo soprogo pod pazduho in odšla sta.

Tako je dvojica dospela domov. Doma pa — vse navskriž. Kovčegi in omare prebrskane, likalniki razmetani, samovarjev — nikjer — Tatovi! . . . Na steni pa je visel listek in na njem vrstice:

»Vaju dveh, mrcini, drugače itak ni spraviti iz hiše. Vedno tičita doma, kakor čuri-muri . . . Ampak tvoje obleke, ti stara sablja, so mi vse pretesne. Ti si tenek kot trska, in pa nizke postave. Veš, to je bogme podlo od tebe . . . A soprogi sporoči moj poklon in naj se le kaj dobro ima.«

Ko sta zakonska prečitala to pisanje, sta globoko vzdihnila, sedla na gola tla in se razjokala, kakor otroka.

K—c.

Maurice Honoré:

Mrtvec na meji

Ko je po šesti uri zvečer Merlu, občinski stražnik občine Dolnji vrh, stopil po končanem uradnem sprehodu v gostilno, je njegov tovariš Malup, občinski stražnik sosednje občine Gornji vrh, že sedel pri litru vina. Malup je bil star pretkanec, namazan z vsemi mazili, in je imel do zasluženega pokoja samo še leto in pol, medtem ko je mladi Merlu šele pred nekaj meseci nastopil službo in se je rad shajal s starcem, ki mu je na široko razlagal dolžnosti občinskega stražnika, soleč svoj govor z imenitnimi dogodki, ki so se mu bili pripetili tekom dolgoletnega službovanja.

Po dveh litrih sta se možaka vzdignila in Merlu je odšel, nekoliko »v rožicah«, domov v pol ure oddaljeni Dolnji vrh. Nekaj časa je hodil po cesti, potem jo je pa zavil, ker se je že močno mračilo, skozi gozd po stranski poti, ki je bila meja med obema občinama in torej tudi med delokrogoma Merluja in Malupa. Sredi gozda Merlu iznenada zapazi dve moški nogi, ki molita iz praprotja. Krepko stisne svojo debelo palico, se približa in krikne:

— Hoj, kaj pa vi tukaj!

Toda nihče mu ne odgovori. Merlu razgrne praprot in takoj spozna, da ima pred seboj mrtveca, dobro oblečenega starejšega možaka, ki ni kazal nikakih znakov umora ali samomora. Menda ga je zadela kap ali kali . . .

— Vraga, se je spomnil Merlu, saj leži na tleh občine Dolnji vrh, po tem takem spada zadeva v moj delokrog. Koliko sitnosti je s tako stvarjo! Javiti županu in orožnikom, sestavljati zapisnik . . . Kaj pa, če bi pustil, da opravi vse to delo Malup?

Misel se mu je zdela uprav imenitna. Pogledal je skrbno okoli sebe, in ko je videl, da ni nikogar v bližini, je prijel mrtveca pod pazduho, ga zavlekel čez pot na ozemlje občine Gornji vrh ter položil poleg njega klobuk, palico in lepo usnjato torbo, ki jo je imel pri sebi.

— Nočna rosa bo že dvignila travo na mestu, kjer je poprej ležal, si je mislil, šel mirno domov večerjat in legel spat.

Ko se je drugo jutro zbudil, se je na tihem prisrčno smejal, spomnivši se, koliko sitnosti je napravil Malupu. Po zajtrku se je spravil na delo: tesal je kletke za svoje domače zajce.

— Radoveden sem, ali me bo prišel kdo klicat, si je dejal na tihem.

Čakal ni dolgo. Mimo je prišel železniški čuvaj in mu je povedal, da leži v gozdu ob poti mrlič.

Merlu je vzel čepico in takoj uradno odšel na svoj posel. Na licu mesta je že bil Malup in nekaj vaščanov iz Gornjega vrha.

— Mrtvec leži na mojem ozemlju, je dejal Malup Merluju, ko se je ta z dozdevno radovednostjo približal.

Sicer pa Malup nikakor ni bil slabe volje. Zdelo se mu je povsem naravno in samoumevno, da opravlja svojo uradno dolžnost. Le-ta je poprosil Merluja, da bi bil tako prijazen in bi stopil v Gornji vrh do župana, češ naj pride pogledat in naj obenem pošlje dva moža z nosilnico.

Mrtveca so zanesli v mrtvašnico na Gornji vrh. V listinah, ki jih je imel pri sebi, so našli njegovo ime — Paul Dalmas — in njegov naslov v Parizu. Iz pisem je bilo razvidno, da menda tam živi s svojo hčerko.

Tej je župan takoj brzojavil. Dobil je odgovor, da pride drugi dan. Medtem je uradni zdravnik iz sosednjega mesta ugotovil, da je Dalmas umrl naravne smrti za srčno kapjo.

Drugi dan se je pripeljala v Gornji vrh gospodična Dalmasova iz Pariza, da prisostvuje očetovemu pogrebu. Povedala je županu, da je živel z njo v Parizu; bil je upokojen zavarovalni agent. Gospodična je dala županu 1000 frankov za občinske siromake in istotako Malupu, ki se je najprej branil, a je nato vendarle vzel lepe denarce!

Dan še ni bil potekel, ko je Merlu zvedel novico. Moral je zbrati vso svojo odločnost, da se je obvladal.

— O, jaz osel! O, jaz osel! si je stokrat ponovil na tihem.

Kar ni se mogel utolažiti. Najhujše pa je bilo to, da ni mogel nikomur zaupati svoje jeze. Ljudje so se itak že norčevali iz njega, češ, kako blizu mu je bil tisočak!

Eden izmed hudomušnežev mu je dejal:

— Ne, ti pa res nimaš sreče, Merlu! Če bi bil oni ubogi gospod vsaj blagovolil umreti na drugi strani pota! . . .

Merlu pa se je junaško držal: ugriznil se je v jezik in se je kislo nasmejal.

(Po francoskem P. V. B.)

Iz življenja in sveta

Planinska nesreča na Tirolskem

Smrt znamenitega dunajskega dermatologa. — Štiri dni in štiri noči v solnčni pripeki, v blisku in streli ob mrtvi ženi. — Svarilni zgledi za planince.

V Naudersu na Tirolskem se je prošle dni pripetila težka turistovska nesreča. Dunajski specijalist za kožne in spolne bolezni, vseučiliški profesor dr. Oton Sachs je ponesrečil v Hochfinstermünzu ter je obležal na mestu mrtev. Ponesrečenec je odšel na izlet v nedeljo z Dunaja ter je hotel prebiti svoj štiritedenski dopust deloma v tirolskih Alpah, deloma v Švici. Dne 7. avgusta je poročal iz Inomosta, da se je nastanil v hotelu »Tirolerhof« in da bo nekaj dni preživel pod tirolskimi planinami. Ker ni bil izvežban turist, se ni podajal na opasne ture, in ni imel s seboj popolne planinske opreme. Nesreča se mu je pripetila na sprehodu. Poznavalci planinskega sveta sodijo, da je hotel profesor natrgati planinskega cvetja ter je pri tem izgubil ravnotežje in treščil v globočino.

Pokojnik je bil znan dermatolog, učenec šole profesorjev dr. Ehrmanna in dr. Fingerja. Njegovi zdravniški tovariši so ga visoko cenili, ker so bile njegove zdravniške sposobnosti res izredne, a pacijenti so ga spoštovali, ker je bil miren, preprost in dober. Živel je samo znanosti. Njegova smrt je tem bolj tragična, ker je ponesrečenec umrl v svojem 56. letu ter se je nameraval baš po letošnjem odmoru intenzivneje posvetiti zdravniški vedi.

•

Druga nesreča, mnogo strašnejša in hujša od prve, se je pripetila v Oetzthalu. Švicarski profesor iz Freiburga Anton Pikkart je prišel s svojo ženo na počitnice v tirolske gore. Sredi prošlega tedna sta zakonca odšla na planinsko turo, s katere se nista več vrnila. Ko so ljudje videli, da ni ne enega ne drugega nazaj, so poslali na pot poizvedovalno ekspedicijo. Ta je našla profesorja po obvestilu nekega pastirja popolnoma izčrpanega v skalah. Poleg njega je ležala njegova žena. Bila je mrtva.

Profesor je pripovedoval grozno zgodbo. Z ženo sta zabredla nad Söldenkoglom v veliko meglo in v strme skale. Znala nista ne naprej, ne nazaj. Begala sta sem in tja in sta iskala izhoda po zelo skalovitem in strmem terenu. Na tem delu ture je prof. Pikkard padel po skalah, toda se je k sreči tudi rešil. Kmalu je za njim priletela po isti strmini njegova žena. Podoba je, da se ni znala vloviti. Radi tega je zgrmela 100 m globoko. Tam ni dala od sebe nobenega glasu. Profesor, ki je bil težko poškodovan, se je polagoma plazil proti nji. Priplezal je do skale in videl, da je žena mrtva. Na pomoč ni mogel klicati, ker se mu pošle vse moči. Tako je ležal na mestu 4 dni in 4 noči. V tem času je pripekala neznosna vročina, prišle pa so tudi strašne nevihte z bliski in strelami. Medtem, ko je solnce povzročilo, da se je začelo truplo žene razkrajati, so nevihte izpirale mrliča in profesor je moral poleg fizičnih muk prestati tudi veliko mero duševnega trpljenja. Šele po štirih dneh ga je našel pastirček, ki je tekel povedat ljudem, da leži v skalah človek, ki prosi pomoči. Rešilna ekspedicija je malone napol mrtvega profesorja prenesla v inomoško bolnišnico, truplo njegove žene pa so pokopali v Söldnu. Prof. Pikkard predava filologijo na freiburški univerzi v Švici. Njegova žena je bila rojena Bavarka.

•

Še tretja nesreča se je zgodila v noči od prošle nedelje na ponedeljek. Na Hochalmspitzi je ponesrečel dunajski zdravnik dr. Jurij Klein. Odšel je z dvema turistoma iz Beljaka proti koči Arthurja Schmidta in je ponesrečil na Detmoldniškem potu. Padel je 15 km globoko in se je rešil smrti samo s prisotnostjo duha. Leteč navzdol se je ujel za nos robato oblikovanega kamna, na katerem je čepel, dokler ga niso rešili usmiljeni ljudje.

V ognjenikovem žrelu

Skoro vsak obiskovalec Napolija si privošči navadno izlet na Vezuv. Iz mesta do ognjenika vodi majhna železnica, ki pelje do vnožja Vezuva, na kar je treba pot do vrha napraviti peš ali pa na mulah. Italijanski ciceroni, ki dobro poznajo ta teren, vodijo potnike le po skušnjah lastnega zaslužka. Če vidijo, da je tujec petičen, ga peljejo po dolgih ovinkih. Ko dospe turist na rob ognjenikovega žrela, jim dovoli vodnik pogled v globino, iz katere se dvigajo žveplene pare, lava in pepel. S tem je tura običajno zaključena in turist nastopi polagoma pot proti mestu.

Dne 9. t. m. pa se je pripetil na vrhu Vezuva neobičajen dogodek. Na robu ognjenikovega žrela se je zbrala precejšnja skupina turistov. Med njimi se je našel tudi radovednež, ki je hotel od blizu videti, v kakih gostih štrenah se vali dim pod nebo. Stopil je tik na rob Vezuva, napravil korak več nego bi smel, ter padel 50 metrov globoko.

Revež bi bil sigurno našel smrt v žrelu, da se ni takoj za njim podal službujoči orožnik, ki se je spustil z vrvjo za ponesrečencem. Spodaj sta se oba privezala za vrv in so ju začeli vleči kvišku. Toda nesreča nikoli ne počiva. Bila sta že blizu vrha, ko se je vrv utrgala in sta vnovič padla navzdol. Šele pozneje, ko so jima poslali na pomoč močnejšo vrv, sta se oba izkobacala iz peklenskega žrela.

K aferi Sacco-Vanzetti

Uncle Sam: «Počemu tak hrušč! Saj gre le za dva anarhista!» *(«Populaire»)*

95letna dama proučuje pariške nočne lokale

Američani so narod, čigar humor re dopušča dvoma. Tisti, ki jim je bila sreča mila in zdaj plavajo v bogastvu, so uprav iznajdljivi v vsem, kar more zabavati povprečnega Američana. Šale, ki jih ta narod uganja, bodo nekoč tako klasične, kakor je danes klasična stara evropska literatura in umetnost.

Te dni se je vkrcala na neki evropski parnik 95letna Američanka. Že dolgo je hrepenela po Evropi, pa je morala 95 let čakati, da se ji želja izpolni. Ni čakala zaman; zakaj tako je na svetu: če ne bi ljudje prezgodaj obupali in umrli, bi se jim nemara izpolnile vse želje. Zdaj je konjunkturna doba. Nabralo se je toliko dolarjev, da v siromašni, zadolženi Evropi nekaj zaležejo. In starka se je pripravila na pot.

Ameriški humor pa je tudi to nenavadno popotnico vpregel v zabavo dobrih Američanov. Starko je obiskal zastopnik nekega časopisnega koncerna in ji obljubil visoko nagrado, če si v Parizu ogleda nočno življenje in napiše za liste tega koncerna svoje vtise. Starka je obljubila, češ, da njo samo najbolj zanima pariško nočno življenje.

Kot poročevalka ameriških listov bo tedaj obiskala pariške varijeteje, šantane in vsa različna zabavišča, da potem napiše, kako sodi ona — 95letna starka — o vsem tem dirindaju pregrešnega Babilona. Ameriški listi pa bodo prinašali njena poročila z velikimi, kričečimi naslovi, češ, smejte se, zabavajte se, ljudje božji, kaj takega še niste brali.

Krčmar, ki je umoril 70 ljudi in prodajal njih meso

Pred tedni je umrl v Sibiriji 93leten starec Gr. Demišenko. Veljal je kot dobrodušen človek, o katerem ne bi nihče trdil kaj slabega. Po smrti pa se je razkrilo, da je z Demišenkom umrl eden največjih zločincev našega časa, ki daleč prekaša celo proslulega Haarmana, morilca na veliko in prodajalca človeškega mesa.

Demišenko je bil pred 60 leti izgnan v Sibirijo. Ondi je čez nekaj časa otvoril prodajalno opojnih pijač in bil daleč naokoli znana in priljubljena oseba. Posebno so zasloveli njegovi pirožki in kotleti, ki so marsikaterega domačina in tujca napotili v njegovo krčmo. Značilno je bilo samo to, da je vsak tujec, ki je pri njem prenočeval in se gostil, odšel po noči na pot, da ga ni nihče videl. Sosedje so češče vpraševali o tem ljubeznivega krčmarja, ki pa je nedolžno zatrjeval, da njegovi gostje zgodaj vstajajo in se podvizajo na pot. Nihče ni vedel, da so res vsi odhajali po noči v — skrivnostno krčmarjevo klet, kjer je Demišenko prirejal iz njih tečne pirožke in kotlete!

Vse do smrti je Demišenko skrivoma moril ljudi in še zdaj ne ve nihče, kako daleč nazaj segajo njegovi zločini. Preiskava v kleteh pokojnega starca je na mah strgala z njega krinko dobrodušnega človeka in pred nami stoji eden najstrahotnejših primerov človeške krvoločnosti in pohlepnosti. V kleti so našli šest polnih sodov nasoljenega človeškega mesa. Dolga leta je Demišenko omamljal svoje goste-tujce z nekim strupenim žganjem in jih onesveščene klal brezčutno, kot mesar živino. Truplo je v kleti raztelesil, zakopal kosti v posebno jamo in nato meso nasolil in položil v sode. Iz tega mesa je izdeloval kotlete in pirožke. Nešteti ljudje so bili, ne sluteč, kaj jedo, ljudožrci.

Kosti, ki so jih našli v jami, pričajo, da je na ta način umoril najmanj 70 oseb. Vest se zdi človeku skorajda neverjetna, ne pozabimo pa, kaj sta počenjala Landru in Haarman — prvi v Parizu, drugi v Hannovru. Tem lažje je bilo prikriti take zločine v sibirski vasi, daleč od civilizacije in predaleč od oblasti. Smrt zagonetnega starca je prihranila človeštvu nejegovo sodbo pred sodiščem, ki bi bila eden najzanimivejših, čeprav hkrati tudi najstrahotnejših procesov naših dni.

Najmanjša podmornica

Ladja, ki jo imamo v mislih, prav za prav ni podmornica, ker ni njen poglavitni namen, da bi plula pod vodno gladino. Dolga je tri metre 60 cm, široka jedva 90 cm in je zgrajena iz jekla. V njej imata prostora dve ne preveč obilni osebi s prtljago in živežem za več tednov. Ladjo goni propeler, ki se dá poganjati s pomočjo pedala, a če piha veter, se poganjač lahko odpočije, ker opravi delo namesto njega veter. Ob lepem vremenu je gornji del čolna odprt in potnika živita lepo na zraku, a kadar je morje viharno, se lahko hermetično zapreta in krmilita čoln iz nekakega steklenega stolpca.

To igračko je skonstruiral William Oldham iz Warringtona (Lancashire, Anglija), ki bo poskusil v njej prebroditi pot iz Dovra v Newyork. Pravi, da bo velikansko razdaljo premeril v štiridesetih dneh. Ako koga stvar pobliže zanima, še to-le: mister Oldham išče za potovanje spremljevalca. Boji se, da mu bo samemu dolgčas, poleg tega pa bo šla vožnja v dveh tudi laglje in hitreje izpod rok, ali bolje — izpod nog.

Trik premetenega tatu

V Berlinu je bil te dni na zelo rafiniran način okraden ravnatelj neke banke iz Stockholma. Na pohodu po berliskih ulicah mu je prikolovratil naproti očividno pijan možakar. Razklenil je roke v objem in se obesil ravnatelju na vrat. Pri tem ga je pozdravljal kakor ljubega prijatelja, katerega že dolgo ni videl.

Švedu je bil objem zelo neprijeten in je gledal, da se je tujca kmalu otresel. Imel ga je za pijanca, ki ne ve, kaj dela. Šele pozneje, ko je segel po denarnici, je spregledal in videl, da je postal žrtev premetenega tatu. Dozdevni pijanec mu je namreč med objemanjem ukradel listnico in uro ter tudi listek I. razreda za vožnjo iz Stockholma v Berlin. Okradenc je sicer naznanil tatvino berlinski policiji, ki pa ima malo upanja, da bi izsledila rafiniranega tatu.

Kadar kupuje skorojevič slike

Ameriški listi pripovedujejo o zabavni dogodivščini, ki se je primerila nekemu ameriškemu milijonarju. Dotični milijonar je obogatel šele po vojni, a k bogastvu mu je pripomoglo trgovanje s konzervami, ki jih je dobavljal ameriški armadi.

Milijonar si je torej nabavil za svoje razkošno stanovanje galerijo slik. Sploh je bil velik ljubitelj umetnosti in je vedno stikal za redkimi slikami. Letošnjo zimo je slučajno našel pri nekem starinarju, ki imel več del italijanske šole, neko sliko, ki ga je takoj prevzela. Hotel jo je imeti na vsak način za svojo galerijo in zato se mu ni zdelo škoda denarja, ki ga je odrinil zanjo starinarju. Le-ta pa si je veselo mel roke: dobil je 50.000 dolarjev.

Vrnivši se v Newyork je milijonar na nasvet svojih prijateljev izročil sliko nekemu slikarju, ki je čistil in popravljal dela starih umetnikov. Ko je sliko dobro opral, so se pod zgornjo plastjo pokazale konture neke druge slike. Obrnil se je na milijonarja z vprašanjem, kaj naj stori s sliko.

»Očistite jo dodobra!« mu je odpisal milijonar, ki se je takrat mudil v Washingtonu. »Ko opravite svoje delo, mi pošljite sliko na dom!«

Ko se je milijonar vrnil v Newyork, mu je bila prva pot v galerijo. In toliko da ga ni vrglo vznak: Slika, ki jo je plačal tako drago, je bil navaden zmazek, delo neukega neznanca, predstavljalo pa je portret — Garibaldija.

Predlog nove ureditve kopališč za privabljanje letoviščarjev *(«Pêle-Mêle»)*

Veselo! Humoristično! Zabavno!

2 SIMULANTA

Izvrstna, elegantna, ljubavno - pustolovna veseloigra. Lažni bolnik in lepa zdravnica. — Neuspelo simuliranje bolezni. Juriš na žensko srce. Ljubav ne pozna zapreke. — Pogumnemu i Bog pomaga. — Sijajni recept: «Kako osvojiti ljubljeno ženo.» — Raznovrstne senzacije se vrste v ameriškem tempu. — Lepi igralci. — Krasna scenerija. — Romantični naravni posnetki. —

V ulogi mladega kovboja imenitni

HOOT GIBSON

Danes ob: 4., pol 8. in 9.

ELITNI KINO MATICA, Kongresni trg št. 9. Telefon 2124.

Umazani časi

Najbrž ne bo splošno znano, da se je era solnčnega kralja Ludovika XIV. odlikovala tudi po izredni umazanosti. Taine pripoveduje na primer, da je bila tedanja higijena na moč nedostatna in da so morali uporabljati močne dišave, da so udušili smrad, ki je vladal v dvoranah in galerijah plemiških palač. V pogledu umivanja in izmenjave perila je »solnčni kralj« daleko zaostajal za tem, kar si danes more in mora privoščiti beden velemestni delavec.

O drugih zanimivostih iz tiste »umazane dobe« poroča neki francoski kulturni zgodovinar. Pri tem navaja sodobnega kronista, ki je napisal o švedski kraljici Kristini sledeče negalantne besede: »Njene roke so bile tako umazane, da je bilo docela nemogoče opaziti na njih kaj lepega.« De Coulanges, dvorjan Louisa XIV., je pisal gospej Sévignéejevi, da je madame de la Salle pri obedu jemala meso z rokami s krožnika in ga s prsti devala v usta. Francoska kraljica se je ob neki priliki izrazila napram svojim dvornim damam: »Strašno je, da moram gledati te ženske z umazanimi nosovi, ki so od njuhanja tobaka taki, kot da rijejo po govnu.«

Žrtve boljševizma

V newyorški ruski cerkvi, posvečeni Odrešeniku, je kapelica, ki jo imenujejo »tugo matuške Rusije«. Na stenah te kapelice so pribite plošče, v katere so vsekana števila žrtev, ki jih je zahteval boljševizem od ruskega naroda. Evo zloveščih številk:

carska rodbina;
31 škofov;
1.560 duhovnikov;
34.585 učiteljev, zdravnikov in sodnikov;
16.367 študentov in profesorjev;
79.900 uradnikov;
65.890 plemičev in aristokratov;
56.340 častnikov;
196.000 delavcev;
268.000 vojakov in mornarjev in
890.000 kmetov.

Vzroka izredno visokemu številu žrtev kmetov je iskati v desetletni državljanski vojni, tekom katere so se skoro neprestano vršili boji med kmeti, ki so branili svojo žetev, in vojaki, ki so imeli nalogo, da jo rekvirirajo.

Propaganda za francoski turizem

Francoski minister za javna dela Tardieu je dal pobudo za ustanovitev novih poluradnih agencij za pospeševanje turizma v Franciji. Agencije bodo nastanjene v svetovnih centrih, in sicer predvsem v mestih držav z dobro valuto.

Naslov, ki ga bodo imeli ti uradi, se glasi: «Ambassades de Tourisme», njihov namen pa bo razvijati najživahnejšo propagando za poset Francije, njenih kopališč in znamenitosti, ki jih je francoska republika polna. Potrebne kredite bo prispevala deloma francoska vlada, deloma železniške družbe, paroplovne družbe, velika hotelska podjetja ob morju ter tudi posamezna mesta, ki so interesirana na pospeševanju tujskega prometa. V Berlinu se že pripravlja otvoritev takozvane «Maison de France», kjer bodo potnikom brezplačno na razpolago vsa navodila in informacije. Slične pisarne se ustanove tudi v Londonu, Kodanju, Newyorku, Madridu in na Dunaju.

Francozi si obetajo od teh «Ambassades de Tourisme» velikih uspehov. Dotok tujcev v Francijo bo večji in to ne bo samo v korist prijateljskih odnošajev med francoskim narodom in drugimi ljudstvi, ampak bo tudi doprineslo h gospodarskemu blagostanju francoske republike.

Kino

Nadvojvoda kot filmski igralec

Pota usode povojnih Habsburžanov so kaj pestra in avanturistična, in še početkom leta 1918. se nikomur najbrž ni sanjalo, kaj se bo zgodilo nekaj mesecev pozneje. Rodbina Habsburžanov je danes raztresena širom sveta. V Švici, Nemčiji, Franciji in Ameriki se bore mladi nekdanji nadvojvode in princi za svojo eksistenco. Nekateri so že zopet na konju, izvojevali so si, kakor je pač šlo, meščanske eksistence, o drugih pa javnost ne čuje nič več. Izginili so bogzna kje v svetu. Tudi o Leopoldu, drugem sinu Leopolda Salvatorja, se poslednje čase ni čulo

Greta Garbo
se je poročila z Johnom Gilbertom.

ničesar. Na Dunaju so vedeli le, da je odšel v Ameriko z namenom, da si poišče zaslužka. Po vojni je živel nekoliko časa na Dunaju, sedaj pa prihajajo iz filmskega mesta Los Angeles vesti, ki zatrjujejo, da stoji nekdanji nadvojvod Leopold na početku nove karijere. Znani filmski režiser Erich von Stroheim, nekdanji avstrijski častnik, se je zavzel za nadvojvodo in kakor se kaže, so se že začela pogajanja med nadvojvodo Leopoldom Habsburškim in filmsko družbo Fox za angažman.

Princ Leopold bo najbrže nastopil pri Foxu v vlogi bavarskega kapetana in poznneje pod režijo Stroheima v nekem drugem filmu kot avstrijski oficir. Baje bo dobil tako lep honorar, da ga marsikatera odžagana kneževska eksistenca zavida. Zanimivo je,

Režiser Alexander Corda
je sedaj v Hollywoodu.

da je hotel Leopold najprej skleniti kontrakt s firmo Universal. Pogajanja pa so se razdrla, ker nastopajo pri tej firmi nekdanji ruski generali in se je bilo bati, da utegne priti med bivšim avstrijskim princem in ruskimi častniki do kakih kontraverz.

Njegova carska visokost se bo torej v Ameriki zopet vživela v cesarske manire. Amerika si lahko privošči sličen »luksus« in nič čudnega bi ne bilo, če bi se nekega dne spomnil kak filmski manažer in dal poklicati v Hollywood cesarja Viljema, da bi v filmskem ateljeju »glumil« cesarja Viljema. Pri filmu je danes že cela vrsta aristokratov z zvenečimi starimi imeni, toda princ Leopold Habsburško-Lotarinški je vendar prvi nadvojvoda, ki bo stal pred filmsko kamero.

KRAVA: «Moj bog! Kako sem postala kratkovidna!» *(«Journal amusant»)*

Domače vesti

* **Imenovanja v sodni službi.** Za svetnike Stoja sedmorice, oddelek B v Zagrebu je imenovan g. Rudolf Sterle, svetnik višjega deželnega sodišča v Ljubljani. Nadalje so imenovani: za deželnosodne svetnike na dosedanjih službenih mestih v istih skupinah in kategorijah okrajni sodniki gg.: Al. Nendl pri okrožnem sodišču v Celju, Ivan Kralj pri deželnem sodišču v Ljubljani, dr. Adolf Lenard pri okrožnem sodišču v Celju Alojzij Hočevar pri okrožnemd sodišču v Novem mestu, dr. Leopold Vičar pri okrožnem sodišču v Celju, dr. Gašper Stojković pri deželnem sodišču v Ljubljani ter okrajni sodniki in predstojniki okrajnih sodišč gg. dr. Fran Kotnik v Kranjski gori, Alojzij Žigon v Litiji, dr. Avgust Leitgeb na Vrhniki, dr. Ivan Močnik v Višnji gori, dr. Josip Šašelj v Šmarju pri Jelšah, Julij Kuder v Marenbergu, Kajetan Premrstein v Logatcu, dr. Vojteh Hočevar v Brežicah in Blaž Reichmann v Prevaljah.

* **Uradništvo Državne Hipotekarne banke.** Iz Beograda poročajo, da so v ministrstvu za trgovino in industrijo že podpisani ukazi o imenovanju uradnikov za podružnici Državne Hipotekarne banke v Ljubljani in Zagrebu. Ti uradniki bodo nekoliko časa zaposleni v Državni Hipotekarni banki v Beogradu na praksi, potem pa nastopijo določena jim službena mesta.

* **Odličen angleški gost v Sloveniji.** V Ljubljano je dospel angleški univ. profesor Wilfrid Hindle, literarni sotrudnik treh največjih angleških listov, med njimi »Timesa«. G. profesor se je začel intenzivno zanimati za Slovence in za slovensko literaturo. Študira Prešerna in pripravlja prevode Cankarjevih del v angleščino. Odlični gost ostane več tednov v Sloveniji, ker se hoče seznaniti z našim ljudstvom. V ta namen bo prepotoval Slovenijo, da seznani angleško publiko z njeno lepoto. V Ljubljani namerava imeti tudi par predavanj. G. profesorju našo iskreno dobrodošlico.

* **Za obiskovalce naših kopališč.** Obiskovalci naših kopališč so se pri prometnem ministrstvu pritoževali, da ne morejo izkoristiti voznih olajšav, ki so dovoljene obiskovalcem naših kopališč, ker odpravne železniške postaje nimajo direktnih kart za ona kopališča, ki leže ob stranskih progah. Zato je prometno ministrstvo vsem železniškim direkcijam naročilo, da se morajo postaje preskrbeti z direktnimi in kombiniranimi kartami za kopališke postaje. Če nimajo direktnih kart, morajo obiskovalce kopališč odpraviti z blanketi direktno do kopaliških postaj.

* **Kongres za turistično propagando.** Sredi septembra se bo vršil v Jugoslaviji mednarodni kongres organizacij za turistično propagando za vse evropske države. Delegati se sestanejo v Beogradu, kjer se kongres otvori, potem pa posetijo Bosno, Dalmacijo, hrvatsko Primorje in našo Slovenijo, zlasti Bled in Rogaško Slatino. Zborovanje kongresa se bo v glavnem vršilo na luksuzni ladji »Karagjorgje«. Na kongresu bo zastopanih 26 evropskih držav.

* **Energični ukrepi za napredek tujskega prometa v Jugoslaviji.** Naša država letos prvič doživlja izredno uspešno sezono tujskega prometa. Ker pa se je posebno na Jadranu ponekodi opazilo navijanje cen in netaktno obnašanje napram tujcem, je oddelek za tujski promet v ministrstvu za trgovino in industrijo predložil ministru dr. Spahi stroge, a vrlo umestne ukrepe. V vseh hotelih naše države bo poseben funkcijonar vršil pregled, ugotavljal snago in cene ter stanje uslužbenstva. Osebo, ki bo vršila pregled, lahko določijo društva za tujski promet v sporazumu s predstavniki gostilničarskih in hotelirskih udruženj. Ceniki morajo biti postavljeni na vidno mesto. Vsak hotel mora izobesiti malo skrinjico za pritožbe. Skrinjice bodo enake v vsej državi in bo na njih v francoskem, nemškem in našem jeziku napisano, da bodo o pritožbah razpravljali organi ministrstva za trgovino in industrijo. Vsaka skrinjica bo imela dva ključa in bo enega čuval organ društva za tujski promet, drugega pa organi lokalnih udruženj. Ker je društvo »Putnik« prešlo izključno v roke javnih organizacij za tujski promet, ga je ministrstvo za trgovino začelo izdatneje podpirati. Kazni za prestopke zoper nove odredbe trgovinskega ministrstva bodo zelo stroge.

* **Učne osebe za meščanske šole.** Ker v šolskem letu 1927/28 še ne bo mogoče namestiti dovolj izprašanih učnih oseb na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, je dovolilo ministrstvo prosvete s svojim odlokom O. N. br. 45.567 z dne 20. VI. 1927, da se pridelj na te zavode tudi učne osebe z osnovnih šol. Učitelji in učiteljice, ki žele biti začasno nameščene na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, naj vlože pri prosvetnem oddelku velikega župana v Ljubljani tozadevne prošnje vsaj do 20. avgusta t. l. z navedbo, katere predmete bi poučevale.

* **Prestari učenci se ne smejo sprejemati v srednje šole.** Ministrstvo prosvete je ravnateljstvom srednjih šol poslalo razpis, s katerim se opozarjajo, naj ne sprejemajo učencev, ki so že prekoračili »dijaška leta«. Starost srednješolskih učencev mora odgovarjati zakonskim predpisom, da se v bodoče ne bo več dogajalo, da se dijaki prej nego dovršijo srednjo šolo, kličejo k vojakom na odsluženje roka.

* **Večno zeleneči hrast.** V članku »Bajke, zvezde, politika in drugo«, ki je izšel v »Jutru« z dne 11. t. m. omenja pisec, da mu je nekdo pripovedoval o hrastu, ki je pozimi in poleti zelen. Po piščevem mnenju je to bajka. Dovoljujem si pojasniti, da bi strokovnjak drugače sodil. Taka vrsta hrasta res obstoja in je znana pod imenom Quercus cerris austriaca sempervivens ali samo Quercus austriaca sempervivens. Rajnki vodja Dolenc na Grmu je pisal nekoč o tem v novinah in povedal, kje ga je sam našel in videl. Pri nas je velika redkost. V naših krajih obdrži listje tja do božiča, na jugu pa vso zimo. **P. G.**

* **Nakup nove trgovske ladje.** Generalni direktor »Jadranske plovidbe« je odpotoval v Anglijo, da zaključi pogajanja za nakup velike trgovske ladje, ki bo posredovala promet z Levanto.

* **Brezalkoholna produkcija na jesenski razstavi.** Vsi, ki žele razstaviti brezalkoholne izdelke na jesenski razstavi v Ljubljani, ki se vrši od 17. do 26. septembra t. l. naj se čimpreje prijavijo »Brezalkoholni produkciji v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

* **Kdor želi otvoriti brezalkoholno gostilno** pa ne ve, kako dobiti tozadevno dovoljenje ter dvomi, ali bi se mu obratovanje sploh izplačalo naj se obrne na »Sveto vojsko« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Priloži naj znamko za odgovor.

* **Čepice za mlade junake** je na splošno željo založila »Brezalkoholna produkcija«. Komad stane Din 40, pri večjem odjemu se pošiljajo poštnine prosto. Lične čepice se bodo brez dvoma kmalu udomačile med mladino, ki nosi rada tudi zunanji znak junaštva — popolne treznosti.

* **Izplačevanje rent železničarjem ustavljeno.** OUZD v Zagrebu sporoča: Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je ustavil s 1. majem t. l. izplačevanje rent železničarjem za nesreče, ki so se pripetile pred 1. julijem l. 1922. Izplačevanje teh rent se je vršilo na račun prometnega ministrstva. Ustavljeno je, ker ni ministrstvo, ki je v smislu naredb dolžno, da izplačuje te rente, prevzelo kljub vsem urgencam njihovega izplačevanja niti ni nakazalo Osrednjemu uradu potrebnega predujma, a izčrpani so vsi viri, do katerih je imelo pravico prometno ministrstvo iz likvidacije medsebojnih odnošajev. Obenem je Osrednji urad zaprosil ministrstvo, da prevzame omenjene rente v svoje izplačevanje ali pa da mu stavi na razpolago potrebni predujem, da ne bodo ostali brez rente najbednejši, v službi ponesrečeni železniški delavci in družine. Približno v istem smislu je interveniralo tudi Centralno tajništvo delavske zbornice v Beogradu Ker je s prekinjenjem izplačevanja teh rent postal materijalni položaj rentnikov-železničarjev vrlo kritičen, je naprošeno tudi ministrstvo socijalne politike, da se zavzame zanje.

Jutri vsi v Novo mesto na proslavo 40letnice Sokola!

* **Restavracija na glavnem kolodvoru v Zagrebu** (I. II. in III. razred) je bila pri včerajšnji licitaciji izročena v najem kot najvišjemu ponudniku g. Ivanu Kendi, znanemu hotelirju na Bledu. G. Kenda prevzame restavracijo s 1. januarjem 1928.

* **Vojaški gojenci na veterinarski fakulteti v Zagrebu.** Ministrstvo vojne in mornarice se je odločilo poslati 10 gojencev na študij na veterinarsko fakulteto zagrebške univerze. Prednost imajo oni, ki študirajo na omenjeni fakulteti in so položili prvi izpit. Gojenci so dolžni po dokončanem študiju služiti kot veterinarski častniki dvakrat tako dolgo kolikor časa se bodo šolali kot vojaški gojenci. Prošnje se morajo vposlati najkasneje do 10. septembra.

* **Številni utopljenci v Savi in Dunavu.** Letošnja kopalna sezona zahteva mnoge žrtve. Kakor beležijo beograjske novine, ne mine dan, da ne bi Sava in Donava vrgla na obalo utopljenca. Večinoma se da identiteta kmalu ugotoviti. Doslej je bilo v letošnji sezoni pri Beogradu potegnjenih iz vode 68 utopljencev.

* **Po poneverbi v smrt.** V Smederevu je pisar pri velikem županstvu Velimir Stefanović nedavno noč v kavarni zakvartal 6000 Din. Ker je postalo takoj sumljivo, kako more pisar s 1400 Din plače v eni noči zakvartati tako čedno vsotico, je bila uvedena preiskava, ki je dognala, da je Stefanović trgal z dokumentov koleke in na ta način pridobil kakih 10.000 Din, razen tega pa je utajil nad 15.000 Din, namenjenih po pošti velikemu županstvu. Organi pravice so Stefanovića zaman pozivali na odgovor. Za poneverjalcem ni bilo sledu. Čez par dni je Donova vrgla njegovo truplo na breg.

* **Pretep župnika s seljakom.** Ob priliki cerkvene slavnosti v Frnovcu je srečal župnik Ivan Gužvinac iz Macincev pijanega seljaka Mijo Kovačiča. Ker ga ni poznal ga je obsul z očitki. Kovačič se je nato zapodil v župnika, hoteč ga pretepsti. Toda župnik se je hrabro držal in tako se je razvil pretep, ki se je končal šele, ko so ju ločili mimoidoči. Župnik je kasneje opazil, da mu je izginila denarnica s 4800 Din, različnimi pismi in dokumenti. Preiskava, ki jo je uvedlo orožništvo, ni mogla dognati Kovačičeve krivde. Župnik sedaj ne ve, kdo mu je denar ukradel.

* **Tragedija somborskega odvetnika.** Včeraj je skočil s prvega nadstropja hotela Esplanade v Zagrebu odvetnik dr. Ferdinand Stein iz Sombora. Dr. Stein je pripotoval v spremstvu varuha in prosil v Esplanadu za sobo. Ker je kazal znake abnormalnosti, so mu prijazno sporočili, da so vse sobe oddane. Odveden je bil v bolnico, odkoder je dopoldne pobegnil in se vrnil v hotel Esplanade. Dobil je sobo, okoli poldne pa zagnal tak hrup in krik, da je bilo poklicano društvo za reševanje na pomoč. Sr. Stein ni hotel odpreti vrat temveč se je vrgel na cesto, kjer je obležal v mlaki krvi. Malo je nade, da ostane pri življenju.

* **Velik gozdni požar v Vršcu.** Iz Vršca poročajo: V četrtek ponoči je v obsežnih gozdovih pri Vršcu najbrže radi strele nastal požar, ki je zavzel katastrofalne dimenzije. Že v četrtek je bilo v plamenu približno 8000 oralov gozda. Mesto in okolica je na nogah in nad 4000 ljudi je zaposlenih pri gasilni akciji, katere se udeležuje tudi vojaštvo in žandarmerija. Do četrtka zvečer se požar ni mogel omejiti. Ako se kmalu ne posreči lokalizirati požar, obstoja resna nevarnost tudi za mesto Vršac.

* **V Dravi utonil.** Pri Marenbergu je predvčerajšnjim pri žagarju Predanu zaposleni hlapec Rudolf Makovec popravljal veliko kolo obrtne naprave. Radi neprevidnosti je Makovec padel v Dravo ter naglo izginil v valovih. Trupla ponesrečenca še niso našli.

* **Škrlatica v Sarajevu.** V Sarajevu se je v zadnjih dneh škrlatica močno razširila V bolnicah leži nad štirideset na škrlatici obolelih oseb. Domneva pa se, da je število bolnikov, ki niso prijavljeni zdravstveni oblasti, še mnogo večje.

Jutri: Prvič v Ljubljani!

„Špijonka z Balkana“

Senzacijonalna oficirska špijonažna afera! Film nove sezije 27.-28. Razprodane predstave v Beogradu!

Kino «Dvor».

* **Ljubavna drama v Beogradu.** Na nekem gričku v Košutnjaku pri Beogradu se je predvčerajšnjim odigrala ljubavna drama. Visokošolec Jovan Milojević se je bil smrtno zaljubil v 18 letno hčerko trgovca Milico Ljubisavljević. Njeni starši pa tega razmerja niso odobravali. Mlada zaljubljenca sta vsled tega sklenila, da gresta prostovoljno v smrt. Na sprehodu v Košutnjaku je Milojević ustrelil svojo ljubimko, potem pa sebi pognal kroglo v glavo. Njegova rana je sicer težka, a ne smrtnonevarna. Pasanti so prihiteli na kraj, odkoder se je slišala detonacija, in našli dekliico mrtvo, njega pa težko ranjenega. Milojevića so prepeljali v bolnico. Epilog ljubavne drame pa se bo vršil pred sodiščem.

* **Zagrebška železniška direkcija gradi stanovanja za železničarje.** Na velikem kompleksu na desni strani Maksimira zgradi zagrebška železniška direkcija do konca tekočega leta 32 poslopij s 138 stanovanji za železničarje. Skupni stroški so proračunani na 10,558.500 Din. Vsa poslopja so lepo razvrščena in bodo tvorila harmonično celoto.

* **Roparski umor v Vrapču razjasnjen.** Kakor smo nedavno poročali, je bil te dni v Vrapču pri Zagrebu zavratno umorjen in oropan posestnik Josip Ivančeč; sluga Balog, ki je bil v njegovi družbi pa je bil težko ranjen. Umor je bil izvršen ponoči, ko sta se omenjena dva vračala iz neke gostilne. Morilcu se več dni ni moglo priti na sled, a izdal se je končno sam. Ko je predvčerajšnjim orožnik Toth srečal na cesti seljaka Ivana Leskovarja ter ga ogovoril, je Leskovar vztrepetal in vznemirjeno vprašal, je-li so že našli morilca, ki je oropal Ivančeca. Pri tem je orožnik opazil, da ima Leskovar okrvavljen rokav. Aretiral ga je in odvedel na orožniško postajo, kjer je osumljenec brez obotavljanja priznal, da je izvršil umor ter Ivančecu vzel 3000 Din. Tekom zaslišavanja je Leskovar še priznal, da je tudi pred šestimi leti umoril in oropal neznanega človeka.

* **Poljske miši v Prekmurju.** V južnih delih Prekmurja, zlasti v okraju Dolnja Lendava in v občini Rakičan okraja Murska Sobota se zelo širijo nevarni škodljivci, poljske miši. Veliki župan mariborske oblasti se je ponovno obrnil na ministrstvo za kmetijstvo za nujno nakazilo kredita v svrho nabave sredstev za uničevanje škodljivca.

* **V nedeljo 15. t. m. vsi k Sv. Duhu občina Kriška vas,** ki je oddaljen od Višnje gore poldrugo uro, kjer je krasen razgled po vsej Dolenjski, na veliko gasilsko veselico, ki se vrši o priliki vaje gasilnega društva v Kriški vasi. Ne zamudite, da se pozabavate v prosti naravi, na hribčku na svežem zraku, kjer bo svirala godba na pihala. Ob tej priliki, se bo točila dobra kapljica in tudi za dobra jedila bo dobro preskrbljeno. Dobre železniške zveze dopoldne in popoldne do Višnje gore, zvečer ob 20. pa povratek. 1198

* **Pevski večer v Laškem.** Tenorist Ciril Bratuž, član mariborskega gledališča, priredi v nedeljo, 14. t. m. ob 20. večer s pevskim sporedom v prostorih Zdravilliškega doma v Laškem. Pel bo operne arije in šlagerje iz najpopularnejših sodobnih operet.

* **Čebelarskim podružnicam in članom čebelarskega društva** sporočamo, da je ministrstvo saobračaja dovolilo za udeležence občnega zbora, čebelarskega društva za Slovenijo, ki bo dne 15. t. m. v Ljubljani, polovično vožnjo pod običajnimi pogoji. Čebelarji, udeležite se občnega zbora v obilnem številu. Čebelarssko društvo za Slovenijo v Ljubljani.

* **S 1. septembrom** si lahko posestnik velike hiše, če kupiš srečko, ki stane samo 10 Din. Drugi krasni dobitki bodo razstavljeni od 20. avgusta do 1. septembra v »Delavskem domu«. Društvo »Invalidski dom« Trbovlje.

* **Za izletnike gasilske zveze** v Središče ob Dravi: Izlet jugoslov. gasilske zveze v Središče ob Dravi se vrši dne 14. avgusta t. l. Polovična vožnja za izletnike dovoljena pod št. 49.916, na kar opozarjamo vse udeležence. 1207

* **Opozarjamo** na današnji oglas T. Subašič i Komp, Beograd »Fly-Pod«. 1203

* **Vsi na Pragersko!** kjer priredi olepševalno društvo v nedeljo, dne 14. avgusta t. l. ob 3. pop. ob priliki elektrifikacije olepševalnega pota Sp. Polskava-Pragersko veliko vrtno veselico z najrazličnejšimi zabavami, z godbo in plesom. Za prvovrstno pijačo in jedila je vse preskrbljeno. V slučaju slabega vremena se vrši veselica na praznik 15. avgusta. Železniške zveze na Pragersko so od vseh strani najugodnejše. — Odbor. 1885

* **Junaški bariton, dr. med. Friedrik Groyer** priredi na Bledu v četrtek 18. t. m. v dvorani »Kazine« koncert. Izvajal bo operne arije Leoncavalla, Čajkovskega, Offenbacha, Wagnerja, Verdija, Gounoda in Bizeta. 1213

Jutri vsi na

TOMBOLO

V MOJSTRANI.

* **Edino originalno Nigerol olje** za solnčenje Vas obvaruje solnčarice, peg in Vam naredi polt enakomerno zagorelo. Nudi drogerija Gregorič »Sanitas«, Prešernova ulica št 5., v Ljubljani. 1194

* **Pri naduhi in boleznih srca,** pri bolečinah v pljučih in prsih, skrofulozi in rahitisu, povečanju ščitnih žlez in tvoritvi golše je odvod v črevo z rabo prirodne grenčice »Franz-Josef« bistveno domače zdravilo. Kliniki svetovnega slovesa so videli, da so se pri jetičnih prvi čas se pojavljajoča zagatenja umaknila z rabo vode »Franz-Josef«, ne da bi se pojavila neprijetna driska. Dobi se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

KUŠAKOVIĆA KALODONT

najboljša pasta za zobe.

* **Županstvo občine Trebnje** razpisuje natečaj za izdelavo idejnih skic za novo uradno poslopje v Trebnjem. Razpis je objavljen v »Uradnem listu.« 1195

* **Žrebanje srečk Kemične straže.** Odbor Kemične straže v Beogradu nam pošilja naslednje obvestilo: Za 7. avgusta odrejeno žrebanje srečk velike loterije Kemične straže se in moglo vršiti, ker je ostal velik del srečk nerazprodan. Nova uprava društva, ki je pred kratkim prevzela posle, je uverjena, da bo i ta del srečk v najkrajšem času razprodan, in je zato da obvaruje društvo škode, sklenila, da odgodi žrebanje. Njen sklep je že odobrilo ministrstvo poljedelstva in vod in tako se bo vršilo žrebanje 8. novembra. Društvena uprava pričakuje od vseh onih, ki se zavedajo važnosti Kemijske straže tako za narodno poljedeljstvo kakor za našo brambo, če pride do kemijske vojne, da bodo pripomogli k čim večji prodaji preostalih srečk

Tekmovalno streljanje priredi Strelski klub »Griček« v Ljubljani na svojem strelišču pri Tičku na Gričku Za Gradom. Pričetek streljanja bo v soboto dne 13. t. m. popoldne ob 4. ter se nadaljuje v nedeljo zaključi pa v pondeljek 15. t. m. popoldne Najboljšim strelcem bodo razdeljena krasna darila. Poleg streljanja bo preskrbljeno za zabavo in dobro jed ter pijačo. Prijatelji tega športa ne zamudite prilike. Torej v nedeljo in pondeljek k »Tičku na Gričku. 1211

Danes!

2 simulanta

V glavni vlogi

Hoot Gibson

ELITNI KINO MATICA

Iz Ljubljane

u— **Tovariš Anton Leitgeb,** stari naš borec je 11. t. m. preminul. Oblastni odbor Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev naproša in poziva vse tovariše, da nepozabnemu pokojniku izkažejo zadnjo čast in ga spremijo na njegovi zadnji poti. Pogreb se vrši danes dne 13. t. m. ob 14.30 iz hiše žalosti Medvedova ulica št. 32, na pokopališče v Sv. Križu. — Oblastni odbor UJNŽB, Ljubljana.

u— **Gremij trgovcev za ljubljansko okolico** se je obrnil s posebno prošnjo na direkcijo državnih železnic, naj pri mešanem vlaku, ki odhaja iz Ljubljane po 18. uri proti Dolenjski, priklopi še tri osebne vozove, ker je sedanji mešani vlak tako natrpan, da morajo potniki stati na hodnikih in stopnicah. Nadejamo se, da bo direkcija državnih železnic uvedila nujno potrebo priklopitve treh vagonov, zlasti se bo pa to potrebovalo v času pričetka šole, ker se s tem vlakom vračajo domov učenci stanujoči ob dolenjski progi, ki morajo obiskovati šolo v Ljubljani.

u— **Rusom v Ljubljani.** Prilikom imendana velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča dne 9. avgusta, se vrši jutri v nedeljo v pravoslavni cerkvi pri štabu Dravske divizije na Taboru ob 10. dopoldne slovesna maša. Ruske organizacije v Ljubljani.

u— **Ponesrečen šofer.** Stanko Iljaž, uslužben pri trgovcu Franu Blančniku v Lukovici pri Domžalah je peljal včeraj popoldne na tovornem avtomobilu po cesti na Barju večjo količino žganja. Na ozki cesti mu je pripeljal nasproti senen voz, ki ga voznik kljub ponovnim znamenjem ni hotel okreniti v stran. Ko je Iljaž privozil do voza, je bil ta zopet sredi ceste, kar je imelo za posledico, da je moral ako je hotel preprečiti še hujšo nesrečo, zavoziti v obcestni jarek kjer se je njegovo vozilo prevrnilo in je sam obležal na tleh s težjimi poškobami. Po ponesrečenca je poznejе prišel rešilni avto, ki ga je prepeljal v bolnico. Pokvarjeni avto je bil zapeljan v mesto kjer je spravljen v Žužkovi garaži.

u— **Mučen prizor na Sv. Petra cesti.** Včeraj dopoldne je povzročila pred sv. Petra cerkvijo pozornost občinstva mlada ženska, ki sta jo peljali pod pazduho dve starejši ženski, s silnim kričanjem in živahnim gestikuliranjem. Ženska je klicala na pomoč Boga, stegovala proti cerkvi roki ter se vila kakor v krčih. Po žensko, ki ni hotela iti dalje s svojima spremljevalkama sta prišla po obveščenju neki bolniški strežaj ter strežnica, ki sta jo odnesla v bolnico. Ženski 24 letni Josipini N. hčerki nekega mlinarja z dežele se je omračil um ter je postala versko blazna. Ker je kazala znake blaznosti že doma, so jo odpeljali v Ljubljano, češ da gredo na romanje. Iz bolnice so revico odpeljali danes v umobolnico na Studenec.

u— **Okraden voznik.** Ko je predvčerajšnjim vozil hlapec Jernej Hribar iz Tomačevega pivske zaboje, sta se mu na poti v mesto pridružila na cesti dva neznana moška in ga prosila, da ju vzame na voz. Hribar je njuni prošnji ugodil, nakar sta se peljala neznanca ž njim do neke trgovine poleg moščanske šole. Tamkaj je Hribar odnesel v gostilno zaboj piva, vrnivši se, pa je zapazil, da sta neznana mladeniča izginila. Na svoje zaprepaščenje je Hribar takoj ugotovil, da je šla ž njima tudi preje na vozu ležeča torba v kateri je imel 370 dinarjev gotovine, inkasirani denar za preje prodano pivo. Hribar je nesramno tatvino takoj javil na stražnici v Vodmatu ter so stražniki tatu že na sledi.

u— **Brezvesten kolesar.** Pred gostilno na vogalu Karlovske ceste in ceste Za Gradom se je predvčerajšnjim zjutraj zaletel v 67 letno zasebnico Ivano Modičevo iz Loškega potoka doslej še neizsleden brezobziren kolesar ter jo podrl na tla. Uboga ženica je dobila pri padcu občutne poškodbe na vsem telesu. Kolesar se za padlo starko sploh ni zmenil, marveč je v divjem diru nadaljeval pot. Nekateri kolesarji postajajo zadnji čas skrajno brezobzirni.

u— **Drobna policijska kronika.** Včeraj ponoči so vršili detektivi po ulicah kontrolo sumljivih oseb. Na svojih potih so naleteli na več sumljivih žensk, ki so jih spravili radi vlačugarstva v zapor. V sosedno kajbico je moral tudi neki Stanko, ki je pogledal preglobokо v kozarec, nato pa dajal na ulici duška svojemu veselju na način, ki ni bil všeč čuvarju reda in miru. Policija je pričela brezobzirno preganjati kopalce na prepovedanih mestih. Včeraj je bila prijavljena samo 1 tatvina, 2 prestopka obrtnega reda, 1 zaplemba samokresa 1 prestopek kaljenja nočnega miru in 6 prestopkov cestnega policijskega reda.

u— **Hiromant** gleda na roke in pove prošlost, sedanjost in bodočnost. Sprejema vsakodnevno dopoldne od 9. do 12. in popoldne od 3. do 6. Ljubljana, hotel »Južni kolodvor«, soba št. 9-I. — V. Timofejev, hiromant. 1240

u— **Dr. Demšar zopet redno ordinira.** 1208

u— **Navodila za fotografiranje,** s katerimi se na enostaven način hitro in zanesljivo priučiš fotografiranja ter »Fotomer« za pravilno osvetljevanje plošč dobiš v drogeriji Kanc, Židovska ulica 1124

u— **Ivanka Praznik papirna trgovina, ust. 1903. je sedaj: Erjavčeva c. 2.** 1097

u— **Stenicol** najboljše sredstvo proti stenicam v zalogi drogerije A. Kanc, Židovska ulica. 1006

Iz Maribora

a— **Na ljutomersko slavnost** otvoritve Sokolskega doma odhajajo mariborski udeleženci, med njimi tudi akademiki in srednješolci večinoma že danes ob 15.42 z glavnega kolodvora.

a— **Studenci pri Mariboru.** Dramatični odsek tukajšnjega izobraževalnega društva ponovi jutri v nedeljo v dvorani gostilne Gačnik v Studencih, dr. Krekova cesta 24 gledališko predstavo »Užitkarji« z dodatno burko »Tihotapci«. Vstopnina je zelo nizka. Vsi ljubitelji gledaliških predstav uljudno vabljeni.

a— **Najdeno dete.** Januarja l. 1920, to je pred 6 in pol letom je bilo najdeno v veži pred vratmi mariborske javne bolnice 6 dni staro dete ženskega spola, povito v plenice. Do danes ni bilo mogoče ugotoviti identitete najdenčka. Kdor bi vedel kaj o otroku ali njegovih starših, naj to sporoči mestnemu magistratu v Mariboru, (Konskripcijski urad).

a— **Kolesar podri starko.** V četrtek je vozil vajenec Rudolf A. tako neprevidno po Kopališki ulici, da je zadel v 57 letno Ano Kalinšek in jo prevrnil. Starka je dobila večje poškodbe, fant pa je ostal pri padcu nepoškodovan.

a— **Posestno gibanje.** Zakonca Bizjak v Tatenbachovi ulici 14, sta kupila od posestnika Alojzija Polašeka hišo v Ključavničarski ulici št. 1. — Posestnica ga. Josipina Jutras je prodala Tomažu Janžekoviču hišo št. 26 v Ciril Metodovi ulici. — Mestna občina mariborska je kupila od zakoncev Ivana in Ane Hoffmann hišo v Mlinski ulici št 40.

Iz Celja

e— **Iz okrožnega tajništva SDS v Celju.** Vršili se bodo naslednji shodi: v soboto, 13. t. m. ob 20. zvečer v Škofji vasi. V nedeljo, 14. t. m. ob 8. zjutraj v Novi cerkvi, ob 11. dopoldne v Št. Jurju ob j. ž., ob 16. popoldne v Št. Petru v Savinjski dolini in 15. ob 9. dopoldne v Št. Pavlu pri Preboldu Drugi shodi bodo pravočasno objavljeni.

e— **Obrtniški zlet v Rogaško Slatino.** V pondeljek, na Veliki Šmaren, priredi Slovensko obrtno društvo v Celju obrtniški zlet v Rogaško Slatino. Vsa obrtna društva v Sloveniji so vabjena, da se tega zleta in sestanka v Rogaški Slatini udeleže v čim večjem številu. Celjski obrtniki se odpeljejo iz Celja ob 7. zjutraj in se vrnejo v Celje ob 19. zvečer. Zbirališče obrtnikov je po prihodu vlaka v Rogaško slatino v hotelu »Pošta«, kjer se bo vršil popoldne ob 15. sestanek. Vse obrtnike opozarjamo, da je za progo Celje-Rogaška Slatina tja in nazaj polovična vožnja, ako se uporabljata izletniška vlaka zjutraj in zvečer. Obrtniki udeležite se zleta in sestanka polnoštevilno

Iz Novega mesta

n— *Zopet tatvina na Loki.* Na kopališču na Loki je bil okraden kopalec Alojz Heider, trgovski pomočnik pri g. Pavlinu v Gradaščici. Zmanjkalo mu je iz denarnice 200 Din.

n— *Motorna brizgalna gasilskega društva.* Pogosti požari v okolici, ki so se vršili zadnje mesece, so napotili novomeško gasilsko društvo, da se prilagodi nastalim razmeram in potrebam časa. V prvi vrsti je sklenilo nabaviti si motorno brizgalno. Zadevni razgovori z ljubljanskim zastopnikom francoske tvrdke «Renauld» so že končani. Z novo motorno brizgalno je narejen velik korak naprej za nadaljni razvoj gasilskega društva.

n— *Konkurenčnega natečaja* za zgradbo osnovne in meščanske šole v Novem mestu se je udeležilo 13 reflektantov. Ponudbe s stavbnimi načrti so se te dni odprle in jih sedaj proučuje komisija. Kateri načrti bodo nagrajeni, se bo zvedelo okoli 19. t. m.

Za sokolsko 40letnico v Novem mestu je na razpolago za Ljubljančane večerni vlak, ki odhaja iz Novega mesta malo po 22. uri!

n— *Davek na plače zasebnih nameščencev.* Davčno okrajno oblastvo v Novem mestu je pričelo razpošiljati opomine za plačilo davka na osebne dohodke zasebnih nameščencev. Radi tega je zavladalo med njimi veliko razburjenje. Nad to najnovejšo «olajšavo» klerikalno-radikalskega režima se hudujejo tudi naši klerikalci, kar jim pa ne bo dosti pomagalo. Vladni režim brškone misli, da bodo zasebni nameščenci mesec dni garali zdaj samo za davke.

n— *Redek gost ujet.* Lastnik tukajšnjega ribolova g. Josip Bergman ml. je ujel v Krki 14 kg težkega sulca, dolgega 1.25 m. Tako veliki eksemplarji so redki gostje naših vod, čeprav jih je letos baje precej v Krki. G. Bergman je sulca zasledoval že teden dni in lov se mu je končno posrečil.

n— *Slavnostni občni zbor Sokola* je sklican danes ob 20. v Sokolskem domu. Ob 21. pa se bo vršila povorka z bakljado.

n— *Sejmi v novomeški okolici.* Meseca avgusta bodo še sledeči sejmi: v Kandiji 18. t. m., v Toplicah 14., v Veliki Loki in v Novem mestu 30. t. m.

n— *Hmeljarstvo.* Posestniki hmelja so že obrali «golding», zdaj pa obirajo «zelenca». Da ne zgubi barve, ga suše v senci. Cena mu je sedaj do 75 Din kg, bo pa najbrž še višja. Vsa pojasnila se dobe pri gospodu Liliji, učitelju v p. v Šmihelu.

Jutri: Prvič v Ljubljani!

„Špijonka z Balkana“

Senzacijonalna oficirska špijonažna afera! Film nove sezije 27.-28. Razprodane predstave v Beogradu!

Kino «Dvor».

Iz Kranja

r— *Povratek kranjskih najmlajših letoviščarjev.* V četrtek s popoldanskim vlakom je dospela v Kranj kolonija tržiškega Pomladka Rdečega križa ter z njo šestorica kranjske dece, ki jo je poslala na letovanje na Krk podružnica Kola jugoslovenskih sester. Na kolodvoru so jih z veseljem pričakovali roditelji, ki se niso mogli načuditi dobremu in zdravemu razpoloženju svojih otrok.

r— *Za beneško noč na Savi,* ki jo priredi «Edinost» v Kranju v nedeljo, dne 14. avgusta ob priliki svoje vrtne veselice pri Kne v Strževem, vlada veliko zanimanje.

Iz Tržiča

č— *Zanimanje za veliko rusko akademijo,* ki jo priredi Marijino-donski ruski institut, ki je pri nas na letovanju, je med občinstvom silno veliko. Večina vstopnic bo že v predprodaji prodanih, zato nujno opozarjamo, da si vsakdo pravočasno preskrbi vstopnico. Na sporedu je tudi več ruskih narodnih plesov.

č— *Pri trgovcu Francu Globočniku* so v izložbi razstavljene slike, ki jih je napravil priznani umetnik g. Božidar Jakac za darilo zmagovalcem nedeljske ljubeljske tekme. Na eni sliki vidimo Tržič, kakor se nam kaže od sv. Jožefa, na drugi pa pogled na Jurjevega Jakata z vencem naših lepih gora. Sliki sta v umetniških okvirjih in zbujata splošno pozornost Trščanov, ki odobravajo sklep mestnih očetov, da se zmagovalcem poklonita dve umetniški sliki naših krajev.

č— *K nedavni notici* o nepremišljeni vožnji z motociklom nas prosi g. Walter *Stuzzi* za ugotovitev, da je on vozil popolnoma pravilno in v skladu s predpisi cestnega voznega reda. Kolesar, ki ga je zadela nezgoda, je bil tega kriv sam. Je že res, da včasi ta ali oni avtomobilist ali motociklist vozi lahkomiselno, toda radi tega naj se ne napadajo in šikanirajo vsi avtomobilisti, posebno ne oni, ki vozijo pravilno.

č— *Gradbena direkcija za kranjski politični okraj* je razpisala oddajo del na kolodvorski cesti, ki so proračunjena na 144 tisoč dinarjev. Za delo se poteza gradbeno podjetje ing. Dedek, priznan strokovnjak za taka dela. Ker je zadeva že tako daleč dozorela, trdno upamo, da bomo za letošnjo zimo že imeli ob cesti hodnik, da ne bomo mešali snežne brozge kakor doslej.

č— *Katoliški dan za kranjski* politični okraj, ki se je vršil preteklo nedeljo v Tržiču, je izpadel jako klaverno. Kljub vsem mogočim agitacijam se je nabralo kakih štirideset Orlov v kroju, en voz narodnih noš, trije Orli na konjih so spremljali sprevod, na čelu katerega sta se vila cela dva društvena prapora ter pet bander Marijinih družb. Govornikov je bilo od sile. Vsi so naglašali, da liberalcev ne bo nikdar konec in zato je treba brez prenehanja delati in pa tudi živeti po katoliških načelih. Gospod župnik se je vsem hišnim posestnikom ki so v pozdrav razobesili zastave, za to uslugo izrecno zahvalil, tisti pa, ki tega niso storili, so zapisani, kar jim bo enkrat gotovo napak hodilo. Tako je ob še precej dobro ubranih zvokih menda jeseniške godbe minil dopoldan brez vsake nesreče, kakor tudi brez vsakega vzklika ali pozdrava od strani radovednega občinstva, ki je gledalo potek slavlja in poslušalo govornike. [illegible] sami pa so šli med slavljem v gostilno gasit strašno žejo, ki [illegible] mogli niti popoldne na veselici tam za Vrtojem pogasiti, tolikšna je bila. Kakor rečeno, se je vse izvršilo brez večjih nezgod in to je tudi nekaj. Bog živi take in podobne dneve! Narod bo hitreje izpregledal in pokazal prirejevalcem — fige!

Iz Trbovelj

t— *Poučno potovanje rudarskih inženjerjev.* TPD. odpošlje začetkom septembra inženjerja g. Homana iz Hude jame in g. Rogla iz Trbovelj na študijsko potovanje na Poljsko, Češkoslovaško in v Nemčijo. Pred kratkim se je mudil tu neki inženjer iz Poljske. Svrha teh medsebojnih študijskih obiskov naj bi služila mednarodni unifikaciji raznih tehničnih naprav. Pobudo za taka študijska potovanja je dala Nemčija.

t— *Projekti za novo žično železnico,* po kateri se bo prevažal zasipni materijal iz Agneza v Retje, bodo kmalu izdelani, na kar se prične z zgradbo. Velike zapreke so obstojale dosedaj pri kolavdaciji terena v Retju, kjer bo postavljen lijak za zalivanje novih praznih odkopov.

t— *Izleta društva «Jelenca»* na Mrzlico se udeleži tudi rudniška godba, zaradi česar je pričakovati zelo številne udeležbe.

t— *Zaupni sestanek Narodne strokovne zveze* bo v nedeljo ob 9. dopoldne pri Pravdiču na Vodi.

t— *Socijalistični volilni shod v Bevškem* se je vršil v torek zvečer. Shod je potekel zelo burno, ker je prišlo med obema socijalističnima frakcijama do hudega prerekanja.

t— *U. V. I. Trbovlje* najvljudneje vabi slavno občinstvo na veliko vrtno veselico, ki se vrši v nedeljo dne 14. VIII. t. l. pri g. Jakobu Ocepku za Savo. Ker je čisti dobiček namenjen vojnim žrtvam ter da jih bomo lažje podpirali, naj nikdo ne manika na naši veselici. Imejte sočutje do vojnih vdov in otrok padlih očetov, na bojnih poljanah. Torej še enkrat vabimo vse, ki čutijo v srcu, da hočejo pomagati vojnim žrtvam. V nedeljo naj pelje pot vsakega na Kranjsko čez most, pa pride ravno k gospodu Ocepku, kjer se lahko okrepča z dobrimi jedili in dobro kapljico.

t— *Sportni klub Amater v Trbovljah* nam je poslal dopis, v katerem se brani očitka, da bi bil politični klub. Svoje igrišče na Kipu bo najmoderneje uredil s podporo članstva, ki se je obvezalo prostovoljno delati 10 ur ter prispevati po 10 Din za nabavo materijala.

Dopisi

VIČ. Volilni odbor »Napredne gospodarske stranke« na Viču se zahvaljuje vsem volilcem, ki so glasovali pri nedeljskih občinskih volitvah za njegovo listo in s tem pomogli napredni misli do častne zmage, ki je tem večjega pomena, če si predočimo strahovito gonjo, ki so jo vprizarjali klerikalci proti naši listi. »Slovenec« je ves teden pred volitvami na debelo grmadil laži o naših volilnih zvijačah in izsiljeval različne izjave od naprednih ljudi, ki jih je s slastjo priobčeval ter selal zmedo med volilce. Toda vse beganje ni pomagalo, volilci so častno odbili vse napade za kar jim gre čast in hvala. Klerikalci so padli od januarskih volitev za 200 glasov, napredni glasovi na obeh listah pa so se zvišali od 200 na 300. Uspeh teh volitev naj nam bo kažipot za predstoječe skupščinske volitve, in s podvojeno silo bomo šli v boj za zmago napredne in demokratske ideje.

LAŠKO. Veliki župan je po naročilu SLS imenoval gerentom okrajnega zastopa v Laškem odvetniškega koncipijenta dr. Godniča. Dosedanji gerent Miha Hrastnik je moral svoje mesto odložiti na odločno zahtevo tukajšnjih klerikalnih voditeljev, ki so morali dr Godniču dati odškodnino za kandidaturo v Narodno skupščino, ki so mu jo odplavile zadnje, za klerikalce tako nesrečne občinske volitve v Laškem. — Prejšnjo nedeljo je imel klerikalni kandidat dr. Gosar volilni shod v Šmarjeti, katerega se je udeležilo veliko število naših somišljenikov. Shod je potekel dokaj burno, tako da dr. Gosar svojega govora sploh ni mogel končati in je zato ljuto napadal vladnega zastopnika ter mu na nečuven način grozil. Res par tednov imajo klerikalci še čas, kazati svojo moč in v tem času naj se le pošteno izbesnijo! — Županstvo je odredilo povodom povzdige trga v mesto ljudsko štetje, ki je pokazalo znaten porast prebivalstva. Mesto je štelo 9. avgusta t. l. 1452 duš (napram 1273 pri zadnjem štetju), med temi 627 moških, 697 ženskih in 128 tujcev. Ti podatki so važni za sestavo krajevnega šolskega odbora.

BOŠTANJ OB SAVI. Jutri, v nedeljo, bo veselica gasilnega društva. Svira domača gasilska godba. K posetu te prireditve vabimo vse prijatelje gasilstva. 1214

KOČEVSKA REKA je vendar postala bolj odprta svetu. Letošnjo pomlad je pričel z avtomobilnim obratom primorski rojak A. G. Napravil je s tem konec dolgotrajnemu in trudapolnemu vozarenju na 16 km dolgem potu v Kočevje in nam s tem preskrbel redno dnevno zvezo s Kočevjem in potom tega z Ljubljano in drugimi kraji. Trudi se noč in dan za obstanek, da se vzdržuje na površju, toda tega mu niso privoščili gotovi krogi v Kočevju ,naprosili so za obrt prevažanja potnikov na ravno isti progi in jo tudi dobili. Tako torej: Slovenski podjetniki naj se umaknejo, da lahko zaslužijo drugi, katerih eden je celo italijanski državljan. Kdo se bo pri tem računu urezal ,bomo videli. Za nas Slovence velja geslo: »Svoji k svojim«. Ostaja vprašanje, kje so bili ti gospodje takrat, ko ni bilo nobenega avtomobilnega podjetja in smo se morali ob vsakem vremenu voziti z vozovi, ki so bili menda izza predpotopnega časa. Ste li morali čakati, da s konkurenco poskušate uničiti podjetje, ki je v slovenskih rokah?

KOČEVSKA REKA PRI KOČEVJU. Tuk. prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo večjo prireditev, katera pa bo, kakor je iz lepakov razvidno, v popolnem nemškem duhu. Imenovano društvo ni čutilo potrebe, si preskrbeti in plakatirati lepake v slovenskem besedilu, čeprav ima med drugimi tudi člane slovenske narodnosti in je dvomljivo, da se bo pri tej prireditvi denar slovenskih posetnikov zavračal. Nimamo v principu ničesar proti nemškemu besedilu lepakov, razen popačenega naziva krajev, a pričakovali smo, da si bo društvo, ki bi se v tem oziru moralo ozirati na obe narodnosti — dalo izgotoviti lepake tudi v slovenskem besedilu, kajti jasno je kot beli dan, da so časi, ko se je smatralo te kraje kot »rein deutsches Gebiet«, že davno minili. Slovenci smo bili tukaj, smo in ostanemo. S tem bi se moral vsak pameten človek sprijazniti. Prostovoljna gasilna društva in tudi kočevska bi se nikakor ne smela postavljati na nacijonalistično podlago, ker so podpirana od pripadnikov te ali druge narodnosti, morala bi biti občekoristna ustanova, ki se ozira na vse. Netaktno in v vsakem oziru neprimerno je, da je imenovano društvo nas Slovence preko vsega ignoriralo, kakor da nas ni tukaj. V desetih letih obstoja Jugoslavije bi se menda vendar že mogli preorijentirati v položaj, v katerem se sedaj nahajamo. Od naše požarne brambe torej pričakujemo v prihodnje več takta in obzirnosti do nas Slovencev ,ki živimo v njenem območju. To za danes, v sličnem slučaju pa več in z večjim povdarkom.

SLOV. BISTRICA. Na nemški kandidatni listi se nahaja kot sreski kandidat tudi tukajšnji gostilničar Konrad Neuhold. To nas prav nič ne iznenaduje. Ta sin slovenske matere iz Visol je pravi predstavnik ne sicer spodnještajerskega nemštva ampak spodnještajerskega nemčurstva, ki je zagrizeno sovražno našemu narodu in se ne bo nikdar, dokler ga bo še kaj, sprijaznilo z jugoslovensko državnostjo. Mož je pač edini v našem mestu, ki se ni, odkar obstoja naša država, udeležil še niti ene državne manifestacije ter se je pri takih prilikah obnašal, kakor da bi se njega vse to ne tikalo, tako da je bil vedno užaljen naš narodni in državni čut. V tem mišljenju vzgaja tudi svoje otroke. V svoji zagrizenosti je postal sedaj ofenziven. Izjavil je javno, da se je sam ponudil za kandidata na nemški listi, ko je videl, da si kdo drugi v našem mestu ne upa kandidirati na tej listi. Pri tem je mož gostilničar in živi izključno od denarja, katerega mu nosilo Slovenci. Namesto da bi bil miren in vesel, da se mu dobro godi v kotu brezpomembnosti, si drzne javno se norčevati iz naše zavednosti! Slovenjebistričani, zapomnite si to dobro! Za vsakega Slovenca je nemogoče, da bi prestopil njegov prag. Ker se zbirajo zadnje čase pri Neuholdu razni njegovi nemčurski oprode, ki razpravljajo o nemčurski agitaciji za svojega nemčurskega kandidata prosimo, da se nam imena teh ljudi javijo. Bomo vse objavili. To je potrebno, da se še bolje spoznamo in da stremo enkrat glavo gadu, ki ga v svoji dobrodušnosti še vedno redimo.

SENOVO. »Slovenec« je prinesel poročilo o shodu gg. dr. Gosarja in Tratnika na Senovem dne 7. avgusta. Na ta shod je g. Tratnik pripeljal s seboj vso svojo rajhenburško gardo. Bilo jih je kakih 25 vseh skupaj, zraven seveda tudi senovški katehet. G. dr. Gosar je v dveh urah povedal nešteto stvari, katere je baje skušal napraviti kot minister za socijalno politiko, pa je pri vsaki točki odkrito priznal, da se mu nič ni posrečilo, ker pač ni šlo. Dolžil je razne svoje uradnike, da so oni krivi . . . Izjavil je, da bo SLS šla v vlado, če bo kazalo, če ne — pa ne! G. župnik Tratnik pa je vnaprej pel svoj znani: Tebe — g. Vukičević — hvalimo, ter izjavil, da so vladni radikali postali klerikalci in da bo SLS po volitvah — v vladi! Vse seveda na »medvedovo kožo«, kakor je umestno padla opazka! Pač zelo malo premišljeno, ker je ljudstvo spoznalo da hočete isto mizerijo, kot je bila do sedaj. Na svoja izvajanja, ki se dolgočasno vedno ponavljajo, je g. Tratnik dobil že na prvem shodu odgovor. Ljudje ga niso poslušali, v gostilni se je prepevalo, g. dr. Gosar pa je imel debato z delavci. Sodrug iz Zagorja je seveda povedal dovolj žalostne resnice predstavnikom SLS in je poleg tega še udaril na nacijonalne elemente in pa pravilnik skladnic. Zelo smo se čudili, ko je g. dr. Gosar izrazil bojazen, da bo novi pravilnik prinesel še večje razočaranje za rudarje, četudi so pri njegovi sestavi sodelovali socijalisti! Na shodu ki je trajal do mraka, je bilo nad tri četrtine pristašev SDS in SSJ. Ker je g. dr. Gosar sam priznal, da ni mogel ničesar narediti, potem bi bilo pač odveč, da bi te stvari ponavljal zastopnik SDS. Napredno delavstvo je med govori samo odgovarjalo s pikrimi opazkami in vprašanji. G. dr. Gosar je končno rekel, da je njegova želja, da se pri volitvah na noben način ne sme vplivati na svobodno mišljenje volilcev. Župnik g. Tratnik je pri tem naredil kisel obraz, saj je znano to, da se za volitve in shode klerikalne stranke največ dela s prižnic!

ŠT. PAVEL PRI PREBOLDU. V nedeljo, dne 7. t. m. smo se zbrali domači obrtniki v šentpaveljski šoli, da bi si ustanovili za domači kraj lastno obrtno šolo. Začetek je bil lep in merodajni činitelji nam gredo na roko. Prostori bi bili na razpolago, istotako tudi učiteljstvo, pripravljalni odbor je sestavljen. Prosimo, da nam gredo že uvedene obrtne šole na roko.

SV. URBAN NAD PTUJEM. Slovo vrlemu vzgojitelju. Preteklo nedeljo je pri Sv. Urbanu nad Ptujem priredilo tamkajšnje dijaštvo odhajajočemu učitelju g. Ramšaku presrčno odhodnico. Poslovilna igra je bila izborno vprizorjena. Velika množica domačinov je bila zbrana, kar je na deželi zelo redko. Ob poslovilnih besedah odhajajočega: »Mnog zlat klas v vaša polja, mnog gozd v vaše lepe gorice, srečo v vaše duše, napredek v vaša sela.« se je zasolzila množica. Značilno je to, kako je bil odhajajoči priljubljen v tem, nekdaj tako renegatskem kraju, in škoda, da je Ptuj, z malo izjemo zamudil nežen prizorček, ki je tako redek v njegovi okolici. Idealnemu narodnemu borcu pa na novem mestu v Ljutomeru mnogo sreče!

Naši onstran granic

p— *Na Bovško* so došli alpinci na vojaške vaje. V Bovcu prireja njihova fanfara večerne koncerte. Alpinci vršijo težke manevre na visokem pogorju. Lani so bili spravili na Triglav mal top, iz katerega so streljali na jugoslovensko stran.

p— *30 pastilj kinina* je zaužil v Rovinjskem selu v Istri 2 in polletni sin Brajnovičeve družine. Žena je bolna na malariji in zdravnik ji je dal 30 pastilj kinina. Položila jih je na malo mizico, kjer jih je deček našel in užil, meneč, da je v njih fin sladkorček. Otroka so takoj odpeljali v bolnico, pa je med potjo umrl.

p— *V obsežju goriške občine* pobira vojni materijal tvrdka Bodoni. Kdor bi našel kako nerazstreljeno granato ali drugo nevarno strelivo, mora to nemudoma sporočiti municipiju. Zadnji čas pa je, da se v goriški pokrajini po vseh bojiščih in okoli njih pobere vojni materijal, da bodo vendar že enkrat prenehale nesreče. Vsled brezvestnosti vladnih faktorjev je danes po goriških vaseh polno pohabljencev, žrtev nepobranega vojnega materijala.

p— *Vagon češkega blaga zgorel.* Na postajo južne železnice v Trstu so bili poklicani mestni gasilci, da bi rešili vagon češkega blaga iz plamenov. Požar so zapazili v Grljanu, v Trst je prišel vagon ves v ognju. Pogorelo je blaga za 600.000 lir.

p— *V Vipavski dolini* je prvo grozdje že zrelo. Proda se ga mnogo po dve liri kilogram, pa tudi že po L 1.50. Sadje bo letos še precej dobro obrodilo. Hruške se plačujejo kmetu po L 0.40 do L 0.80, češplje po L 0.60, breskve po L 0.80. Sadje nosijo za vojaki, ki imajo vaje v gorovju nad Vipavsko dolino. Suša dela škodo, vendar ne toliko, kolikor so prizadeti razni drugi kraji v Julijski Krajini.

p— *V Istri* je vsled suše poskočila cena koruze od 70 L za kvintal na 90, cena živini pa je vedno bolj nizka. Suša je pograbila tudi grozdje, tako da kmet obupava. Travniki in pašniki so suhi, vode ni, zlasti ne okoli Pazina, kjer je pošla tudi pitna voda.

p— *Italijanski učitelj proti slovenskemu tovarišu.* Pred goriški tribunal je bil pozvan učitelj Vilibald Komac, katerega je anonimno pismo dolžilo, da si je lastil drva v škodo šolske uprave v Idriji. Komačev branitelj je dokazal, da je pisec anonimnega pisma italijanski učitelj Tavaloci v Idriji, kakor je pozneje ta tudi priznal. Komac je bil oproščen.

p— *Okoli Pazina* pokajo topovi, kakor da bi se bila razvnela bitka s silnim nasprotnikom. Vršijo se veliki topničarski manevri, ki bodo trajali nenavadno dolgo časa. 23letni kmetski sin L. Ladavac je šel v gozd in tam naletel na granato, ki je eksplodirala in ga razmesarila. Topničarske vaje bodo zahtevale najbrže še več žrtev.

p— *Samomor.* V Višnjem pri Podkraju se je obesil 56letni Ivan Pepič. Revež je bil bolehen, gluh in skoro popolnoma slep.

p— *Kraški vodovod* je po vojni precej časa dobro posloval. Zato so ljudje nekoliko zanemarili svoje kale, ki so se s travo zarastli. Zadnja tri leta je vodovod poleti le neredno dajal vodo, letos v suši počiva. Komenski podeštat je dal na razpolago 500 lir za nakup bencina v svrho pogona strojev, da bi spravili vodo v izsušene cevi. Par dni je bilo nekaj vode, danes morajo ljudje po nekaterih krajih cele ure daleč iskati vodo. Fašistična organizacija je ponosno napovedovala Kraševcem vodovod, ki bo imel vedno dovolj vode!

p— *Duca d' Aosta* je odšel iz Goriške. Italijanski listi beležijo z zadoščenjem, kako je bil vojvoda d' Aosta pri posečanju bojišč lepo pozdravljen s strani domačega prebivalstva. Vihrale so povsod zastave, ljudstvo se je zbralo ob cestah in sledil je prisrčen sprejem. V Krnici je bil vojvoda naravnost ginjen ob iskrenem entuzijazmu in spontanih manifestacijah. Taki pojavi bi morali služiti v dobro «drugorodcem», ali v resnici samo podžigajo fašiste, da še bolj pritiskajo na nje, da bi postali še bolj mehki...

k— *Iz Koroške.* V «Kärntner Schulblattu» se pritožuje neki učitelj proti zapostavljanju iz slovenščine usposobljenih učiteljev. Na neki utrakvistični šoli je bil imenovan za nadučitelja prosilec, ki ne zna slovenščine prav nič, kljub temu, da se je pri razpisu službe zahtevalo znanje slovenščine. Med kompetenti je bil tudi učitelj, ki ima izpit iz slovenščine. Zanj se je zavzel dotični krajni šolski svet in deželni šolski svet ga je predlagal na prvem mestu. Dopisnik koroškega šolskega lista pravi, da bo slovensko prebivalstvo razupilo to imenovanje kot novo nasilje, potem pa vpraša, čemu izpit iz slovenščine, ako se take učitelje prezira in nastavlja na vodilna mesta v jezikovno mešanem ozemlju Nemce, ki ne znajo niti ene slovenske besede? Višja šolska oblast tako sama odpravlja «iz slovenščine usposobljene učitelje!» — Glede letine tožijo kmetje, da se upanje na obilno žetev ni uresničilo. Slana v pozni spomladi je zelo škodovala. Sadja bo jako malo. — V seji deželnega kulturnega sveta se je predsednik Supersberg spominjal v Ameriki umrlega koroškega Slovenca dr. Kuharja, ki je zapustil za koroško kmetijsko šolstvo tri milijarde. V okolici Celovca se otvori s tem denarjem kmetijska šola z velikim gospodarstvom.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 12. avgusta 1927. Višina barometra 308.8 m

Kraj (opazovanje)	Čas	Barom.	Temper.	rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v metrih	Oblačno 0—10	Padavine: Vrsta	Padavine: v mm do 1. ure
Ljubljana (dvorec)	7.	760·3	17·0	86	mirno	3		
	14.	758·1	28·1	51	E 3	7		
	21.	759·9	22·4	69	NE 5	10		
Maribor		759·9	21·0	70	NW 5	5		
Zagreb	8.							
Beograd		760·2	26·0	43	SE 4	0		
Sarajevo		761·2	21·0	57	mirno	0		
Skoplje		761·4	24·0	47	mirno	0		
Dubrovnik	7.	759·8	22·0	55	mirno	0		
Split		760·1	26·0	73	mirno	1		
Praha		759·3	28·0	—	SSW 8	3	dež	8.0

Solnce vzhaja ob 4.57, zahaja ob 19.12, luna vzhaja ob 19.27, zahaja ob 3.18.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 28.2 C, najnižja 14.8 C.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Izpremenljivo s tendenco k izboljšanju, nevihte niso izključene; temperatura bo padla.

Trieška vremenska napoved za soboto: Normalni vetrovi, nebo večinoma jasno; temperatura od 23 do 31 stopinj, morje skoraj popolnoma mirno.

Pred sodniki

Blizu Iga gospodari kmet Nande na svojem lepem posestvu, ki ga pozna devet fara na okoli. Mož ima sina Toneta, ki je zelo vroče krvi. Nandetov sosed Lipovec je namreč natančen mož in za nobeno ceno ne dovoli, da bi vozil Nande ali sin čez njegov sadni vrt. Oba soseda se radi tega večkrat prepirata, a Nande vendar vozi čez vrt, samo če more, saj mu je s tem prihranjen velik ovinek okoli sosedovega vrta. Tako je aprila moral peljati voz na njivo Tone. Ko se je bližal sosedovemu vrtu, je poskočil, če ga kdo ne opazuje in ko ni nikogar opazil, je pognal po poti čez vrt. Na vrtu pa je tedaj stala sosedova gospodinja, ki je fant ni opazil. Ko se je bližal nič hudega sluteč, je zavpila in ga jela poditi nazaj, češ, da čez njihov vrt ne bo nikoli vozil. Tone je bil jezen, da je kar zaškripal z zobmi in hotel je pognati dalje. Tedaj jo je pa prirezal čez vrt tudi gospodar, ki je že od daleč žugal; fant se je obrnil in peljal okoli, saj je vedel, da s sosedom ni dobro češnje zobati, posebno če je enkrat razburjen.

Še tisto popoldne je stala soseda Katra sama na vrtu. Gospodar je odšel v mesto po opravkih in to je bilo ravno prav za Toneta. Široko je prikorakal čez vrt, se ustavil pred sosedo in ji dejal: «Čez vrt bomo vozili, pa če še tako branite!»

«Ne, ne boste, pa vas bomo tožili,» ga je zavrnila soseda.

«No, da boš imela res kaj tožiti,» je dejal Tone, «ti bom pa malo posvetil.»

Pri tem je pograbil lestvo, ki jo je imela ženska v roki in jo sunil, da je kar padla. Vstala je, se grabila in drgnila po hrbtu, a fant se ji je smejal: «To menda še ni dovolj, bom še malo pomagal,» je dejal in jo pograbil za lase ter jo jel vleči, da je kar kričala. Komaj se mu je iztrgala in odhitela jokaje v hišo. Naznanila ga je, češ, da ji je tudi par dni nato grozil, da jo bo s sekiro in je res s sekiro letel za njo v hišo.

Tone je dejal sodniku, da je bil razburjen in jo je res sunil z lestvo, sicer ji pa nihudega prizadejal, saj je bila tako zdrava in še bol gibčna kot preje. Pripomnil pa je, da je drugič bila sama kriva, da ji je dal svoj delež, saj je vrgla vanj količek in ga zmerjala. Tone je bil radi grožnje s sekiro oproščen, ker menda ni bilo tako hudo; a radi tega, ker je sosedovo gospodinjo sunil z lestvo in jo zlasal, bo moral presedeti 5 dni v zaporu.

Kongres o razmnoževanju človeškega rodu

Za zadnje dni avgusta in prve dni septembra sklicuje Liga za populacijo v Londonu prvi mednarodni kongres o vprašanju obljudenja in razljudenja sveta. Kongres se bo vršil v Ženevi in bo prvi te vrste v zgodovini. Njegov namen je za današnjo dobo zelo značilen: doslej prezirana Malthusova teorija, po kateri utegne biti nekoč preveč ljudi na zemlji, se vedno boli upošteva in dela preglavice ljudem, ki gledajo v bodočnost.

Vprašanje populacije je že danes tako pereče, da se čuti potreba po mednarodnem kongresu. Gre za cel kompleks problemov in vprašanj, ki segajo globoko v posamezne znanstvene panoge o človeku, zlasti pa v biologijo in sociologijo. V poedinih deželah se še čuti depopulacija, v drugih pa že previšek. Tak previšek grozi človeštvu v celoti, zato se življenje vedno bolj zapleta in postaja za posameznika od desetletja do desetletja težavnejše. Mussolini sicer hoče, da naj bi se Italijani razmnožili na 60 milijonov, čeprav že zdaj ne vedo kod, ne kam, ali pametni ljudje so bržčas mani kot kdaj poprej dovzetni za to, da bi skrbeli za človeški »kannonenfutter«. Ni se bati, da bi si Italijani dobesedno vzeli k srcu Mussolinijevo povelje k razmnoževanju!

Znanstveno se bodo ta vprašanja obravnavala v smislu omejevanja prevelike razmnožitve ljudi. Predvsem pa bo šlo za povzdigo kakovosti, t. j. življenske sposobnosti posameznikov. Zahteve sodobne evgenike (med njimi zabrana ženitve oziroma možitve notoričnih pijancev, bolnikov z odprto tuberkulozo, spolno bolnih itd.) bodo morale nujno preiti v zakonodajo. Sploh se bo posihdob z vso resnostjo in smotrenostjo posvečala skrb človeku kot biološkemu in socialnemu bitju. Spolno vprašanje dobiva nov, t. j. socialen pomen in se obravnava predvsem s tega vidika.

V Ligi za populacijo so odlični znanstveniki. Na ženevskem kongresu bodo zastopani vsi važnejši omikani narodi.

Razporoke v sovjetski Rusiji

Kakor kažejo statistične številke, so zakoni v sovjetski Rusiji bolj nestanovitni kot kje drugod na svetu. Do majnika letošnjega leta je bilo v Ljeningradu sklenjenih 9681 porok, 7255 parov pa se je razporočilo. Še lansko leto je bilo 8482 porok in samo 2126 ločitev. Lani je pripadlo na 100 porok 26 razporok, letos pa kar 75 odstotkov. Sklepanje zakonov je v Rusiji zadnja leta izredno lahka in malo odgovorna zadeva. Kadar se kakemu paru zljubi, se dogovorita glede skupne mize in postelje in šele čez mesec dni poizkusnega zakona stopita k oblastim zaradi poroke in registracije. Takšna je stvar v praksi. A tudi razporoka ni težja. Prideta v urad, kjer uradnica vpraša: »Je-li zakon trajal eno leto?« — »Je kaj otrok?« — »Nič?« — »Premoženje?« — »Ime?«. — Slednje se tiče žene, če hoče namreč svoje dekliško ime, kakor ga je imela pred poroko. Uradnica zabeleži odgovore, pritisne uradni pečat in razporoka je končana.

Razlogov za ločitev ni treba navajati. Država se briga zgolj za otroke, ki so se rodili v zakonu. Vse drugo je zasebna zadeva. Mnogi pari so razporočijo le zaradi naveličanosti in želje po izpremembi. Za nravnost nihče ne vprašuje, ker to je zgolj »buržujski predsodek«.

Gospodarstvo

Izredna glavna skupščina Hmeljarskega društva za Slovenijo

(Konec).

Selekcija in odbiranje hmelja.

O tej najvažnejši točki dnevnega reda je razpravljal odposlanec ministrstva za kmetijstvo in vode g. inž. Teržan. Uvodoma je g. referent omenil veliko skrb in prizadevanje ministrstva za kmetijstvo in vode v ohranitev in okrepitev hmeljarstva, te edine aktivne panoge našega kmetijstva. Gosp. poročevalec je potem podal statistiko o s hmeljem zasajenim zemljiščem v Evropi ter navedel, da se tozadevno nahaja Jugoslavija na tretjem mestu, ker ima približno 8500 ha s hmeljem zasajenega zemljišča in je tako postala najnevarnejša tekmovalka Češki in Nemčiji. Kako bomo prestali konkurenčni boj z navedenima konkurenčnima državama in s Poljsko, to je pa odvisno od **kvalitete našega hmelja.** Svetovno priznana, izborna kakovost našega savinjskega hmelja si bomo ohranili ter jo še povzdignili le potom **selekcije ali odbiranja hmeljskih sadežev.** Tozadevno se morajo naši hmeljarji še mnogo naučiti in ne saditi vse, kar je le hmeljskemu sadežu podobno. G. inž. Teržan je nadalje razpravljal o selekciji hmelja v Nemčiji in na Češkem ter navedel, kako se bo isto delo izvrševalo v Bački, kjer stoje hmeljarjem na razpolago veliki kompleksi najboljšega zemljišča in kjer tudi razpolagajo z obilnimi denarnimi sredstvi. G. poročevalec je nato podal detajlirano navodilo za selekcijo hmeljske rastline v Sloveniji in priporočal v to svrho ustanovitev posebne **zadruge,** za katero je ministrstvo za kmetijstvo in vode tudi že izdelalo osnutek. Glavna skupščina se je v principu izrekla za ustanovitev navedene zadruge, zato naj hmeljarji priglasijo svoj pristop. **Ker se selekcija že prične prihodnji teden, je zadeva zelo nuina.** Zglasitve se naj pošljejo Hmeljarskemu društvu v Žalec, katero bo potem ukrenilo vse potrebno. Zadruga bo tudi deležna državne podpore. G. inž. Teržan je želj za temeljito in vseskozi velepomembno razpravljanje iskreno zahvalo vse glavne skupščine. Želeti bi le bilo, da bi se vse to poročilo ponatisnilo v naših časopisih.

Pri zadnji točki dnevnega reda se je prav živahno razpravljalo vprašanje, ali se naj glede na veliko število društvenikov (približno 1100) pravila Hmeljarskega društva za Slovenijo v toliko izpremene, da se za večja okoliša ustanove podružnice ali sekcije ali pa naj ostane pri sedanjih poverjeništvih. To vprašanje naj razmotriva društveno vodstvo in naj predloži glavni skupščini l. 1928 tozadevne predloge.

Ko je g. Bošnak - Parižlje v znešenih besedah izrekel društvenemu vodstvu v imenu glavne skupščine za vzorno delovanje zahvalo in priznanje, je g. predsednik zaključil lepo uspelo izredno glavno skupščino.

Povoljna ureditev naših vojnih dolgov v Angliji

Predvčerajšnjim smo poročali, da je bil v Londonu dosežen sporazum glede ureditve naših vojnih dolgov v Angliji. Po uradnem poročilu ministrstva zunanjih zadev je tozadevno pogodbo podpisal v imenu vlade naš poslanik v Londonu. Po tem sporazumu je bil celotni dolg v znesku nominalnih 28.5 milijonov reduciran na nominalnih 25.5 milijona Din. Ker pa bomo za ta dolg poleg amortizacije plačevali le tri četrtine odstotka letnih obresti, je bila dejanska vrednost priznanega dolga reducirana na 8,250.000 angleških funtov, kajti breme, ki smo ga s to pogodbo priznali, odgovarja bremenu, ki bi nastalo za našo državo, če bi danes najeli posojilo v znesku 8.25 milijona angleških funtov al pari na 62 let po normalni obrestni meri. Ta sporazum je za nas povoljnejši nego sporazum, ki so ga z Anglijo sklenile Francija, Grčija in Portugalska.

Ureditev vojnih dolgov v Angliji je eden najpomembnejših dogodkov v naši finančni zgodovini zadnjih let. Za finančne stike z Anglijo se odpirajo nove perspektive. Kakor znano, nam je bilo dosedaj zaradi nerešenega vprašanja vojnih dolgov zaprto londonsko tržišče kapitala, čeprav bi bili londonski finančni krogi pripravljeni staviti naši državi in našemu privatnemu gospodarstvu na razpolago izdatnejša finančna sredstva v obliki posojil. Ureditev vojnih dolgov v Angliji pa je tudi velikega pomena za našo valuto. S tem je padla zadnja ovira z ureditev našega valutnega vprašanja, za končno stabilizacijo dinarja na podlagi zakona in za prehod k zlati valuti.

Pričakovati je, da bo v kratkem rešeno tudi vprašanje predvojnih trgovinskih dolgov v Angliji, kar bi bilo zopet velike važnosti za poglobitev trgovinskih odnošajev med našo državo in Anglijo. Po poročilih iz Beograda se trenotno nahaja to vprašanje v stanju proučavanja.

— **Znatno povečanje vlog pri ljubljanski podružnici Poštne hranilnice.** Iz izkaza Poštne hranilnice za mesec julij je razvidno, da je stanje vlog v tem mesecu znatno nazadovalo, in sicer od 348.5 milijonov Din v mesecu juniju na 310.9 milijonov Din v mesecu juliju (najvišje je bilo stanje vlog v aprilu, ko je znašalo 370.3 milijona Din). To nazadovanje vlog je vsakoletni pojav, ki je v zvezi s financiranjem letine. Najbolj je nazadovalo stanje vlog v zagrebški podružnici (od 116.3 v juniju na 55.4 milijona Din v juliju). Tudi v beograjski in sarajevski podružnici je stanje nazadovalo, dočim se je v ljubljanski podružnici znatno dvignilo, in sicer od 62.2 na 107.9 milijona Din. Tako visokega stanja poštnohranilničnih vlog v ljubljanski podružnici še nismo nikoli zabeležili, kajti dosedaj se je stanje v ljubljanski podružnici gibalo vedno med 60 in 70 milijoni Din. To visoko stanje vlog v ljubljanski podružnici je le deloma pripisati povečani likvidnosti na slovenskem denarnem tržišču. Znatno povečanje vlog v ljubljanski podružnici Poštne hranilnice je gotovo povzročila otvoritev deviznega oddelka na ljubljanski borzi, kar nam potrjuje dejstvo, da je istočasno znatno nazadovalo stanje vlog v zagrebški podružnici. Slovenskim denarnim zavodom po otvoritvi ljubljanske devizne borze ni več potrebno držati v Zagrebu večja likvidna sredstva v svrho opravljanja deviznih poslov. Število poštnočekovnih računov se ni znatno izpremenilo; v Ljubljani se je dvignilo od 4593 na 4613, v Zagrebu od 4520 na 4544, v Sarajevu od 2629 na 2638 in v Beogradu od 2481 na 2511.

= **Prezadolženost našega kmetijstva.** Ministrstvo za kmetijstvo in vode je nedavno dalo vsem velikim županstvom nalog, da zberejo podatke o dolgovih kmetijstva. Po dosedaj sprejetih izkazih je računati, da je naše kmetijstvo zadolženo pri denar. zavodih za **dve milijardi Din.** Če se še upoštevajo privatna posojila, ki so statistiki težko dostopna, tedaj lahko računamo, da znašajo celokupni dolgovi našega kmetijstva okrog 3 milijarde dinarjev. Ker bo v primeri s to ogromno vsoto državni kmetijski kredit le malenkosten (150 milijonov dinarjev) in ker so obresti, ki jih morajo plačevati kmetje predvsem v Srbiji, Črni gori in Bosni, zelo visoke, namerava minister za kmetijstvo in vode koncentrirati vsa ta posojila pod državno kontrolo in v ta namen najeti veliko posojilo.

= **Imenovanje uradnikov za podružnici Državne hipotekarne banke v Ljubljani in v Zagrebu.** Kakor poročajo iz Beograda, je minister za trgovino in industrijo podpisal dekret o imenovanju uradnikov za podružnici Državne hipotekarne banke v Ljubljani in v Zagrebu. Kakor se doznava, bodo ti uradniki nekaj časa prakticirali v Državni hipotekarni banki v Beogradu, nakar bodo šele nastopili nova službena mesta.

= **Stanje hmeljskih nasadov na Češkem.** Zveza hmeljarskih društev v Žatcu (ČSR) poroča 9. t. m. po vsestranskem in temeljitem ogledovanju hmelj. nasadov v žateškem okolišu: Začetkoma javljena neenakost v stanju naših hmeljnikov je izginila le deloma. Sicer se je v nekaterih občinah stanje izdatno izboljšalo, v drugih pa zopet izdatno poslabšalo. Škoda, povzročena spomladi po bolhaču, je le deloma poravnana. Večina teh nasadov je slabih, rastline v njih so vitke in koničaste. Presenetilo nas je, da se je zadnji teden pojavilo tudi poškodovanje po črni rosi. Slabi so tudi nasadi, ki so spomladi trpeli zaradi mokrote. V drugih delih okoliša so pa nasadi bujni in prav lepi. Stanje nasadov v okolici Žatca se torej lahko označujejo kot mešani. Pričakujemo dobro, ali srednjo letino, kar je pa odvisno od vremena.

= **Hmeljarjem.** Hmeljarsko društvo za Slovenijo je izdalo letak naslednje vsebine: Hmeljarjem! Ako hočete ohraniti sebi in svojim naslednikom hmeljarstvo kot vir blagostanja, potem se vestno in dosledno ravnajte po navodilih umnega hmeljarstva. **Zlasti pa strogo pazite na lepo obiranje, vestno prebiranje, pravilno sušenje in pravočasno basanje hmelja. Bodite skrajno pravični pri prodaji hmelja!** Pripelijte in oddajajte kupcu le to, kar ste mu prodali, oziroma le to, kar je on kupil od Vas in nič drugega! Bodite pri prodaji hmelja tudi skrajno previdni. **Ne zaupajte vsakemu človeku, ki hoče od Vas kupiti hmelj!** Zahtevajte od vsakega Vam neznanega kupca **legitimacijo,** s katero dokazuje, da je upravičen kupovati hmelj ali za sebe, ali za koga drugega. Skrbite torej vsi, da se bo ugled našega hmeljarstva dvigal od leta do leta in da bo tako naraščalo zaupanje tujih in domačih kupcev do Vas.

= **V zadružni register** se je vpisala nastopna zadruga: »Varčen kredit«, splošna hranilna in kreditna blagajna, r. z. z o. z. v Mariboru.

= **Občni zbor.** Redni občni zbor »Deskec gozdne industrijske d. d. v Ljubljani, se bo vršil 3. septembra v družbeni pisarni v Ljubljani. Sklepalo se bo o povišanju delniške glavnice.

= **Likvidacija.** V likvidacijo je prešla Posojilnica v Zatičini, r. z. z n. z.

= **Konkurz** je razglašen o imovini Franca Rozine - Tomšeta, posestnika in kleparja v Trbovljah (prvi zbor upnikov 7. septembra, oglasitveni rok do 30. septembra, ugotovitveni narok 12. oktobra).

= **Povečan izvoz ruskega žita v preteklem gospodarskem letu.** V pretekli žitni kampanji (julij 1926 — junij 1927) se je znatno povečal izvoz ruskega žita in sicer od 161 milijonov pudov v kampanji 1925/26 na 182 milijonov pudov v kampanji 1926/27.

Borze

12. avgusta.

Tudi danes je bila privatna ponudba v devizah znatna. Nudile so se devize na Berlin, Newyork, Dunaj, Trst in Prago. Narodna banka je intervenirala le v devizah na London in Curih. Tečaji so ostali v glavnem nespremenjeni. Na zagrebški in beograjski borzi se je dvignil London za 5 točk.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda trgovala po včerajšnjih tečajih; proti koncu borznega sestanka pa je popustila na 351. Bančni papirji so ostali nespremenjeni, edino Obrtna se je živahneje trgovala po 39.5 — 40. Na tržišču industrijskih papirjev je bila zaključena Danica po 155 do 160. V skladu z budimpeštanskimi tečaji so se znatno dvignile delnice Našice Union; nudil se je denar po 1850.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 0 — 13.53, Curih 1093.5 do 1096.5 (1095), Dunaj 7.9925 — 8.0225 (8.0075), London 275.8 — 276.6 (276.3), New-York 0 — 56.79, Praga 168.2 — 169 (168.6), Trst 308.25 — 310.25 (309.25).

Zagreb. Amsterdam 22.745 — 22.805, Dunaj 7.9904 —8.0204, Berlin 13.5125—13.5425, Italija 308.28 — 310.28, London 275.85 do 276.65, Newyork 56.7 — 56.9, Pariz 222 do 224, Praga 168.2 — 169, Curih 1093.5 do 1096.5.

Beograd. Pariz 221.9 — 223.9, London 275.85 — 276.65, Newyork 56.68 — 56.88, Milan 308.2 — 310.2, Dunaj 7.985 — 8.015, Budimpešta 9.93—9.96, Berlin 13.5115—13.545, Bruselj 7.91 — 7.94, Bukarešta 35 — 35.5, Atene 75.25 — 75.75, Sofija 40.75 — 41.25.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.30, New-York 518.75, London 25.21125, Pariz 20.335, Milan 28.235, Budimpešta 90.55, Bukarešta 3.22, Dunaj 73.06, Praga 15.39.

Dunaj. Beograd 12.475 — 12.5150, Berlin 168.49 — 169.99, Budimpešta 123.74—124.04, Bukarešta 4.3950 — 4.4150, London 34.4525 do 34.5525, Milan 38.6125—38.7125, Newyork 708.65 — 711.115, Pariz 27.77 — 27.87, Praga 20.9950 — 21.0750, Curih 136.63—137.13.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59.16, v Berlinu 7.393.

Efekti.

Ljubljana. Celjska 197 — 199, Ljubljanska kreditna 142 — 0, Merkantilna 0 — 90, Prištediona 850 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Vevče 135—0, Stavbna 56—0, Šešir 104—0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 351 — 352, kasa 351 — 352, za avgust 351 do 353, za oktober 355 — 358; bančne vrednote: Hrvatska 27.5 — 32.5, Eskomptna 91 do 91.5, Poljo 15.5 — 17, Kreditna Zagreb 91 — 92, Hipo 55 — 57, Jugo 90 — 92, Ljubljanska kreditna 142 — 145, Obrtna 39.5 do 40, Prištediona 850 — 855, Zemaljska Sarajevo 130 — 0; industrijske vrednote: Našice Union 1850 — 0, Drava 525 — 0, Šećerana Osijek 480 — 495, Isis 46 — 47, Gutmann 240 — 250, Slaveks 100 — 0, Slavonija 13—16, Trbovlje 460 — 470, Union 305—0, Vagon 36 — 40, Vevče 135 — 142.5, Danica 155 — 165.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (12. t. m.) Les: Tendenca neizpremenjena. Zaključeni so bili 3 vagoni, in to 1 vagon suhih bukovih drv, fco vagon nakl. postaja po 19.50 in 2 vagona tramov, glava - glava, tesani po kupčevi noti, fco vag. naklad. postaja po 280. Deželni pridelki: Tendenca neizpremenjena. Zaključkov ni bilo. Nudi se nova baška pšenica, 78 kg, 2 %, brez doplačila, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 347.5 — 350, za september pa po 355 — 357.5; nova sremska pšenica, 78/79 kg, 2 %, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 345 — 347.5; nova slavonska pšenica, 78/79 kg, 2 %, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 340 — 342.5; turščica baška promptna, plač. 30 dni, slov. post., navadna tarifa po 265, mlevska tarifa pa po 260; moka «0», fco Ljubljana, plač. po prejemu po 515.

Svinjski sejem v Mariboru (12. t. m.) Dogon 331 komadov. Povprečne cene za komad: prasci 5—6 tednov stari 125 — 146, 7—9 tednov 150—200, 3—4 mesece 360 do 420, 5—7 mesecev 450 — 480, 8 — 10 mesecev 550—650, 1 leto stari 1000 — 1100 Din. Za kg žive teže: 10 — 11, mrtve teže 15 do 18 Din. Prodanih je bilo 141 komadov.

Novosadska blagovna borza (12. t. m.) Pšenica: baška, 79/80 kg 305 — 307.5; sremska, 77/78 kg 300 — 302.5. Oves: baški 202.5 — 205. Turščica: baška 215 do 217.5; sremska 216 — 218. Moka: banatska «0gg» 445 — 450; baška «0» 450 do 455; baška «2» 425 — 430; baška «5» 395 do 400; baška «6» 340 — 350; baška «6.5» 300 — 310; baška «7» 280 — 290; baška «8» 200 — 210.

Dunajska borza za kmetijske produkte (11. t. m.) Na dunajskem tržišču je bila temeljna tendenca prijaznejša, vendar se promet ni mogel razviti. V pšenici je povpraševanje malenkostno, v rži pa se je pojavilo pomanjkanje ponudb. V turščici je tendenca zopet nekoliko čvrstejša. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene, edino rž se je podražila za 25 grošev, oves pa se je pocenil za 50 grošev. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 39 — 40.5, madžarska Tisa (80/82 kg) 43.5 — 44; rž: marchfeldska 37.5 — 38, madžarska 37.25 — 37.5; ječmen: prima 37 — 41; turščica: 28.5 do 29.5; oves: 28.5 — 29.

Boj zoper muho tse-tse

Laški listi poročajo, da je bilo iznajdeno toliko časa iskano sredstvo zoper proslulo muho tse-tse, ki ni samo povzročilka dremavice, marveč tudi najhujši sovražnik domače živine v tropičnih pokrajinah. Sredstvo se izdeluje iz gumijevega soka, ki ga izloča posebna vrsta rastline Euphrobia. Ta rastlina uspeva samo okoli Csnabara. Z njenim strupenim sokom mažejo domačini kožo starih oslov, ki niso več za rabo. Muhe tse-tse obilno sesajo kri ubogih živali in kmalu nato pocepajo.

Poizkusi z oslom, ki so ga natrli z omenjenim sokom, so izborno uspeli. Prvega dne je bilo uničenih kakih 200 muh, naslednjega dne pa samo še 50. Ubogi osel je poginil. Pogled na ostarelo, v delu izčrpano žival, ki mora še z zadnjimi silami služiti interesu ljudi in tropske živine, je mučen, vendar pa je omenjeni sok edino uspešno sredstvo zoper pogubno muho tse-tse. Ostareli osli se bodo morali še nadalje trpinčiti, da se reši mnogim ljudem in živalim življenje in zdravje.

Papiga kot tatica

Italijan Freddanoni, ki živi v Parizu, je v svoji brezposelnosti iznašel novo sredstvo, s katerim bi se dal tuj človek okrasti. Opazil je, da ima njegova soseda, gledališka igralka Emrichetta Vireust navado, da položi zvečer svoje dragulje v steklen kozarec na mizi. Dolgo je premišljeval, kako bi se dali ponoči najlažje izmakniti, nazadnje pa jo je le iztuhtal. Ima redkobesedno, vendar pa inteligentno papigo, ki jo je sklenil izvežbati v tatvini. Začel je v lastnem stanovanju. Papiga je pokazala precej talenta. Nato je Freddanoni kupil steklen kozarec enake oblike, kakor ga ima igralka za nočno shrambo draguljev in je položil vanj steklene uhane, ki se dobe za par frankov. Ko je mislil, da ima v papigi zvestega pomočnikn in zaveznika v tatinski obrti, jo je poslal ponoči skozi odprto okno svoje sladko speče sosede. Papiga je res ukradla briljantne uhane, vredne kakih 7000 frankov.

Alj gorje! Namesto da jih odnese svojemu gospodarju, ki je hrepeneče čakal na pametno ptico, je papiga zletela na okno v prvem nadstropju in uhane odložila. Bilo je okno hišničnega stanovanja. Ko je zjutraj gdč. Vireust opazila, da so ji izginili uhani, se je brž oblekla, da prijavi tatvino policiji. Medtem pa je že prišla hišnica in ji prinesla dragulje češ, da jih je ponoči ukradla sosedova papiga.

Umetnica pa je tatvino vseeno prijavila in ker papiga po kazenskih zakonih omikanih držav ne odgovarja za svoja dejanja, se bo moral zagovarjati njen gospodar in tatinski učitelj.

Tvrdka
Desider Lederer, Sombor
kupuje:
seno
krompir
drva
stavbni les
prazne solne vreče
prazne vreče od moke
in prosi ponudbe. 8920

Ležalne stole

á Din 160
po povzetju Din 170
nudi
Rudolf Radovan
tapetnik
Krekov trg št. 7.

Absolventa
rabimo proti takojšnjemu nastopu
iz usnjarske šole na Dunaju ali v Freibergu kot drugega kemika.
Ponudbe poslati na tovarno strojil v Majšperku pošta Pragersko. 8963

Korespondentinja
perfektna slovenska, hrvatska in nemška stenotipistinja s 10 letno prakso, nameščena več let pri firmi v Slavoniji, želi mesta za takoj v Sloveniji. Ponudbe pod „Perfektna moč" na oglasni oddelek „Jutra".

GILLETTE BLADE NOT-TO-BE-RESHARPENED
Edino pravo **električno brušenje britvic** pri tvrdki
G. Besednik in Drug, Ljubljana,
Prešernova ul 5.

Fly-Tox Flaj-Tox
Cuvajte se imitacij!
Matere čuvajte svoje deco pred muhami in komarji, ki prenašajo razne nalezljive bolezni, opasno malarijo in barako gromico.

Flaj Tox je najpopolnejše in edino zanesljivo sredstvo za uničenje muh, komarjev, stenic, živalskih parasitov in žuželk. Preizkušen v Pasteurjevem zavodu, institutu v Parizu in veterinarske šole v Alforu. Prospekt na zahtevo brezplačno. Dobiva se v vseh drogerijah in pri zastopništvu
T. Subašića i Komp.
Beograd, Knez Mihajlova ul. 25.
ISIS d. d., Ljubljana
Komenskega ulica št. 7
in **drogerija SANITAS,** Prešernova ulica 5.

Mrtva fotografija ali živa?

Kinematografske filme, najlepše spomine na svojce, prijatelje, potovanja in doživljaje lahko
snemate in nato projecirate Vi sami
z amatersko pripravo
Pathé Baby.
Snemalni aparat stane samo Din 1250·—, projekcijski pa Din 1300·—.
Projekcijski aparat se lahko kupi in rabi tudi sam, ker se dobe že dogotovljeni filmi po Din 5·— vselej na posodo.
Velika izbira filmov, **poučni, humoristični, naravoslovni, drame itd.**
Zaloga drogerija SANITAS, Prešernova 5
Cenik na zahtevo franko. 8184

TOVARNIŠKO ZALOGO POHIŠTVA

priporoča za nakup in vabi na ogled
ANDREJ KREGAR
ŠT. VID n. Ljubljano
nasproti kolodvora Vižmarje,
Zahtevajte cenik!

Uganka!
Kaj je tisto česar nihče ne more
? ? ?
in ga odložiti predno si prišel do konca!
Kuliznica „Jutra", zvezek 16.
Broširan izvod 45, vezan 50 Din.

Začeti čitati zgodovinski roman „Papežinja Favsta"

✠

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčnoljubljeni, dobri soprog, oče in svak, gospod

Anton Leitgeb

upravnik dolenjskih železnic in revident drž. železnic v pokoju

v četrtek, dne 11. t. m. po dolgi, mučni bolezni, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 13. avgusta ob polu treh popoldne iz hiše žalosti, Medvedova cesta 32, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 12. avgusta 1927. 8996

Miroslava Leitgeb roj. **Baraga,** soproga
Martina Leitgeb, hčerka,
in vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod.

J. O. Curwood: 36

Preganjana žena

Roman.

Dospeli so bili na vrh prelaza in stari gorec je z dolgim medenim daljnogledom premotril dolino, iz katere so bili prišli. Pod njimi je ležala Tête Jaune, sveteč se v ranem solncu, in Aldousu je zdajci prišlo na um, da se Mac Donald s tega hriba ozira po svojih sovražnikih. Pogledal je Jano. Brzo dihaje je zrla na krasno deželo, ki se je širila pod njimi. A že se je odvrnila in se je srečala z njegovimi očmi.

»Ali mislite, da utegnejo — priti za nami?« je vprašala.

Odkimal je.

»Tu ni nikake nevernosti,« ji je zatrdil.

Mac Donald je bil stopil s konja in je skrčen ležal za skalo, na kateri mu je slonel daljnogled. Svojo dolgo puško je bil prislonil k bolvanu; ogromna štiriinštiridesetka, spomin na minule indijanske čase, mu je visela ob boku. Jana je zapazila te znake pripravljenosti in njen pogled se je vrnil k Aldousu. Njegova 303 je visela ob sedlu. Za pasom je imel težko avtomatsko pištolo. Nasmehnila se je. V njenih očeh se je zrcalilo nekaj umevajočega, obenem pa nekakšna izzivalnost. Ni ga delj izpraševala, a njen pogled je bil tako zgovoren, da je zardel.

Mac Donald je čez trenutek zložil svoj daljnogled in zajahal konja, ne da bi kaj rekel. Tam, kjer se je začel sestop v drugo dolino, so se spet ustavili. Na severu so žareli v parah zgodnjega solnca snežni vrhovi Saw Tooth Range. Najbrže ne delj nego uro od njih je štrlel ogromen rdeč peščenčast velikan, kakor bi zapiral konec doline. Mac Donald je iztegnil dolgo roko proti njemu.

»Tisto, česar iščemo, je za onole goro,« je dejal. »Deset milj je še do nje.« Nato se je obrnil k mladi ženi. »Trudni ste, jelite, Miss Jane?«

Aldous je opazil, kako je stisnila ustnice.

»Prav nič nisem trudna. Le jahajmo, prosim vas.«

Napeto je zrla na mrko rdečkasto gmoto gore. Njene oči se niso spustile na prelestni lok doline, niti niso videle snežnih vršačev, ki so zadaj kipeli v nebo. Nekaj divjega in neprirodnega je bilo v tem srepem pogledu. Ko so se spustili s prelaza, je krenil Aldous za njo. Srce mu je utripalo čedalje bolj nemirno; staro vprašanje se je nenadoma spet dramilo v njem in spet je pritiskalo nanj kakor težko breme. Niti za trenutek ni odtrgal oči od Jane. Ona pa je še vedno nepremično strmela v goro, za katero je bil grob, ki so ga iskali. A tisto, kar mu je vznemirjalo kri, ni bila samo Jana. Njen obraz ni bil bled, ampak nezdravo rdeč kakor obraz bolnika, če ga kuha vročica. Samo oči so jo izdajale; njih čudna napetost in malone bolestna vztrajnost, s katero so se upirale v oddaljeno goro, ter njih groza pred nečim, kar se je bližalo — vse to mu je šlo silno do živega. Spet se je zalotil, kako zadaja samemu sebi vprašanja, na katera ne more odgovoriti. Zakaj se mu ni Jana obširneje izpovedala? Kakšen je bil globlji zmisel poseta te gomile in njenega potovanja v gore?

Ozka indijanska steza se je spodaj iztekala v gosto smrekovo šumo. Čez pol ure so prispeli v travnato dolino, po kateri je žuborel potok. Ves ta čas se Jana ni ozrla, niti ni Aldous izpregovoril. Mac Donald je zavil proti severu in peščenčasto pogorje se je vzdignilo baš pred njimi. To pogorje ni bilo podobno ostalim goram. Nekaj neblagega in usodnega je bilo že v njegovi podobi. Bilo je odurno in raztrgano. Nič ni raslo na njem; njegova gola pobočja in razklane stene so dobivale v solnčni pari temno in vlažno rdečkasto barvo, nalikujočo barvi sveže krvi. Aldous je čutil, kako se mora ta slika dojmiti Jane, in je sklenil, da konča njeno muko. Spet je zajahal tik ob njeno stran.

»Želel bi vam, da bi se bliže seznanili z Donaldom,« je dejal. »Tako malo se meniva zanj, Ladygray. Ali vam bo nevšečno, če ga povabim, naj se vrne in naj jaše nekaj časa z vami?«

»Tudi jaz bi se radi pomenila z njim,« je odgovorila. »Če mislite —«

»Da,« ji je mirno segel v besedo. »Stari Mac Donald se vam bo kmalu priljubil, Ladygray. Rad bi — če morete — da mu poveste vse, kar vam je znanega o — Jani. Recite, da sem vam jaz prinovedoval o njej.«

Pritrdila je. Njene ustnice so se zganile v nasmešek.

»Povem mu,« je dejala.

Čez nekaj časa je rekel Aldous Mac Donaldu, da ga Jana pričakuje. Stari gorec je osupnil. Vzel je pipo iz ust, iztrkal na pol dogorelo vsebino ter jo spravil v običajni žep.

»Govoriti želi z menoj?« je vprašal. »Bog nebeški — zakaj neki?«

»Zato, ker misli, da se čutite zapuščenega, Mac. A čujte,« — tako govoreč se je Aldous sklonil k starcu, — »njeni živci bodo kmalu odpovedali pokorščino. Poznam to. Važen vzrok mi brani, da ne morem sam umiriti napetosti, ki se je polašča. Vi jo lahko pomirite. Neprestano misli na to goro in na grob za njo. Vrnite se k njej in pokramljajte. Pripovedujte ji o tem, kako ste nekoč prvikrat jahali semkaj po teh dolinah — s svojo Jano. Boste li, Mac? Ali ji boste pripovedovali o tem?«

Mac Donald ni rekel ničesar, toda odkljusal je nazaj. Aldous je prevzel vodstvo. Ko je čez nekaj minut pogledal preko ramena, se je tiho nasmehnil. Jana in stari lovec sta vštric jahala ob potoku in Jana je govorila. Pogledal je na uro. Nato se ni več ozrl nanjo, dokler se niso dvignili pred njim prvi goli odrastki rdeče gore. Ura je bila minila, odkar je ostavil Jano. Pred njim, kako miljo daleč, je bil raztrgan greben; po načrtu, ki mu ga je bil Keller narisal v inženjerskem taboru, je morala biti za njim divja soteska, ki je vodila v drugo kotlino na desni strani pogorja. Bližal se ji je že, ko je Mac Donald prijahal naprej.

Naročila in vse dopise, tičoče se malih oglasov, je poslati na Oglasni oddelek »Jutra«, Ljubljana, Prešernova 4. Tel. št. 2492

Mali oglasi

Vse pristojbine je vpošlati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne probijo. Čekovni račun poštne hranilnice Ljubljana, št. 11842.

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socijalne namene občinstva: vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5·—. Pristojbina za šifro Din 3·—.

Zaročne, dopisovanja in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—. Pristojbina za šifro Din 5·—

Kam pa kam?

Vabilo k **veliki vrtni veselici** katero priredi Prostovoljno gasilno in reševal. društvo Laverca dne 14. avgusta ob 2. uri popoldne na vrtu g. Ivana Ogrina na Laverci. Vstopnina za osebo 5 Din. Gasilci v kroju imajo vstop prost. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, se prepačila hvaležno sprejemajo. — K obilni udeležbi vabi odbor. 23256

Motorna vozila

Bencinski motor 5—6 HP s krožno žago za žaganje lesa kupi takoj Anton Pogačnik, Podnart. 23295

Osebni avto s izvrstnim motorjem 20 HP, vporabljiv za tovorne svrhe, brezhiben, poceni naprodaj. — Ponudbe na podružnico »Jutra« v Mariboru pod »Raf«. 23341

Službo dobi

Zastopnike tudi začetnike, vestne, sposobne in dobre prodajalce na deželi, sprejmem takoj za vse kraje v državi. Potrebno samo do 400 Din za kolekcijo. Ponudbe z opisom dosedanjega delovanja je poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Gotov zaslužek«. 23298

Perfektno kuharico popolnoma veščo francoske kuhinje ter nadevanja, z večletnimi spričevali iščem s 15. septembrom. Plača po dogovoru. Spričevala poslati pod »St. 116« na oglasni oddelek »Jutra«. 23318

Dve pletilji s hrano in stanovanjem v hiši sprejme takoj Cecilija Zertuš, Kamnik, Samostanska ulica 56. Plača po dogovoru. 23306

Samostojno šiviljo sprejmem takoj (za trgovino) v stalno službo. Prednost ima ona z lastnim strojem. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23324

Kino-operaterja ki bi samostojno vodil že vpeljano kinopodjetje, sprejmem za jesen. Ponudbe s sliko, prepisom spričeval in zahtevkom plače na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Kino-operater«. 23318

Več dobrih zidarjev in delavcev sprejme stavbno podjetje Ivan Ogrin, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje štev. 8. 23335

Brivskega pomočnika samostojnega sprejme z 20. avgustom Anton Cob, brivec v Celju. 23245

Mesarskega učenca krepkega in poštenih staršev sprejmem. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23233

Služkinjo ki ima rada otroke ter zna šivati, ne pod 30 let staro sprejmem k 2 otrokoma. Predstaviti se je v trgovini Ignac Andrašič v Kranju 23296

Mlinarja za kmečko mlev, trezenega in poštenega sprejmem. — Plača po dogovoru. Ponudbe pod »Mlinar« na oglasni oddelek »Jutra«. 23179

Čevljar, pomočnika ki ima na željo lahko hrano in stanovanje v hiši, sprejme Jure Mihelič, čevljarski mojster na Vinici pri Črnomlju. 23276

Prodajalko kavcije zmožno, za vodstvo podružnice sprejme Jančigaj, Ljubljana VII. 23130

Boljšo natakarico na račun, s 3000 Din kavcije sprejmem. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23188

Praktikanta s 4 razredi srednje šole sprejmem v zobni atelje. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23224

Plačilno natakarico z kavcijo takoj sprejmem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23238

Krojaškega vajenca sprejme takoj tvrdka Ant. Presker, Sv. Petra cesta 14 23218

Trg. vajenca sprejme J. Klemenčič, trgovina z mešanim blagom v Kamniku. 23259

Službe išče

Gospa srednjih let, išče zaposlitve za kako dnevno uro v svrho pospravljanja h kakemu gospodu. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »St. 100«. 23294

Slaščičar. pomočnik samostojen delavec išče službe s 1. septembrom v hotelu ali slaščičarni. R. Hauser, Celje, Gosposka ul. št. 6. 23343

Služkinja pridna, poštena in izobražena, želi službo k majhni obitelji. Gre tudi k otrokom. Govori dobro nemško. Nastopi takoj. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »A. P.« 23331

Šivilja (pomočnica) želi dela. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 23334

Strojnik prvovrsten in z dolgoletno prakso, želi spremeniti službo. Nastop od 1. septembra do 31. oktobra. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23332

Šofer ki je vešč vseh popravil avtomobilov in drugih strojev, išče službe k osebnem ali tovornem avtomobilu. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod značko »Šofer in monter«. 23301

Banke in podjetja! Mlad uradnik, zdrav in soliden, z dveletno bančno prakso, sedaj v službi drž. železnice, rez. oficir, želi službe v banki ali privatnem podjetju. Dokumente pošlje na vpogled. Cenjene ponudbe z navedbo plače na oglasni oddelek »Jutra« pod »Činovnik«. 23236

Učenec s 4 razr. srednje šole želi vstopiti kot vajenec v zobni atelje v Ljubljani ali kje drugje. Naslov poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Zobotehnik«. 23161

Knjigovodja perfekten bilancist in korespondent, z večletno prakso, mlad, vojaščine prost, z dobrimi referencami, želi primerne službe. Cenjena vprašanja na oglasni oddelek »Jutra« pod »Vesten in zanesljiv«. 23146

Mlajši knjigovodja korespondent, spreten potnik, želi službe v kakem podjetju. Položi kavcijo. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Agilen in spreten«. 23164

Knjigovodinja popolnoma samostojna, z dolgoletno prakso, želi službe za takoj ali pozneje v mestu ali na deželi. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Amerikansko knjigovodstvo«. 23176

Poduradnik finančne kontrole, vpokojen, želi službo inkasanta ali kaj primernega v Ljubljani ali kakem drugem mestu Slovenije. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Vesten in zanesljiv«. 23250

Trg. učenka ki se je že učila 1½ leta v trgovini z mešanim blagom, želi radi propada prejšnje trgovine priliko za nadaljevanje učenja na deželi. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23284

Zaslužek

Izurjena pletilja z več stroji, išče vsakovrstnega dela na dom, tudi muštrovano. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 23277

Pouk

Nemščino poučujem po uspešni metodi. Ura 10 Din. Vprašati med 12. in 2. uro. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 23233

Prodam

Štedilnik kuhinjsko omaro, 1.70 m dolg pudel, police, 2 postelji, eno z mrežo in usnjat jopič naprodaj pri hišnici na Starem trgu 19. 23326

Stiskalnico skoraj novo, prodam. Medičnik št. 7, Sv. Peter pri Mariboru. 23344

Za učenje kanarčkov mladičev proda aparat za 700 Din F. Golob, Ljubljana, Hranilniška cesta št. 8. 23061

Žensko kolo dobro ohranjeno, prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23268

Kuhinjska oprava in 2 postelji naprodaj v Zeleni jami 141. 23270

Voz gig dobro ohranjen, prodam ali zamenjam za dobro moško kolo. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23273

Kredenco poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23281

Pletilni stroj 20/50, dobro ohranjen, prodam radi pomanjkanja prostora za 2000 Din in 8/26 za 1200 Din. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 23258

2 mostni tehtnici eno za živino ter poslopje blizu kolodvora, s 40—60 HP vodne moči prodam. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23150

Premog, drva in sploh kurivo najceneje pri tvrdki Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. 204

Kupim

Ročni voziček dvokolesni, nov ali dobro ohranjen kupi Viktor Šober, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 4. 23311

Polhove in vse druge kože od divjačin kupuje in zanesljivo dobro plača D. Zdravič, Ljubljana, Florijanska ulica št. 9. 47

Brzojavne droge hrastove, zdrave in lepe, olupljene, po možnosti suhe kupim: 4500 kosov 8.50 m dolgih, 3000 kosov 9 m dolgih, 1000 kosov 9.50 m dolgih, 4000 kosov 10 m dolgih, 1000 kosov 11 m dolgih 1000 kosov 12 m dolgih, 150 kosov 13 m dolgih in 150 kosov 14 m dolgih. Za oddati tekom 4 mesecev in pričeti takoj proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na lesno veletrgovino Franz Mumelter in Bozen (Bolzano) Italien: 188

Lisičje in vse druge kože od divjačin kupuje in zanesljivo dobro plača D. Zdravič, Ljubljana, Florijanska ulica št. 9. 47

Posest

Stavbne parcele velike od 410—550 m proda Irma Sušnik, Zaloška cesta št. 21, Ljubljana. 23316

Lepo posestvo na Dolenjskem, 20 oralov zemlje v najlepši legi, tik farne cerkve in ob glavni cesti, v bližini majhnega mesta ugodno prodam. — Zraven spadata dve zidani hiši, hlev in šupa. Polovica zemljišča je mecesnovega in borovega gozda, druga polovica njive, travniki in sadonosnik. Naslov v ogl. oddelku »Jutra« pod šifro »Lepo posestvo«. 23328

Posestvice obstoječe iz vinograda ter njive, v sredi enonadstropna hiša, poleg lep vodnjak ter 50 mladih dreves, prodam. Njiva tik kolodvora je pripravna za zidanje kake restavracije. Pred vsem je pripravno za kake letoviščarje ali vpokojence. — Prodam tudi več malo rabljenih čevljarskih strojev. Posestvice je oddaljeno 5 minut od kolodvora Straža-Toplice. Anton Mali, čevljar, Gor. Straža. 23247

V najem

Pianino iščem v najem. Ponudbe z navedbo cene na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Ljubljana 16«. 23283

Restavracijo s kuhinjo oddam na račun radi bolezni. Potrebna kavcija 10.000 Din in prejem blaga. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23062

Lokali

Manjšo delavnico na dvorišču, po možnosti v šentpeter. okraju iščem. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Delavnica«. 23302

Delavnico ali skladišče takoj oddam Cesta na Rožnik 19. 23339

Trgovski lokal s skladiščem in stanovanjem oddam na prometni točki radi smrti s 1. septembrom v najem. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Prilika«. 23333

Stanovanja

Stanovanje obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritiklin išče za oktober stranka brez otrok. Ako je cena zmerna, plača tudi za par mesecev naprej. Cenj. ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »1. oktober«. 23357-a

Kateri hiš. gospodar odda mirni stranki brez otrok stanovanje 2 sobe, kuhinje in pritiklin. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Štalna 96«. 23296

Stanovanje 2—3 sob s kopalnico oddam proti plačilu za eno leto naprej. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »M. G. 29«. 23298

Stanovanje 1—2 sob, kuhinje in pritiklin išče mirna tričlanska družina za takoj ali z novembrom. Najraje v bližini Tabora. Plača evet. tudi naprej. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Suho in čisto«. 23312

Stanovanje 2 sob, kuhinje in pritiklin, v I. nadstropju, z uporabo vrta, v najlepši ulici oddam s 1. novembrom proti mesečni najemnini 1200 Din. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Samo solidna stranka«. 23310

Stanovanje 2—3 sob, kuhinje in pritiklin iščem v centru ali na periferiji mesta s 1. oktobrom. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Tričlanska družina«. 23299

Stanovanje sobe in kuhinje ali sobe s štedilnikom išče mirna stranka (1 oseba). Naslov z navedbo cene na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Stanovanje 11«. 22986

Stanovanje obstoječe iz kuhinje in ene sobe, tudi na periferiji mesta išče mirna družina, obstoječa iz 2 članov. Najemnino plača tudi za daljšo dobo naprej. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Mirna družina«. 23228

Sobe

Sobo v bližini glavne pošte takoj oddam. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 23305

2 lepi sobi s telefonom oddam za pisarno v sredini mesta. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23330

Lepo sobo s posebnim vhodom in električno razsvetljavo ceno oddam s 1. septembrom v Jenkovi ulici 20. 23317

Opremljeno sobo elegantno, oddam takoj boljšemu gospodu Cesta na Rožnik 19. 23338

Opremljeno sobo oddam v sredini mesta solidnemu gospodu. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23300

Dva dijaka sprejmem na dobro hrano in zračno stanovanje. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23286

Opremljeno sobo oddam takoj gospodu v centru mesta. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23280

Opremljeno sobo pri kvarni Evropa oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23285

Lepo, čisto sobo s posebnim vhodom, pri boljši stranki, v sredini mesta in z elektriko, iščem za takoj. Prijazne ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »K. P. 2376«. 23263

Opremljeno sobo oddam v centru le stranki posamezniki. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23303

Opremljeno sobo z električno razsvetljavo takoj oddam v bližini Tabora. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23301

Sobo s prostim vhodom in električno oddam 3 gospodom s hrano — lahko takoj. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23291

Sostanovalca sprejmem s hrano in vso oskrbo na Sv. Jakoba trgu št. 5. — Mesečno 650 Din. 22596

Profesor sprejme v popolno oskrbo in strogo nadzorstvo dva dijaka nižje srednje šole. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23145

Opremljeno sobo lepo in prijazno, s posebnim vhodom, v bližini drame oddam boljšemu gospodu. — Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 23168

Opremljeno sobo po mogočnosti s posebnim vhodom želi samostojen gospod. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »Čistoča«. 23231

Živali

Kobilo z žrebetom in greznico gnoja proda Jozefa Žabjek, Poljanska cesta 55. 23288

Kapital

Bodoča filmska igralka prosi dobrohotno srce za 3500 Din posojila proti sigurni garanciji. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Nujno — hvaležna«. 23297

2000 Din posojila nujno rabi obrtnik proti sigurni garanciji in visokim obrestim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Nujno 2000«. 23257

Kot družabnika iščem dobro izvežbanega trgovca, kateri bi imel idejo za kako rentabilno podjetje. Lokal in kapital na razpolago. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »Agilen 1927«. 23303

Vloge na tekoči (žiro) račun sprejema in obrestuje po dogovoru Efektna banka v Ljubljani, Kongresni trg št. 9 (na vogalu kino Matica). 22925

Gostilničarja spretnega in simpatičnega, ali natakarja, ozir. poslovodjo, vezanega v svoji stroki, s kavcijo 50—60.000 Din sprejmem za prevzetje vsega obrata z veliko bodočnostjo in sicer večje fine gostilne sredi Ljubljane. Dopise na oglasni oddelek »Jutra« pod »Takoj 15«. 23251

Gostilno z vrtom dobro idočo, na zelo prometnem kraju v Mariboru radi družinskih razmer oddam proti nizki odstopnini. Ponudbe na upravo »Jutra« v Mariboru pod »20.000«. 23342

Dopisi

Jovo! Tvoje uvidevanje in razumevanje položaja me pomirilo. Doslednost potrebna še naprej. Želji v naglici ustreženo, zato ne razumevaj dobesedno. — Nestrpno pričakujoč skorajšnjega obvestila, Te srčno pozdravljam in poljubljam. 23360-a

Odisseos — Dol Dvignite pismo! 23315

Resnost 11 Sliko vrnem. 23325

Zorž Dvignite pismo! 13261

Razno

Zidarsko delo enonadstropnega prizidka za stanovanje in skladišča oddam. Načrt vpogled Slom. ul. 6. 23278

Preko 10.000 Din mesečno lahko zaslužijo spretni in sposobni ljudje s prodajo vrednostnih drž. papirjev na obroke. Generalne zastopnike za vsa mesta v Sloveniji sprejme takoj „UNITAS“. Beograd, Terazije 14/I. 9.00

LIPSKI STAVBENI VELESEJEM za časa splošnega velesejma **od 28. avgusta do 3. septembra 1927** največja mednarodna razstava vsega stavbenega blaga in predmetov za splošno stavbenstvo najnovejše zidarstvo in konstrukcije, vseh vrst novodobnih kurjav, stavbeni stroji, razstava blaga in strojev za zidanje cest.

Posebne prireditve:

Nemški stavbeni teden
Zborovanje o zidanju cest
Nemška razstava opečnih stavb
Razstava „Naselbina“
Zborovanje raznih strokovnih zvez

Pojasnila da e: Častno zastopstvo **STEGU, Ljubljana,** Gledališka ulica 8, telefon 2925.

Novo! Prepričajte se! Novo! **Znižane cene!** Kdor hoče kupiti moderno in solidno izdelano raznovrstno **POHIŠTVO** naj si ogleda novo zalogo pri *EGIDIJU* in *KARLU ERJAVEC* — **BROD** (poleg tacenskega mostu). **Šent Vid nad Ljubljano.** Ogled tudi ob nedeljah. — Za delo jamčim. *Dajem tudi na obroke.*

Lipski velesejem OD 28. AVGUSTA DO 3. SEPTEMBRA 1927 *je najugodnejši kupčijski trg in največji velesejem v Evropi. Zastopanih je nad 1600 blagovnih skupin vseh strok, ter nad 10.000 razstavljalcev. Znižane vozne cene, brezplačni vizum. Pojasnila daje: častno zastopstvo: STEGU, Ljubljana, Gledališka ulica 8, telefon 2925.*

Bukova drva lepa, popolnoma suha cc. 45 m³ **kupijo** **nameščenci tobačne tovarne v Ljubljani.** Ponudbe s cenami franko tobačna tovarna Ljubljana poslati do 20. t. m. na tobačno tovarno v Ljubljani pod „Drva za nameščence“. 9003

Mirko! Oglasi se med tednom vsaj pri meni v Zagrebu, da se v oni zadevi pomeniva, ki se bo za te in za očeta dobro iztekla. Ni nobenega razloga, da se vsled tega vznemirjaš, nasprotno smo mi vsi v velikih skrbeh. **FRANCL.** 8998

✝

Sindikat lokalnih železnic v Sloveniji naznanja, da je njegov dolgoletni tajnik, gospod

Anton Leitgeb

revident državnih železnic v pokoju

po dolgi mučni bolezni dne 11. t. m. preminul.

Pogreb se vrši dne 13. avgusta 1927 ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti Medvedova ulica štev. 32 na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin!

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1927.

Predsedstvo sindikata lokalnih železnic v Sloveniji.

Urejuje dr. Josip Birsa. Izdaja za Konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar, Za Narodno tiskarno dd, kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak, Vsi v Ljubljani.